

WIS 82597
1409

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

ประดิษฐ์ วิชัยโย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ. ศ. 2551

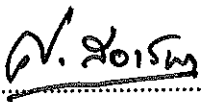
ฉบับวิจัย - ครุศาสตร
ฉบับวิจัย - ครุศาสตร

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

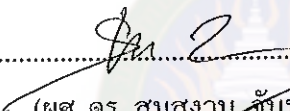
หอสมุดสถาบันรา ภัฏมหาสารคาม
วันรับ.....
วันลงทะเบียน.....
เลขทะเบียน..... 183850.....
เลขเรียกหนังสือ..... 371.6 919440 25 01

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ดร. ศิริ ถิอาสนา)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ สกกล สรเสนา)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผศ. ดร. สมสงวน ชันทจร)

..... ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัยสอบวิทยานิพนธ์
(ดร. ภูษิต บุญทองเจิง)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ วิชัย วัชรเวทวิษญ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผศ. ดร. เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียน คำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3	
ผู้วิจัย	นายประดิษฐ์ วิชัยโย	ปริญญา ค.ม. (การบริหารการศึกษา)
กรรมการที่ปรึกษา	ดร.ศิริ ถีอาสนา	ประธานกรรมการ
	อาจารย์สกล สรเสนา	กรรมการ
	ผศ.ดร.สมสงวน จันทร์จร	กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียน
คำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้วยกระบวนการวิจัยเชิง
ปฏิบัติการ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วยผู้บริหาร ครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัย รวม 13 คน
และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยผู้บริหาร ครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียน
วิทยากร นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนคำบงพิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2550 จำนวน 258 คน ตัวแปรที่ทำการศึกษาได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม 5 ด้าน ได้แก่ความ
ซื่อตรงต่อหน้าที่ ด้านค่านิยมในการแต่งกาย ด้านการใช้สิ่งของ ทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า ด้าน
ความรับผิดชอบ และด้านความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ
ได้แก่ระยะการศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และระยะการพัฒนา
คุณธรรมจริยธรรม โดยใช้กิจกรรมพัฒนา 6 กิจกรรม คือ เข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม
นั่งสมาธิก่อนเรียน คนดีศรีคำบง รากแก้วมาตุภูมิ กิจกรรมวันสำคัญ และกิจกรรมลูกเสือ-
เนตรนารี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูล
เชิงคุณภาพใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการศึกษาพบว่า

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม มีปัญหาเกี่ยวกับ
คุณธรรมจริยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความรุนแรงของปัญหา คือ
ด้านการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ด้านค่านิยมในการแต่งกาย ด้านความรับผิดชอบ

ด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่าและด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่ สำหรับผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 5 ด้าน พบว่าประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนา นักเรียนมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมดีขึ้นกว่าเดิม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Title: The Development of Virtues and Ethics of Students in Grade 7- 9 in
Kumbongpitayakom School, Kalasin Office of Educational Service Area 3

Author: Pradit Wichaiyo   **Degree :** M.Ed. (Educational Administration)

Advisors: Dr. Siri Theeasana   Chairman
Mr. Sakol Sornsena   Committee Member
Asst. Prof. Dr.Somsanguan Chantachon   Committee Member

Rajabhat Maha Sarakham University, 2008

Abstract

This research aimed to develop virtues and ethics of students in grade 7 – 9 in Kumbongpitayakom School, Kalasin Office of Educational Service Area 3, using the process of action research. The research group consisted of 13 persons. The 258 informants comprised an administrator, teachers of class range 3, parents, resource persons, students in grade 7 – 9 in Kumbongpitayakom School in the first semester of the academic year 2007. The variables under study comprised 5 aspects of virtues and ethics: the aspect of honesty with duty; the aspect of dressing values; the aspect of using things economically; the aspect of responsibility; and the aspect of wishing other people happiness. The research was divided into 2 phases: the phase for a study of the state and problems of virtues and ethics; and the phase for the development of virtues and ethics. In the second phase 6 developmental activities were applied. They included meditation before class, a moral and ethical training camp, Good Children of Kumbong, the Main Root of the Motherland, activities on holidays and activities of boy and girl scouts. The instrument used included forms for observation and interview, and a questionnaire. The analysis of quantitative data employed the mean and standard deviation while the analysis of qualitative data employed triangulation technique.

The results of the study of the state and problems revealed that the students in grade 7 – 9 of Kumbongpitayakom School had their moral and ethical problems, as a whole, in the high level. When the problems were ranked according to their severity, they appeared as

follows: the aspect of wishing other people happiness; the aspect of dressing values; the aspect of responsibility; the aspect of using things economically; and the aspect of honesty with duty. Concerning the results, the development of the 5 aspects of virtues and ethics resulted in a satisfactory improvement of the students' moral and ethical behavior, as seen in the comparison of the results of the development with the state and problems before the development.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วง ได้ด้วยความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.ศิริ ถีอาสนา ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์สกล สรเสนา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมสงวน จันทจร กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.ภูษิต บุญทองเถิง และอาจารย์ตะวัน เกียรติบุญญาฤทธิ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะคำแนะนำ ตลอดจนการแก้ไขด้วยความเอาใจใส่ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณนายสุริยัน พลดี ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนคำบางพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 นายประดิษฐ ญาณกาย ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 นายวิจิตรภรณ์ รัตนวรรณิ ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 นายพีรพัฒน์ สุขสวัสดิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการโรงเรียนบ้านฝั่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 นางรัชณี สุขสวัสดิ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนคำบางพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณนายสุริยัน พลดี ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนคำบางพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบางพิทยาคม ที่เป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณวิทยากร ผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนคำบางพิทยาคม ทุกคนที่ได้ให้ข้อมูลในการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบบูชาแด่บูรพาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่าน ตลอดจนพี่น้องและญาติๆ ที่ให้การสนับสนุน จนบรรลุเป้าหมายนี้ในชีวิตด้านการศึกษา

ประดิษฐ์ วิชัยโย

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ตัวอย่าง)

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน
ด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 3

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้

สังเกต.....

สถานที่.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของ

นักเรียน

ข้อ	ด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
1	รู้หน้าที่และปฏิบัติตามหน้าที่					
2	ซื่อตรงต่อตนเอง					
3	ซื่อตรงต่อผู้อื่น					
4	ตรงต่อเวลา					

หมายเหตุ ระดับ 5 มากที่สุด

ระดับ 4 มาก

ระดับ 3 ปานกลาง

ระดับ 2 น้อย

ระดับ 1 น้อยที่สุด

(ตัวอย่าง)

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 3

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้สังเกต.....

สถานที่.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ข้อ	ด้านมีค่านิยมในการแต่งกาย	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
1	ถูกต้องตามกฎ ระเบียบของ โรงเรียนและข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ					
2	ไว้ทรงผมถูกต้องตามระเบียบของนักเรียน					
3	แต่งกายเหมาะสมกับฐานะและถูกต้องตามกาลเทศะ					
4	แต่งกายถูกต้องตามชุดที่โรงเรียนกำหนดทั้ง 5 วัน					

หมายเหตุ ระดับ 5 มากที่สุด

ระดับ 4 มาก

ระดับ 3 ปานกลาง

ระดับ 2 น้อย

ระดับ 1 น้อยที่สุด

(ตัวอย่าง)

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 3

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้สังเกต.....

สถานที่.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ข้อ	ด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
1	เป็นผู้มีความประหยัด เก็บออม					
2	เก็บอุปกรณ์การเรียนเมื่อใช้เสร็จแล้ว					
3	ดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม					
4	เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้สิ่งของและทรัพย์สิน					

หมายเหตุ ระดับ 5 มากที่สุด

ระดับ 4 มาก

ระดับ 3 ปานกลาง

ระดับ 2 น้อย

ระดับ 1 น้อยที่สุด

(ตัวอย่าง)

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 3

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้

สังเกต.....

สถานที่.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของ

นักเรียน

ข้อ	ด้านความรับผิดชอบ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
1.	ตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย					
2.	ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและส่งงานตามเวลาที่ครูกำหนด					
3.	ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความละเอียดรอบคอบ ถูกต้องและ					
4.	แก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเต็มใจ					
5.	ยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ					

หมายเหตุ ระดับ 5 มากที่สุด

ระดับ 4 มาก

ระดับ 3 ปานกลาง

ระดับ 2 น้อย

ระดับ 1 น้อยที่สุด

(ตัวอย่าง)

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 3

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้สังเกต.....

สถานที่.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ข้อ	นักเรียนปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขรู้จักแบ่งปันช่วยเหลือและตอบแทน มากน้อยเพียงใด	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
1.	เมื่อเก็บสิ่งของคนอื่น ได้แล้วนำแจ้งครู					
2.	ไม่เบียดเบียน ช่มเหง รังแกผู้อื่น					
3.	รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมี โอกาส					
4.	ตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ					

หมายเหตุ ระดับ 5 มากที่สุด

ระดับ 4 มาก

ระดับ 3 ปานกลาง

ระดับ 2 น้อย

ระดับ 1 น้อยที่สุด

(ตัวอย่าง)

แบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียน

ด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 3

กิจกรรม.....
วันที่.....
สถานที่.....
ผู้บันทึก.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ตัวอย่าง)

แบบสัมภาษณ์

ด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 3

สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์.....

วันที่.....วัน.....เวลา.....

ชี้แจง แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไป

ท่านคิดว่านักเรียนชั้น ม.ต้น ของเราปัจจุบันนี้มีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม หรือไม่ อย่างไร?

ท่านคิดว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพจริยธรรม ที่โรงเรียนจัดขึ้นมีความเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร?

3. หลังจากจัดกิจกรรมนั่งสมาธิก่อนเรียนวันละ 10-15 นาทีแล้วท่านคิดว่านักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่หรือไม่ อย่างไร?

4. หลังจากโรงเรียนจัดกิจกรรม "คนดีศรีกำแพง" แล้วท่านคิดว่านักเรียน ม.ต้นแต่งกายถูกต้องตามระเบียบดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร?

5. หลังจากจัดกิจกรรมโครงการรอกแก้วมาตุภูมิ เก็บออมเพื่อชาติวันละ 1 บาท นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้สิ่งของ และทรัพย์สินอย่างคุ้มค่าหรือไม่ อย่างไร?

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่า การจัดให้นักเรียนร่วมกิจกรรมวันสำคัญและกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี เป็นการพัฒนาให้นักเรียนมีความรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร?

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่า โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ส่งผลในการพัฒนา ให้นักเรียนเกิดจิตได้สำนึก ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขหรือไม่ อย่างไร?

.....

.....

.....

8. ท่านคิดว่า โดยภาพรวมหลังจัดกิจกรรมต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรม เปลี่ยนแปลงดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร?

.....

.....

.....

9. ท่านเห็นว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมอย่างอื่นๆ ร่วมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม อีกหรือไม่ อย่างไร?

.....

.....

.....

10. ท่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาโรงเรียนด้านอื่นๆ อีกหรือไม่ อย่างไร?

.....

.....

.....

ผู้สัมภาษณ์ .....

(.....)

(ตัวอย่าง)

แบบสอบถาม

พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 3

แจ้ง

1. แบบสอบถามนี้ใช้ในการศึกษานักเรียน เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้านคุณธรรม
จริยธรรมนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนคำบางพิทยาคม เพื่อหาแนวทางการพัฒนา
คุณธรรมจริยธรรมนักเรียนต่อไป

2. คำตอบของท่านจะใช้เพื่อการวิจัยในครั้งนี้นี้เท่านั้น และจะสงวนไว้เป็นความลับ ดังนั้น
การศึกษาจึงไม่กระทบต่อตัวท่าน

3. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 20 ข้อ ให้ท่านพิจารณาว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
(ม.3) ได้ปฏิบัติตนในแต่ละข้อมากน้อยเพียงใด โปรดกาเครื่องหมาย ลงช่องในระดับ
ปฏิบัติ ตามความเป็นจริง ตามเกณฑ์ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดีและชักชวน
ให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม

ระดับ 4 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นนิสัยปกติ และเป็นแบบอย่างที่ดี

ระดับ 3 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นนิสัย

ระดับ 2 หมายถึง ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง

ระดับ 1 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ส่งทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้ร่วมวิจัย วิทยากร

ชาย หญิง

ระดับปัญหา	5	4	3	2	1
<p>นักเรียนมีความซื่อตรงต่อหน้าที่มากขึ้นเพียงใด</p> <p>รู้หน้าที่และปฏิบัติตามหน้าที่</p> <p>ซื่อตรงต่อตนเอง</p> <p>ซื่อตรงต่อผู้อื่น</p> <p>ตรงต่อเวลา</p> <p>นักเรียนมีค่านิยมในการแต่งกายเหมาะสมเพียงใด</p> <p>ถูกต้องตามกฎ ระเบียบของ โรงเรียนและข้อบังคับของ</p> <p>กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>ไว้ทรงผมถูกต้องตามระเบียบของนักเรียน</p>					
<p>แต่งกายเหมาะสมกับฐานะและถูกตามกาลเทศะ</p> <p>แต่งกายถูกต้องตามชุดที่โรงเรียนกำหนดทั้ง 5 วัน</p> <p>นักเรียนรู้จักใช้สิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างคุ้มค่ามากขึ้นเพียงใด</p> <p>เป็นผู้มีความประหยัด เก็บออม</p> <p>เก็บอุปกรณ์การเรียนเมื่อใช้เสร็จแล้ว</p> <p>ดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม</p> <p>เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้สิ่งของและทรัพย์สิน</p> <p>นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่นและถูกต้อง</p> <p>ตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและส่งงานตามเวลาที่ครูกำหนด</p> <p>ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความละเอียดรอบคอบ ถูกต้องและแก้ไข</p> <p>ข้อบกพร่องด้วยความเต็มใจ</p> <p>ยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ</p> <p>นักเรียนปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขรู้จักแบ่งปันช่วยเหลือและ</p> <p>ตอบแทน มากน้อยเพียงใด</p> <p>เมื่อเก็บสิ่งของของคนอื่น ได้แล้วนำแจ้งครู</p> <p>ไม่เบียดเบียน ช่มเหง รังแกผู้อื่น</p> <p>รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส</p> <p>ตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ</p>					

ยเหตุ ข้อ 8 ชุดประจำวันที่โรงเรียนกำหนด
จันทร์ ชุดนักเรียนปกติ
อังคาร ชุดเสื้อเหลือง
พุธ ชุดลูกเสือ-เนตรนารี
พฤหัสบดี ชุดกีฬา
ศุกร์ ชุดอนุรักษ์ท้องถิ่น

เสนอแนะอื่นๆ .....

.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บัญชีรายชื่อกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล	วุฒิศศ.	ตำแหน่ง	หน้าที่ปัจจุบัน
นายสุรียัน พลดี	กศ.บ.	ผอ.เชี่ยวชาญ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนคำบงพิทยาคม
นายสมศักดิ์ สัมปัญญ์	ค.บ.	ครูชำนาญการพิเศษ	ครูประจำชั้น ม.3/1
นายอรรณู มาศเกษม	ค.บ.	ครูชำนาญการพิเศษ	ครูประจำชั้น ม.3/1
นายอริยพล เทออรุณ	ค.บ.	ครูชำนาญการพิเศษ	ครูประจำชั้น ม.3/2
นายอดิศร ป่าละนันท์	ค.บ.	ครูชำนาญการพิเศษ	ครูประจำชั้น ม.3/2
นางราวัน สัมปัญญ์	ค.บ.	ครูชำนาญการพิเศษ	ครูประจำชั้น ม.3/3
นายละคร วุฒิสาร	ค.บ.	ครูชำนาญการพิเศษ	ครูประจำชั้น ม.3/3
นางวชิรดา แสงบงบาล	กศ.บ.	ครูชำนาญการ	ครูประจำชั้น ม.2/2
นางรัชณี สุขสวัสดิ์	ค.บ.	ครูชำนาญการพิเศษ	ครูประจำชั้น ม.2/1
นางสาวสุวคนธ์ แสงบงบาล	ค.บ.	ครูชำนาญการ	ครูประจำชั้น ม.2/1
นางลัดดา แก้วลาย	กศ.บ.	ครูชำนาญการพิเศษ	ครูประจำชั้น ม.1/1
นางศิริวรรณ ธนุศรี	ค.บ.	ครูชำนาญการ	ครูประจำชั้น ม.1/2
นายสง่า เพียรภูษา	ม.6	กำนัน ต.คำบง	วิทยากร
นายสงวนศักดิ์ โคตรพัฒน์	ค.บ.	นายก อบ.ต.คำบง	วิทยากร
นายผลประคิษฐ์ ไชยสินธุ์	ค.บ.	รองนายก อบ.ต.คำบง	ผู้ปกครอง
พระอาจารย์วีระศักดิ์ กิตติญาโณ	ม.3 (8 พรรษา)	เลขานุการเจ้าคณะตำบล คำบง เขต 1	วิทยากร วัดป่าวิเวกอาศรม คำบง
นายวิรัช ประชาเชื้อ	ม.6	อ.ศ.ม. หมู่ 1 คำบง	ผู้ปกครอง
นางเพียงใจ ไชยชาญ	ป.4	ประธาน กลุ่มแม่บ้านคำบง	วิทยากร
นายดวิล งามละม้าย	ค.บ.	ประธานกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	วิทยากร
นายวิจิตร ภูผาสีหิ	ม.6	ศส.ม. ต.คำบง หมู่ 2	ผู้ปกครอง
นายสมยศ ชาญจิ่งถาวร	กศ.บ.	ผจก.บริษัทแป้งมัน กาฬสินธุ์ จำกัด	วิทยากร

ร	ชื่อ-สกุล	วุฒิกศ.	ตำแหน่ง	หน้าที่ปัจจุบัน
2	นางหัทธนา ญาณสิทธิ์	กศ.บ.	จนท.สาธารณสุข สอ.คำบง	วิทยากร
3	นายอรุณ วรรณ	ป.7	อ.บ.ค. คำบง	ผู้ปกครอง
4	นายประเสริฐ ภูแฝก	ป.4	-	ผู้ปกครอง
5	นางปิยะรัตน์ เลิศสงคราม	ป.7	อ.บ.ค. คำบง	ผู้ปกครอง
6	นายวีระ จิตรจักร	ม.6	นักการ การ โรง	เจ้าหน้าที่สำเนาเอกสาร รร.คำบงพิทยาคม
7	นายไพฑูรย์ พลอยวิเลิศ	ป.4	นักการ การ โรง	หัวหน้าอาคารสถานที่ รร.คำบงพิทยาคม
8	นางนพรัตน์ เจิดคิดถ	ม.6	-	ผู้ปกครอง
9	นายประกาศ ศิลศักดิ์	ป.4	-	ผู้ปกครอง
10	นายประดม ไชยทองศรี	ป.4	-	ผู้ปกครอง
11	นางอุบลรัตน์ ไอสรส	ป.ตรี	-	ผู้ปกครอง
12	นางช่อทิพย์ แสบงบาล	ป.ตรี	-	ผู้ปกครอง
13	นายสนอง ไชยสุข	ป.7	-	ผู้ปกครอง
14	นายเจริญ กุลมงกุฏ	ป.7	-	ผู้ปกครอง
15	นางลักขณา วุฒิสาร	ป.7	-	ผู้ปกครอง
16	นางมะลิ แสบงบาล	ป.7	-	ผู้ปกครอง
17	นายเสน่ห์ สัจจะเพ็ญ	ป.7	-	ผู้ปกครอง
	นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3	ม.1-3	จำนวน 221 คน	นักเรียน

หลักสูตรพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
นักเรียนโรงเรียนคำบงพิทยาคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา
2. เพื่อปลูกจิตสำนึกและค่านิยมให้รู้จักคุณค่าบริการสาธารณะ ความรัก ห่วงแพ ในศิลปวัฒนธรรม อันดงามของชาติ
3. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ความสนใจใฝ่รู้ (แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง , กระตือรือร้นในการเรียน)
2. ความมีน้ำใจ (ช่วยเหลือส่วนรวมอย่างต่อเนื่อง , ร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และ ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ)
3. ความมีวินัย (แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน , เข้าร่วมกิจกรรม ตรงเวลา , พฤติกรรมเหมาะสมกับการเป็นลูก ม.ล.บ.)
4. ความเป็นไทย (แสดงออกด้วยมารยาทแบบไทย , รักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย)
5. การบริโภคด้วยปัญญา (ประหยัด อดออม , อุปโภคและบริโภคที่เกิดประโยชน์ คุ่มค่า)

กิจกรรมที่สำคัญ

1. ฟังนั้งสมาธิพัฒนาจิตวันละ 10-15 นาที
2. เข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม
3. เข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญกับชุมชน

4. แต่งกายงาม มารยาทดี “คนดีศรีคำบง”
5. เก็บออมวันละ 1 บาท เพื่อชาติ “รากแก้วมาตุภูมิ”

เป้าหมายความสำเร็จ

สามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนคำบงพิทยาคม จำนวน 221 คน

- 1) นักเรียนมีวินัย ความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนด ร้อยละ 95
- 2) นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริตผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ร้อยละ 95
- 3) นักเรียนมีความกตัญญูกตเวทีผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ร้อยละ 95
- 4) นักเรียนมีความเมตตา กรุณา และเสียสละเพื่อส่วนรวมผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ร้อยละ 95
- 5) นักเรียนมีความประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่าผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ร้อยละ 95
- 6) นักเรียนนิยมไทย เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาไทย และภูมิใจความเป็นไทยผ่านเกณฑ์ตามที่โรงเรียนกำหนด ร้อยละ 95
- 7) นักเรียนมีพฤติกรรมความเลื่อมใสทางเพศและความรุนแรงมีไม่เกิน ร้อยละ 0.05
- 8) นักเรียนสอบผ่านการเทียบความรู้ธรรมศึกษา ร้อยละ 100

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- 1) ร้อยละของนักเรียนที่มีวินัย ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ร้อยละของนักเรียนที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต ? ผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 3) ร้อยละของนักเรียนที่มีความกตัญญูกตเวที? ผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 4) ร้อยละของนักเรียนที่มีความเมตตา กรุณาและเสียสละเพื่อส่วนรวมผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

- 5) ร้อยละของนักเรียนที่มีความประหยักรู้จักใช้ทรัพย์สินของตน และส่วนร่วมอย่าง
ค้ำค่าผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 6) ร้อยละของนักเรียนที่นิยมไทย เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาไทยและภูมิใจในความ
เป็นไทยผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 7) ร้อยละของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านเพศและความรุนแรงผ่านเกณฑ์ที่
สถานศึกษากำหนด
- 8) ร้อยละของนักเรียนที่สอบผ่านการเทียบความรู้ธรรมศึกษาผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษา
กำหนด

ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1) นายประดิษฐ์ วิชัยโย	ประธานกรรมการ
2) นายละคร วุฒิสาร	กรรมการ
3) นางสาวสุวคนธ์ แสงบบาล	กรรมการ
4) นางวชิรดา แสงบบาล	กรรมการ
5) นางถัดดา แก้วลา	กรรมการ
6) นางราวัน สัมปัญญ์	กรรมการ
7) นายอริยพล เทออรูง	กรรมการ
8) นายอดิศร ปาละนันท์	กรรมการ
9) นายอรัญ มาศเกษม	กรรมการ
10) นายสมศักดิ์ สัมปัญญ์	กรรมการ
11) นางศิริวรรณ ธนุศรี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
12) นางรัชณี สุขสวัสดิ์	กรรมการและเลขานุการ

งบประมาณ

งบประมาณ 12,000 บาท

รายชื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

รวมใจ เทิดไท้องค์ราชัน สถานพื้นคำบางพิทยาคม

กลุ่มที่ 1

ผู้รับผิดชอบ นางลัดดา แก้วถาย

ลำดับที่	เลขประจำตัว	ชื่อ - สกุล
1	1438	เด็กชายกาย คุ้มโพธิ์
2	1439	เด็กชายจิรายุทธ์ วุฒิสาร
3	1440	เด็กชายเจตมิมเร อ่อนปัดชา
4	1441	เด็กชายณัฐวุฒิ พนมแล้ม
5	1442	เด็กชายปรากร วาริบ่อ
6	1443	เด็กชายปัญญา จิตชมภู
7	1444	เด็กชายพรชัย คอนถวิล
8	1445	เด็กชายรุ่งโรจน์ สุขสว่าง
9	1446	เด็กชายสมภาร ผลสนาม
10	1447	เด็กชายสุทธิศักดิ์ นาใจคง
11	1448	เด็กหญิงกาญจนา บุญเจริญ
12	1449	เด็กหญิงกิติมา ไพสาร
13	1450	เด็กหญิงขวัญสุดา วุฒิสาร
14	1451	เด็กหญิงจันสุดา พันกค้อ
15	1452	เด็กหญิงคาราวรรณ งามละมัย
16	1453	เด็กหญิงนิตยา ทาพลจันทร์
17	1454	เด็กหญิงบุตครากร ภูอาลัย
18	1455	เด็กหญิงพรนภา แสนาวัง
19	1456	เด็กหญิงพัชริดา จีบอันชอบ
20	1457	เด็กหญิงภัทราภรณ์ ภูหงษ์เพชร
21	1458	เด็กหญิงรัตนา แสบงบาล
22	1459	เด็กหญิงวิจิตตรา วงศ์หาเทพ
23	1460	เด็กหญิงสุภาวดี วิเศษคอนหาวย
24	1461	เด็กหญิงสุวิมล พลเยี่ยม
25	1462	เด็กหญิงอนงค์นาค มาตเรียง
26	1463	เด็กหญิงอรอุมา ทิพโชติ
27	1464	เด็กหญิงอรอุมา พลใจดี
28	1465	เด็กหญิงอินธุอร ไชยบุบผา
29	1466	เด็กหญิงอุบล พิมพ์ภูคำ

รายนามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

รวมใจ เทิดไถ้องค์ราชัน สถานพื้นคำบางพิทยาคม

กลุ่มที่ 2

ผู้รับผิดชอบ นางศิริวรรณ ธนุศรี

ลำดับที่	เลขประจำตัว	ชื่อ - สกุล
1	1467	เด็กชายจรัญ แสนณรงค์
2	1468	เด็กชายณรงค์ศักดิ์ ธนุศักดิ์
3	1469	เด็กชายเทพบัญชา ทักวงษ์ศรี
4	1470	เด็กชายธีระวุฒิ อนุวีวัฒน์
5	1471	เด็กชายพิชิตชัย วารีบ่อ
6	1472	เด็กชายพัฒนพล อาคมสกุล
7	1473	เด็กชายวรวัฒน์ การพึ่ง
8	1474	เด็กชายวารินทร์ แจ่มประกัย
10	1476	เด็กชายอภิชน เลิศสงคราม
11	1477	เด็กหญิงจริยาภรณ์ ศรีช่วง
12	1478	เด็กหญิงจันทร์จิรา ศรีตระการ
13	1479	เด็กหญิงจินธนาภรณ์ จิตไชย
14	1480	เด็กหญิงจิราภรณ์ สมประสงค์
15	1481	เด็กหญิงชลิตา เครือแวงมน
16	1482	เด็กหญิงชวธิดา ใจศิริ
17	1483	เด็กหญิงญาธินี สีหลัง
18	1484	เด็กหญิงทิพวรรณ ตะกุงเศียร
19	1485	เด็กหญิงธิดาพร กุศลนิต
20	1486	เด็กหญิงปรีชารัตน์ บวบไชยา
21	1487	เด็กหญิงเพชรสยาม การรักษา
22	1488	เด็กหญิงเพลินจิต คุณศรีเมฆ
23	1489	เด็กหญิงรัตนภรณ์ นารถสูงเนิน
24	1490	เด็กหญิงรุ่งฟ้า ประภาสังข์
25	1491	เด็กหญิงลักขณา ชำนาญการ
26	1492	เด็กหญิงวชิรา สິงนาคทอง
27	1493	เด็กหญิงศิริพร บุญเรือน
28	1494	เด็กหญิงศรียันต์ มีฉลาด
29	1495	เด็กหญิงสุจิตรา ศรีมูล
30	1496	เด็กหญิงสุภาพร พลเยี่ยม
31	1497	เด็กหญิงอารีรัตน์ พิมพ์ชัย

รายชื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

รวมใจ เทิดไท้องค์ราชัน สานฝันกำแพงพิทยาคม

กลุ่มที่ 3

ผู้รับผิดชอบ นางสาวสุวคนธ์ แสวงบาล

ลำดับที่	เลขประจำตัว	ชื่อ - สกุล
1	1358	เด็กชายกิตพงษ์ แสวงบาล
2	1359	เด็กชายจรินทร์ อุ่นกระสัง
3	1360	เด็กชายชิตพล สายสุขะลิขันธ์
4	1361	เด็กชายณัฐวุฒิ สุระเสียง
5	1362	เด็กชายณรงค์ การปิ่น
6	1363	เด็กชายณัฐสิทธิ์ อุ่นผาลา
7	1364	เด็กชายเดชา ไผ่สาร
8	1365	เด็กชายทศพล สาระพันธ์
9	1366	เด็กชายธนพนธ์ ปัญญา
10	1367	เด็กชายนกร ศรีประทุม
11	1368	เด็กชายพงษ์เดช ราตรีหว่าง
12	1369	เด็กชายพรหมรินทร์ ชมภูเพชร
13	1370	เด็กชายมอส คงคูณ
14	1371	เด็กชายบุทรพงษ์ ราษฎร์
15	1372	เด็กชายบุทรพงษ์ ว่องไว
16	1373	เด็กชายวทันญ์ ภูธรเลิศ
17	1374	เด็กชายวีระชัย คงชู
18	1375	เด็กชายศักดิ์สิทธิ์ สว่างโคตร
19	1376	เด็กชายสถิตย์ สว่างโคตร
20	1377	เด็กชายสมจิตร เบิกบาน
21	1378	เด็กชายสมสมัย มาเจริญ
22	1379	เด็กชายสหรัฐ คั่นกันยา
23	1380	เด็กชายอาทิตย์ ภูสนันท์
24	1434	เด็กชายสุรศักดิ์ สีหสิง

รายชื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

รวมใจ เทิดไท้องค์ราชัน สถานพื้นคำบางพิทยาคม

กลุ่มที่ 4

ผู้รับผิดชอบ นางรัชณี สุขสวัสดิ์

ลำดับที่	รหัส	
1	1381	เด็กหญิงกรรณก สีนรินทร์
2	1382	เด็กหญิงจารุวรรณ สีดา
3	1386	เด็กหญิงบุปผา ไสมณวัตร
4	1387	เด็กหญิงบุษรา โคตะวินนท์
5	1388	เด็กหญิงเบญจมาศ พ่อไชย
6	1390	เด็กหญิงมินตรา ก้วมาลา
7	1391	เด็กหญิงมินตรา โคตสี
8	1392	เด็กหญิงรัชณี วินทะไชย์
9	1393	เด็กหญิงรัตติยา ก้วมาลา
10	1394	เด็กหญิงอุบล พลใจดี
11	1428	เด็กหญิงลำไผ่ ป่องประโคน
12	1431	เด็กหญิงหฤทัย สุริยะจักร์
13.	1498	เด็กหญิงเสาวลักษณ์ จันทร์สด
14	1500	เด็กหญิงภัทรธีรา ระบาทเลิศ

รายนามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

รวมใจ เทิดไท้องค์ราชัน สานฝันค้ำบงพิทยาคม

กลุ่มที่ 5 ผู้รับผิดชอบ นางวชิรดา แสขงบาล

ลำดับที่	เลขประจำตัว	ชื่อ - สกุล
1	1395	เด็กชายกฤษฎา บุญเรือน
2	1396	เด็กชายนครชัย กวีประดิษฐ์
3	1397	เด็กชายนัฐพงษ์ พุดแก้ว
4	1398	เด็กชายทรงพล สนอทา
5	1399	เด็กชายทองพล แสนณะรงค์
6	1400	เด็กชายแพวพัฒน์ ม่อมพเนาวิ
7	1401	เด็กชายนัฐพงษ์ ทิพย์ศรี
8	1402	เด็กชายปฏิพัฒน์ วงศ์แสน โค้ง
9	1403	เด็กชายภานุพงศ์ สงคกลาง
10	1404	เด็กชายภูเบศ หาซิ่น
11	1405	เด็กชายมนตรี โททา
12	1406	เด็กชายยุทธพิชัย แสนขมภู
13	1407	เด็กชายวาทิ จงใจดี
14	1408	เด็กชายวีระยุทธ ไสมีคร
15	1409	เด็กชายวีระศักดิ์ ทรัพย์จิคร
16	1410	เด็กชายศราวุธ พรหมบุตร
17	1411	เด็กชายสมมาตร พันกอกคือ
18	1412	เด็กชายสำรวย ปัญญา
19	1413	เด็กชายสุรชัย เสมือนสิงห์
20	1414	เด็กชายสุริพงษ์ ยานประสงค์
21	1415	เด็กชายสุวินัย บัวศรี
22	1416	เด็กชายเสกสรร สุระเสียง
23	1417	เด็กชายเอนก ครัสศรี
24	1433	เด็กชายประหยัด เปลื้องไชโย
25	1383	เด็กหญิงจัญปี ศรีสุโพธิ์
26	1384	เด็กหญิงนริศรา ประชาเพิ่ม
27	1418	เด็กหญิงกมลรัตน์ ไชยทองศรี
28	1419	เด็กหญิงรุจาณี สีหลัง
29	1420	เด็กหญิงดวงใจ โคตุนหมื่น ไวย
30	1421	เด็กหญิงคอกฟ้า หาสิริ
31	1422	เด็กหญิงทิพย์สุดา สิงห์นาครอง
32	1423	เด็กหญิงทิพวรรณ วารีบ่อ
33	1424	เด็กหญิงทมวดี แสนาวัง
34	1425	เด็กหญิงนุศรา แสขงบาล
35	1427	เด็กหญิงปิยะดา นาใจคง
36	1429	เด็กหญิงสงกรานต์ เขมแสงโชติ
37	1430	เด็กหญิงเสาวลักษณ์ หิมแสง
38	1435	เด็กหญิงจิราพร ประชาชัย

รายชื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

รวมใจ เทิดไท้องค์ราชัน สถานพื้นตำบลบางพิทยาคม

กลุ่มที่ 6

ผู้รับผิดชอบ นายสมศักดิ์ สัมปญ์นัง

ที่	รหัส	ชื่อ - สกุล
1.	1263	นายกิตติพงษ์ สงตลาด
2.	1265	นายเฉลิมชัย จันทร์พะเนาวิ
3.	1266	นายทองลย์ วารีพิน
4.	1267	นายปัญญาพล แสบงบาล
5.	1268	นายพงษ์พิชญ์ พลเยี่ยม
6.	1269	นายมนตรี เลิศสงคราม
7.	1270	นายวรพุทธิ แสบงบาล
8.	1271	นายวุฒิสักดิ์ แก้วสะท้อน
9.	1272	นายศราวุฒิ ภูสนิท
10.	1273	นายสถาพร กุลมงกุฏ
11.	1274	นายสมชาย แสนณรงค์
12.	1275	นายอภิชัย มาตรการียง
13.	1276	นายอภิเนษฐ์ กุลมงกุฏ
14.	1277	นายอรรถพล อุทัยสวัสดิ์
15.	1300	นายมงคล วรรณเกษม

รายชื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

รวมใจ เทิดไท้องค์ราชัน สถานพื้นคำบางพิทยาคม

กลุ่มที่ 7

ผู้รับผิดชอบ นายอรัญ มาตรฐาน

ลำดับที่	รหัส	ชื่อ-สกุล
1	1278	นางสาวกรนิภา ชินหา
2	1280	นางสาวกัลยาภรณ์ โลหะพรม
3	1281	นางสาวนันทิศา บุระสิงห์
4	1282	นางสาวปิยฉัตร นันทะศรี
5	1283	นางสาวพรนภา พึ่งชิงชัย
6	1284	นางสาวเมริน ถ้วมาลา
7	1285	นางสาวละอองดาว ชมภูทัต
8	1286	นางสาววราภรณ์ จงใจดี
9	1287	นางสาววิไลพร มะโนรัตน์
10	1288	นางสาวสายฝน ช่อมะลิ
11	1289	นางสาวสุภารัตน์ วุฒิสาร
12	1290	นางสาวอภิตรา หาญจำ
13	1291	นางสาวอมรรัตน์ ศรีเลิศ
14		นางสาวเปรมจิตร์ สีหลิ่ง

รายชื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

รวมใจ เทิดไท้องค์ราชัน สานฝันคำบงพิทยาคม

กลุ่มที่ 8

ผู้รับผิดชอบ นายอริยพล เทอำรุง

ที่	รหัส	ชื่อ - สกุล
1.	1264	นายกุลวัฒน์ พงษ์อุตทา
2.	1292	นายกลาง เชื้อบริบูรณ์
3.	1293	นายณัฐพงษ์ ผลสมาน
4.	1294	นายทศพล สว่างโคตร
5.	1295	นายทินณกรณ์ สีหลิ้ง
6.	1296	นายธนากร มาลัย
7.	1297	นายนราธิวัตรน์ ปรีแมน
8.	1298	นายบัญชารบ สัจจะเพ็ญ
9.	1299	นายพิชิต สีหลิ้ง
10.	1301	นายมนตรี วิชามาก
11.	1302	นายวรวิษ พิมพิพิลา
12.	1303	นายวิศรุต ส้งวน
13.	1304	นายศรัณย์วรุท บำรุง
14.	1305	นายวรวิติ การฟู้ง
15.	1306	นายเอกพงษ์ เข็นวัฒนา
16.	1436	นายสุขุมภู อิมเสถียร

รายชื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
รวมใจ เทิดไท้องค์ราชัน สถานพื้นคำบงพิทยาคม
กลุ่มที่ 9
ผู้รับผิดชอบ นางราวัน สัมปัญญ์

ลำดับที่			
1	1308	นางสาวจุฑามาศ แสงบงบาล	
2	1309	นางสาวจุฬาลักษณ์ เฟื่องสว่าง	
3	1310	นางสาวดอกฟ้า พุระมณี	
4	1311	นางสาวดาหวัน ทำสวน	
5	1312	นางสาวศศิมา เฟื่องหกิจ	
6	1313	นางสาวปรียานุช วรชัย	
7	1314	นางสาววรรณภา ก้อนบุญไสย	
8	1315	นางสาวสวิตรี เมืองแสน	
9	1316	นางสาวสำราญ ไชยสุข	
10	1317	นางสาวสุพัฒตา เคนภาวะ	
11	1318	นางสาวอภาภรณ์ อินทะสอน	
12	1319	นางสาวอรุณญา วารีป้อ	
13	1320	นางสาวอุทัยพรรณ พงพัฒน์	

รายนามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

รวมใจ เทิดไถ้องครุราชัน สถานพื้นคำบางพิทยาคม

กลุ่มที่ 10

ผู้รับผิดชอบ นายละคร วุฒิสาร

ที่	รหัส	ชื่อ - สกุล
1.	1321	นายคมสันต์ เรืองแจ้ง
2.	1322	นายครรชิต บุญนามน
3.	1323	นายจิตกร บัวศรี
4.	1325	นายณฤเบศร์ จิตไชย
5.	1326	นายนวัติ บุระสิงห์
6.	1327	นายนครา แสงบาล
7.	1328	นายพงษ์พัฒน์ บุญแสนสง
8.	1329	นายพงษ์พันธ์ คำมะลิ
9.	1330	นายภาณุ ใจไว
10.	1331	นายวีระยุทธ เฉดติลก
11.	1332	นายศตวรรษ รูปชาติ
12.	1334	นายสิทธิเดช สีแพงมน
13.	1335	นายสุนทร มาดเรียง
14.	1351	นายชชาติ ว่องไว

รายชื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

รวมใจ เทิดไถ่องค์ราชัน สานฝันคำบงพิทยาคม

กลุ่มที่ 11

ผู้รับผิดชอบ นายอดิสร ป่าละนนท์

ลำดับที่	รหัส	ชื่อ-สกุล
1	1337	นางสาวจุฬาลักษณ์ หนาคำ
2	1338	นางสาวพรนิภา สีหาบุตร
3	1340	นางสาวพัชรินทร์ หาญจำ
4	1341	นางสาวพันธ์ทิพย์ พุ่มกระอ่าง
5	1342	นางสาวภัสราพร ยิ้มแย้ม
6	1343	นางสาวศุภัตรา ประวันนวล
7	1344	นางสาวสุจิตรา นันตรี
8	1345	นางสาวอนุชรา วุฒิสาร
9	1346	นางสาวอภิญญา สุระเสียง
10	1347	นางสาวอรพินธ์ โคตาสี
11	1348	นางสาวอัมพิกา สงคลาด
12	1349	นางสาวอุมภรณ์ สิริพันธ์
13	1350	นางสาวเอริญา สีหสิง
14	1432	นางสาวจรรวี สิมสินธ์

รายชื่อวิทยากร ในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
โครงการรวมใจ เทิดไท้องค์ราชัน สานฝันคำบงพิทยาคม

1. นายสง่า เพียรภูเข่า กำนันตำบลคำบง
2. นายสงวนศักดิ์ โทตรพัฒน์ นายยกองค์การบริหารส่วนตำบลคำบง
3. นายสุรียัน พลดี ผู้อำนวยการโรงเรียนคำบงพิทยาคม
4. ผู้ใหญ่บ้านบ้านโลกศรี
5. ผู้จัดการโรงงานแป้งมันกาพลินธุ์จำกัด (สาขาคำบง)
6. นางหทัยา ญาณสิทธิ์ หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลคำบง
7. ผู้กำกับสถานีตำรวจอำเภอห้วยผึ้ง
8. นางปิยรัตน์ เลิศสงคราม ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน
9. นางศิริวรรณ ธนุศรี ตัวแทนคุณครู
10. นายวีระ จิตจักร
11. นายไพฑูรย์ พลอยวิเลิศ
12. พระวีระศักดิ์ กิตติญาโณ
13. พระครูประสิทธิ์ชัยภินันท์ เจ้าคณะตำบลคำบง เขต 2

ชื่อโครงการ	เข้าค่ายอบรมพัฒนาคุณภาพจริยธรรม
งาน	วิชาการ
ผู้รับผิดชอบโครงการ	นายประดิษฐ์ วิชัยโย, นางรัชนี สุขสวัสดิ์
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	โรงเรียนคำบงพิทยาคม
ลักษณะโครงการ	โครงการต่อเนื่อง
ระยะเวลาดำเนินการ	5-7 กรกฎาคม 2550

หลักการและเหตุผล

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นเยาวชนวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงมาก ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ส่วนมากจะมีความคิดค่านเห็นแก่ตัว ชอบเอาใจเอาเปรียบผู้อื่น ก่อให้เกิดความแตกแยก ซอปรวมกันเป็นกลุ่มๆ ขาดความสามัคคี ทำให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนไม่ได้ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเต็มที่

โครงการอบรมพัฒนาคุณภาพจริยธรรม เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนเกิดจิตใต้สำนึกที่ดี มีความรักสามัคคีซึ่งกันและกัน เป็นห่วงเป็นใยในหมู่คณะ และมีคุณธรรมจริยธรรมปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขได้

ความหมายและขอบข่าย

จัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรมพัฒนาคุณภาพจริยธรรม ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม จำนวน 221 คน ณ วัดประสิทธิ์โพธิ์ชัย บ้านคำบง ต.คำบง อ.ห้วยผึ้ง จ.กาฬสินธุ์ เป็นเวลา 3 วัน 2 คืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปลูกจิตใต้สำนึกนักเรียน ให้เกิดความรักสามัคคีซึ่งกันและกัน มีความห่วงใยผู้อื่น และปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข
2. เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาและฝึกปฏิบัติธรรมะ และนำไปใช้ในการดำรงชีวิต
3. เพื่อให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เป้าหมาย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม จำนวน 221 คน เข้าร่วมกิจกรรม

- นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรมที่ดี
- ครูที่สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนคำบงพิทยาคมเข้าร่วมกิจกรรมทุกคน

วิธีการดำเนินการ

- ประชุมชี้แจงนำเสนอโครงการแก่บุคลากรในโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
- วางแผนปฏิบัติงาน
- ดำเนินงานตามแผน
- กำกับ ติดตาม และประเมินผล

ปฏิทินการปฏิบัติงาน

ที่	กิจกรรม/ระยะเวลา	ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550						หมายเหตุ
		พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	
1.	เสนอโครงการ							
2.	ประชุมชี้แจง แต่งตั้งคณะทำงาน							
3.	วางแผนปฏิบัติงาน							
4.	ดำเนินงาน							
5.	ติดตามประเมินผล							

ทรัพยากร/งบประมาณ

- นักเรียนชั้น ม. 1-3 จำนวน 221 คน และครูระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 12 คน เข้าร่วมกิจกรรม
- พระสงฆ์สามเณร วัดประสิทธิ์โพธิ์ชัย บ้านคำบง ต.คำบง อ.ห้วยผึ้ง จ.กาฬสินธุ์
- งบประมาณจากอุดหนุนการศึกษา และเงินบำรุงการศึกษาจำนวน 15000 บาท

การประเมินผล

- สังเกต
- สัมภาษณ์ครู/นักเรียน
- สอบถามผู้เกี่ยวข้อง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีคุณธรรมจริยธรรมด้านปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข
มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ลงชื่อ .....

นางรัชณี สุขสวัสดิ์

ผู้เสนอโครงการ

ลงชื่อ.....

นายประดิษฐ์ วิชัยโย

ผู้เห็นชอบโครงการ

ลงชื่อ .....

นายสุริยัน พลดี

ผู้อำนวยการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ศธ 040220106/94

โรงเรียนคำบงพิทยาคม
ถนนสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ต.คำบง
อ.ห้วยผึ้ง จ.กาฬสินธุ์ 46240

25 พฤษภาคม 2550

เรื่อง ขอสมัครเข้าร่วมโครงการรอกแก้วมาตุภูมิ

กราบนมัสการ พระมหาอุทัย ฐริเมธี

ด้วยโรงเรียนคำบงพิทยาคม ได้รับแจ้งจาก คุณครูพิสิษฐ์ คำแสนโคตร จากโรงเรียนบ้านโนนชาด (สาขา 2) อ.สมเด็จ จ.กาฬสินธุ์ ว่า พระอาจารย์เป็นผู้ประสานงาน โครงการ "รอกแก้วมาตุภูมิ" ซึ่งทางโรงเรียนคำบงพิทยาคม เห็นว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์มาก จึงมีความประสงค์ที่จะขอสมัครเข้าร่วมโครงการนี้

ดังนั้น จึงกราบนมัสการมา เพื่อขอสมัครเข้าร่วมโครงการนี้ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 มีนักเรียนทั้งสิ้น 663 คน หวังอย่างยิ่งคงได้รับความเมตตา

ขอกราบนมัสการด้วยความเคารพ

(นายประดิษฐ์ วิชัยโย)

รองผอ. รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการ โรงเรียนคำบงพิทยาคม

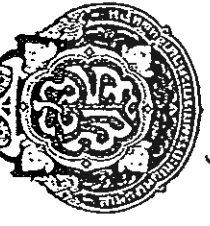
ภาคผนวก ข

บัญชีรายละเอียดผู้เข้าร่วมงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บัญชีรายละเอียดผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อ-สกุล	วุฒิการศึกษา	สถาบันการศึกษา	ตำแหน่ง	หน้าที่ปัจจุบัน
สุริยัน พลดี	กศม. (การบริหารการศึกษา)	ม.มหาสารคาม	ผอ. เชี่ยวชาญ	ผอ. ร.ร. คำบงพิทยา
ยวิจักขณ์ รัตนวรรณิ	ศศม. (ไทยคดีศึกษา)	ม.มหาสารคาม	ศน. ชำนาญการ พิเศษ	หัวหน้ากลุ่มงาน นิเทศติดตามและ ประเมินผล
นายประคิษฐ์ ญาณกาย	กศม. (หลักสูตรและการสอน)	ม.มหาสารคาม	ศน. ชำนาญการ พิเศษ	สพท.กส.3 หัวหน้ากลุ่มงาน นิเทศติดตามและ ประเมินผล สพท.กส.3
นายพีรพัฒน์ สุขสวัสดิ์	ค.ม. (การบริหารการศึกษา)	ม.ราชภัฏ สกลนคร	ผอ. ชำนาญการ	ผอ. ร.ร. บ้านค้อ
นางรัชณี สุขสวัสดิ์	ค.ม. (หลักสูตรและการสอน)	ม.ราชภัฏ สกลนคร	ครู ชำนาญการ พิเศษ	ครู คศ. ร.ร. คำบงพิทยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๑

เกษมศานต์ ตรีรัตน์

โรงเรียนคำบึงพิทยาคม

ได้รับรางวัลชมเชย ในระดับช่วงชั้นที่ ๓

ในการประกวดโครงงานค่ายคุณธรรมเยาวชนไทยทำดีถวายในหลวง ประจำปี ๒๕๕๐

เนื่องในโครงการครบถวญคุณธรรมเยาวชนไทยทำดีถวายในหลวง ประจำปี 2550

ณ วัดป่าพุทธบุตร อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

ขอให้ความสุขความเจริญเทอญ

มอบไว้ ณ วันที่ ๒๑ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐

[Signature]

๑๖.๖.๕๕

(นายเสถียร มีทองดี)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิเศษ เขต ๓

เกษมสุขชัยไพฑูริย์

ธงเรียนค่าบงพิทยาคม

เป็นโรงเรียนต้นแบบคุณธรรมชั้นนำ ประจำปี ๒๕๕๐

ขออำนาจและเป็นกำลังในความมุ่งมั่นแห่งการพัฒนาเยาวชนของชาติสืบไป

มอบไว้ ณ วันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

๐๖.๖๒๕

(นายเสีียงร มัชฌิมจันทร์)

(นายประยงค์ โมคมา)

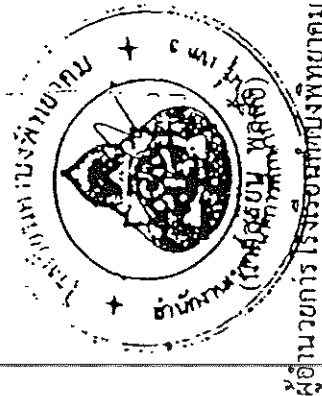
โรงเรียนคำบงพิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
เกียรติบัตรนี้ให้เพื่อแสดงว่า

นางสาวกัลยาภรณ์ โสหะพรม

ได้รับคัดเลือกให้เป็น นักเรียนดีเด่นคนดีศรีคำบง

กิจกรรมโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ประจำปีการศึกษา 2550 โรงเรียนคำบงพิทยาคม
ขอให้รักษาเกียรติคุณนี้ไว้ให้ยั่งยืนสืบไป
ให้ไว้ ณ วันที่ 25 กันยายน 2550

(นายละคร วุฒิสาร)
นายกะเบียน

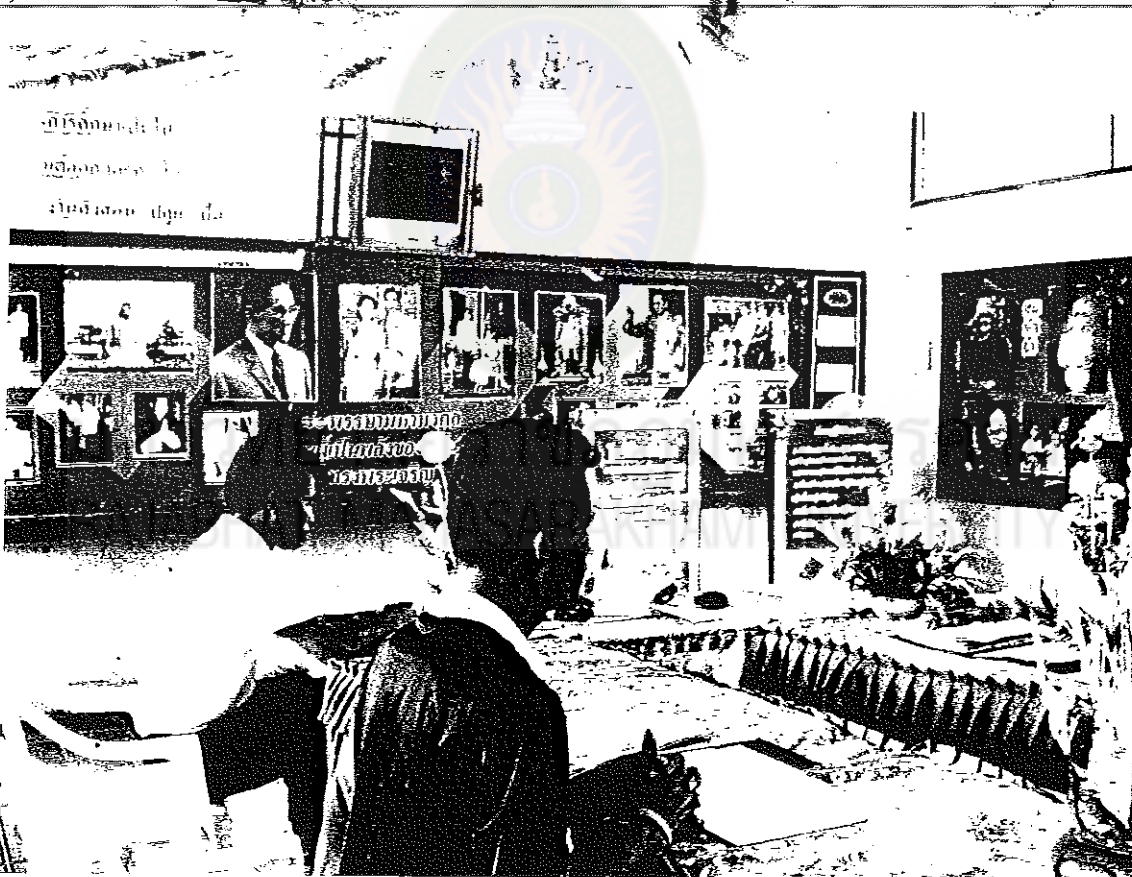
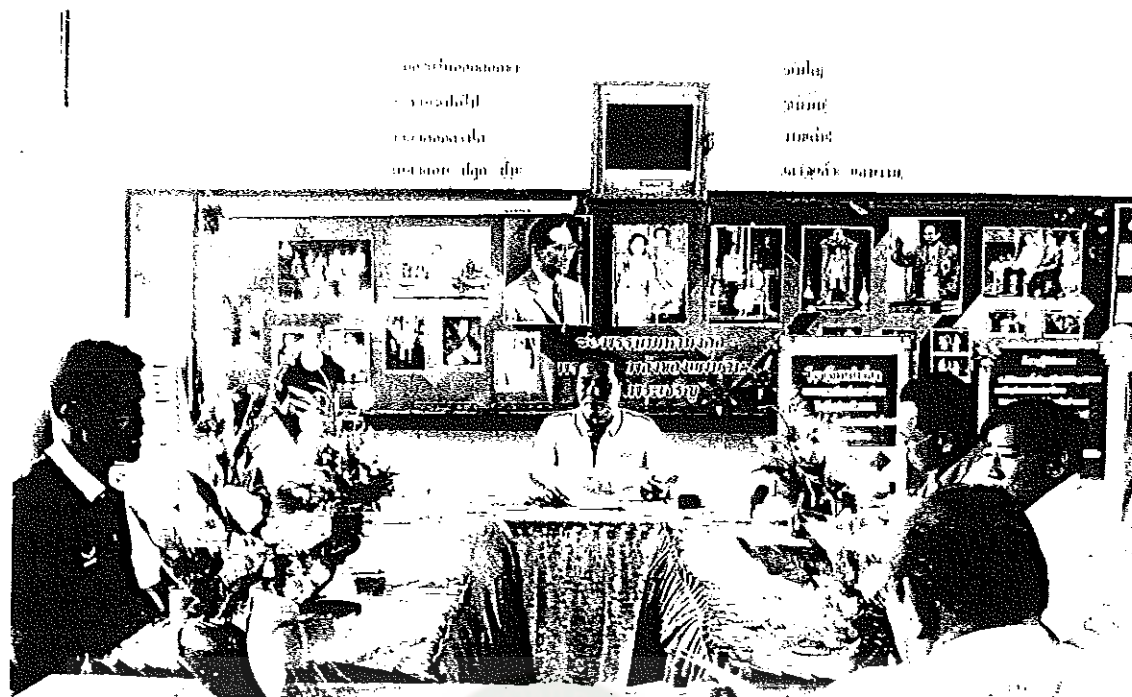

ผู้อำนวยการ โรงเรียนคำบงพิทยาคม

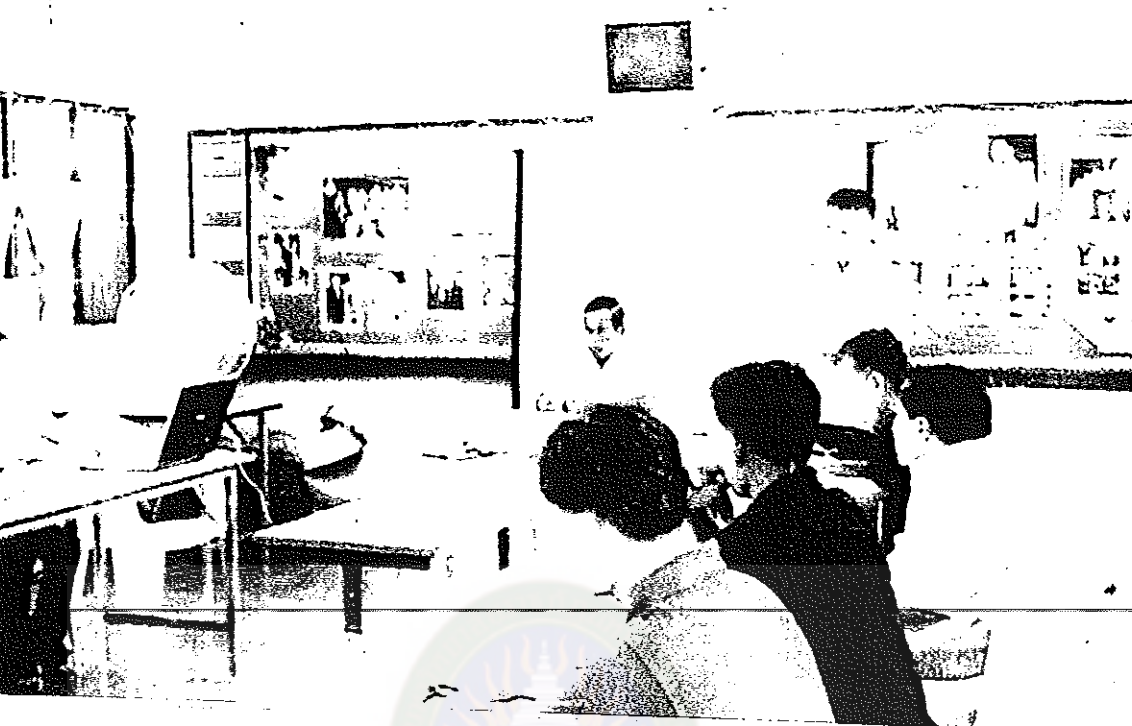
ภาคผนวก ง

ภาพกิจกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

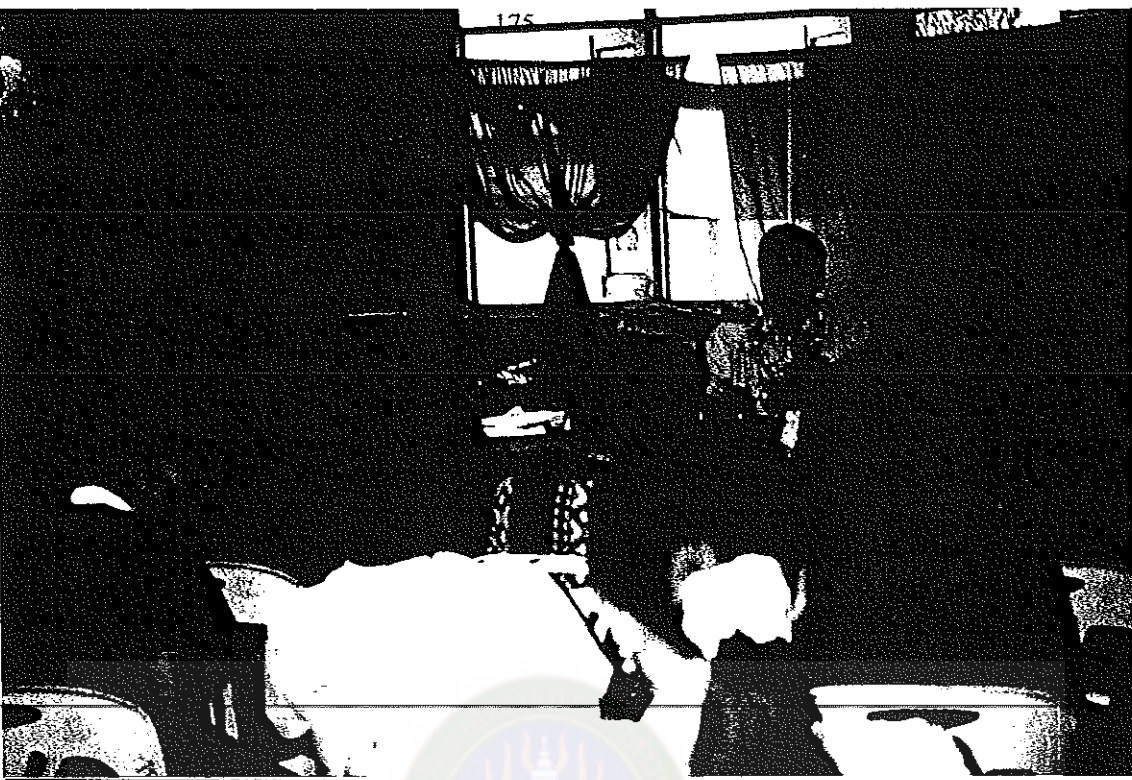

ภาพประกอบ 1 การประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัย
เพื่อสำรวจสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรม

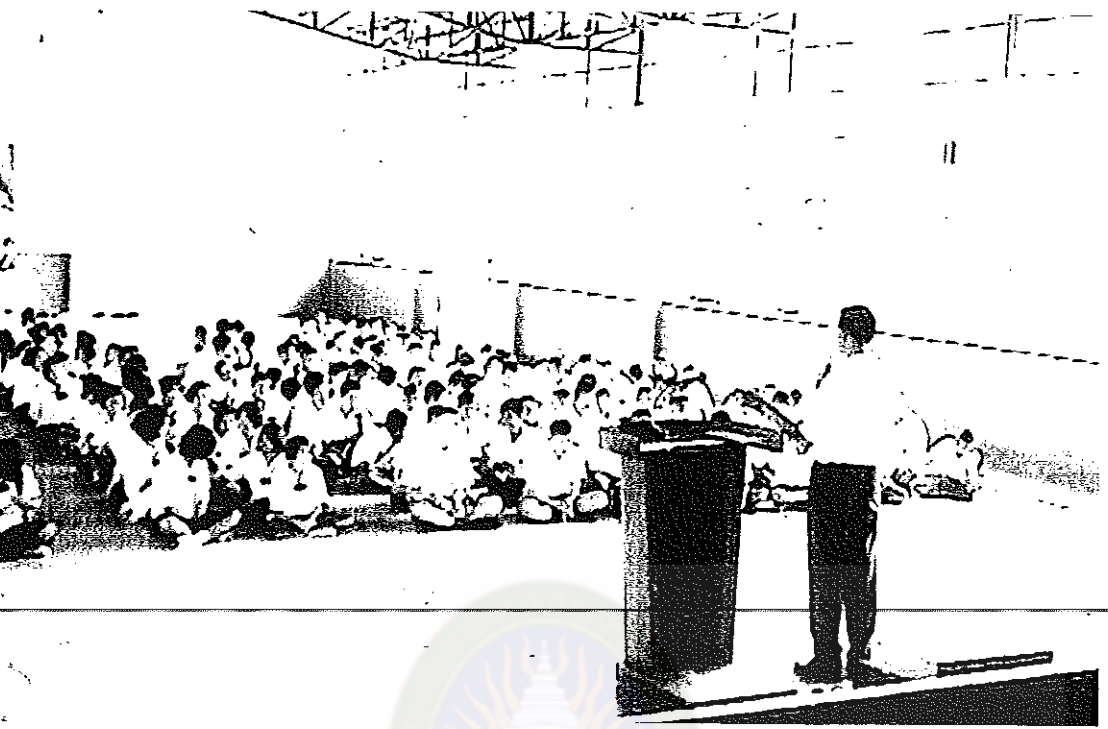

ภาพประกอบ 7 การประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัย
เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

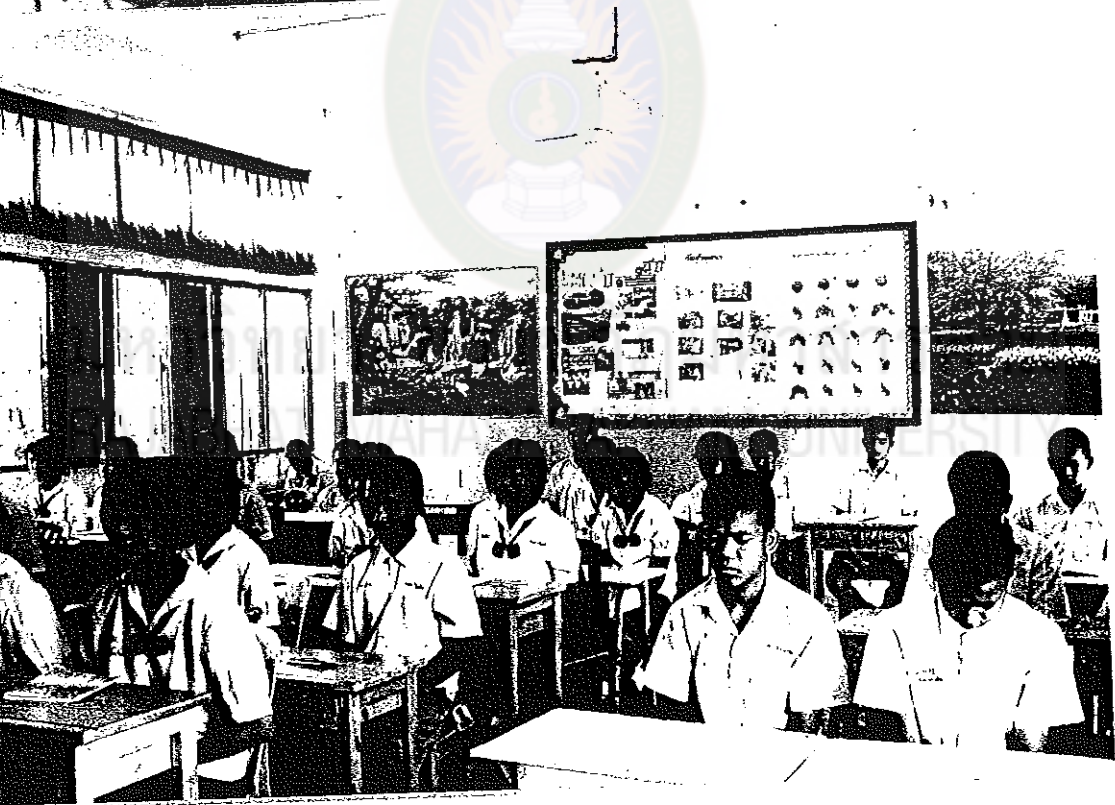

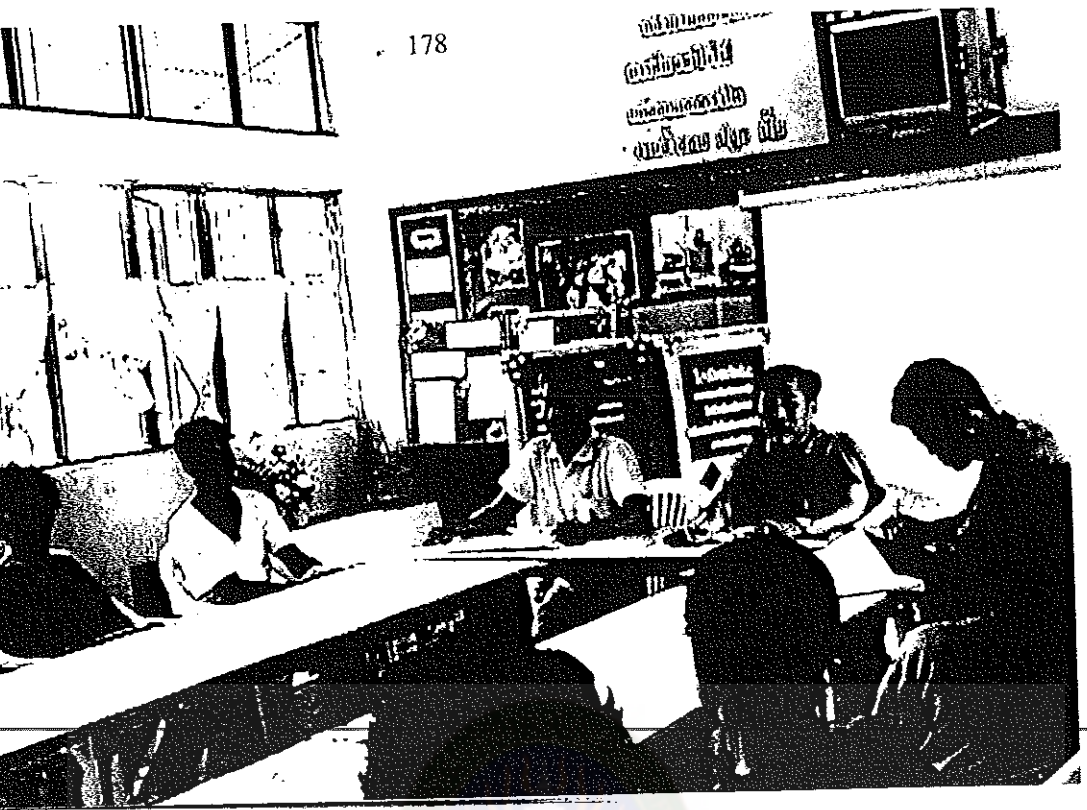
ภาพประกอบ 8 การประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัย
สรุปการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 5 ด้าน

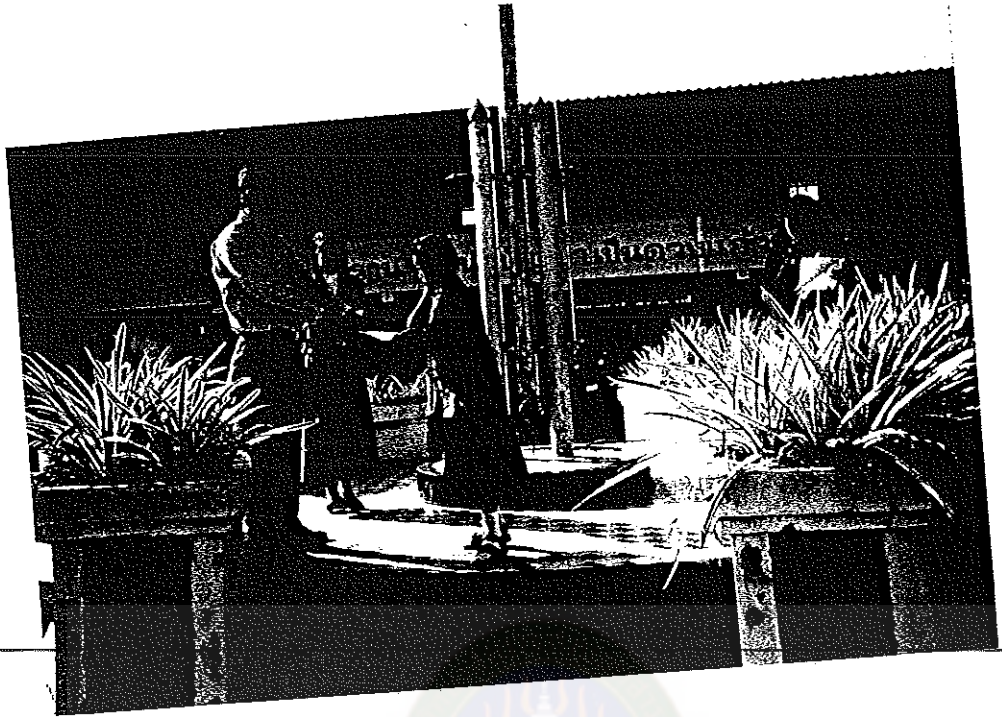
ภาพประกอบ 9 การประชุมนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 และผู้ปกครองนักเรียน
เพื่อชี้แจงแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน

ภาพประกอบ 10 การนั่งสมาธิก่อนเรียนวันละ 10-15 นาที
เน้นพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมความซื่อตรงต่อตนเอง

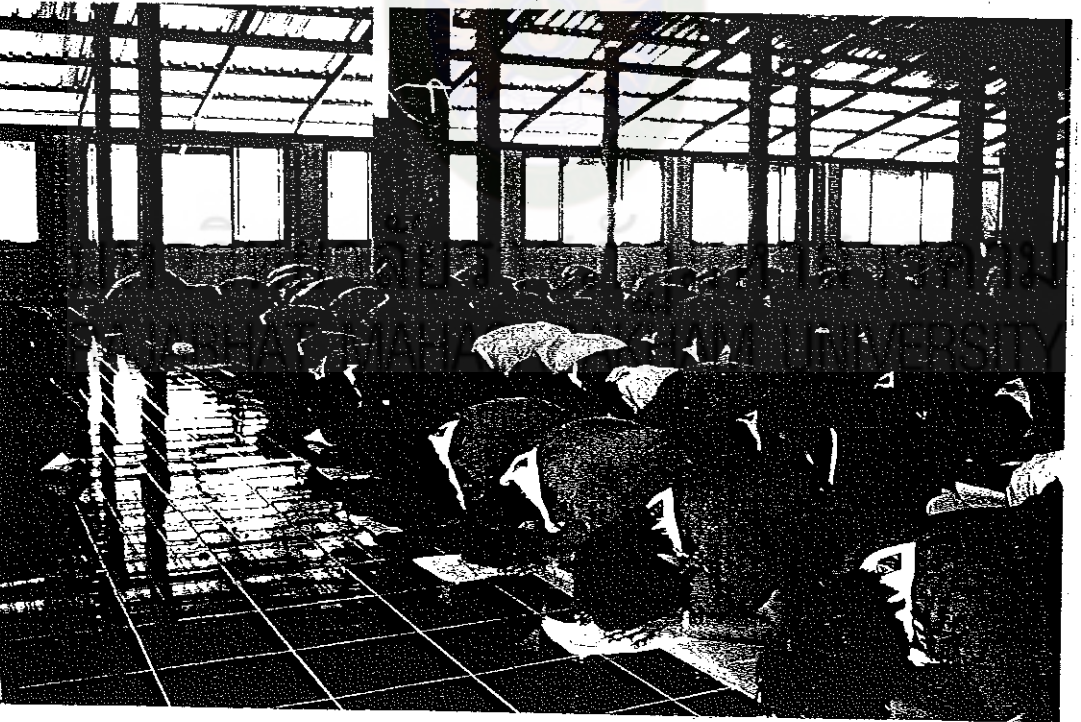
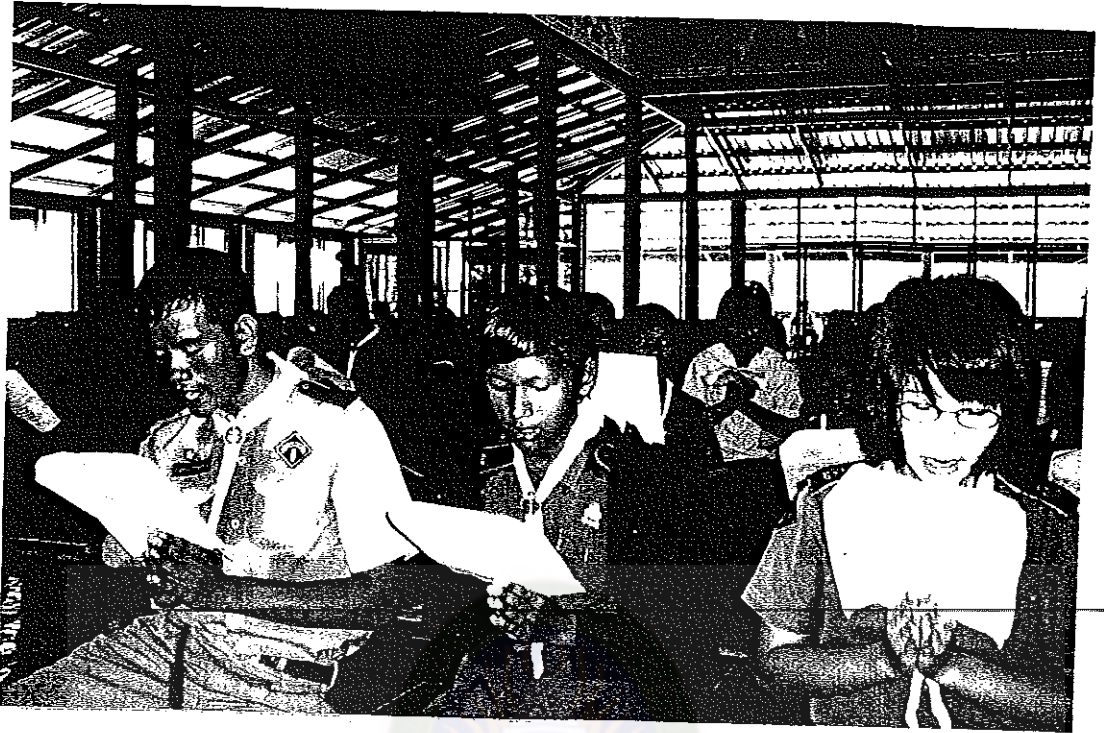
ภาพประกอบ 11 การตรวจสอบติดตามคุณธรรมจริยธรรม
 ด้านการแต่งกายเหมาะสมถูกต้องกาลเทศะกับการเป็นนักเรียน

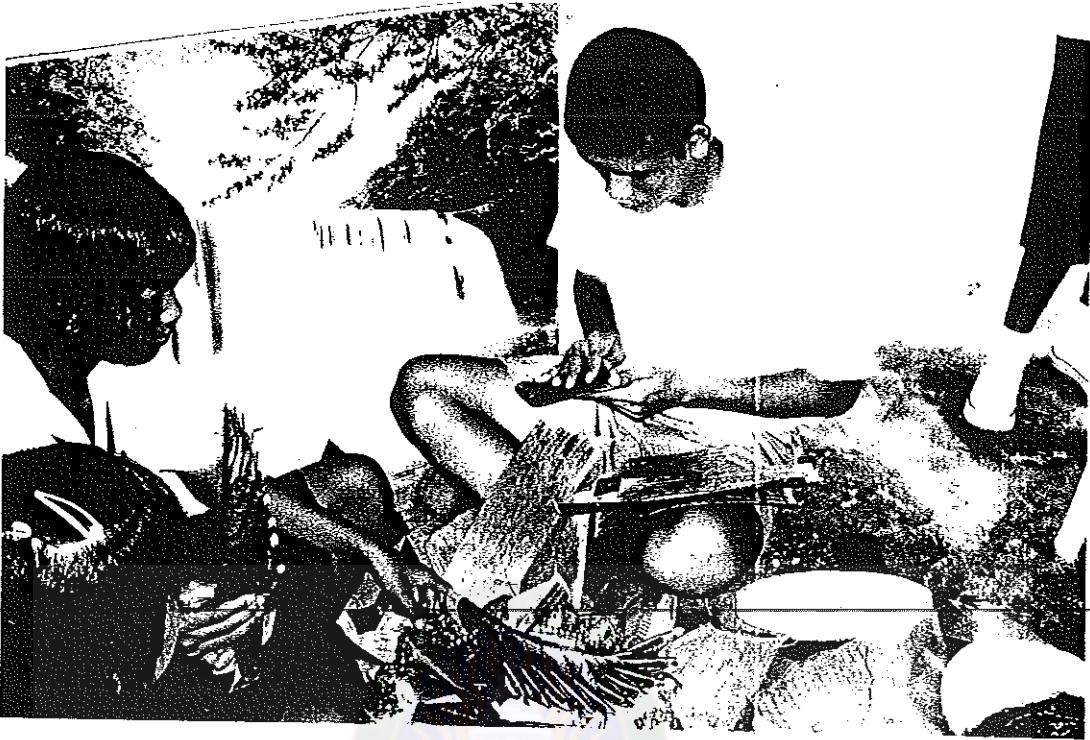
ภาพประกอบ 12 การมอบเกียรติบัตรแก่นักเรียนที่ได้รับคัดเลือกดีเด่น เป็น "คนดีศรีคำบง"

ภาพประกอบ 14 การมอบกระปุกออมสิน
โครงการรากแก้วมาตุภูมิ ให้นักเรียนทุกคนฝึกเก็บออมทรัพย์

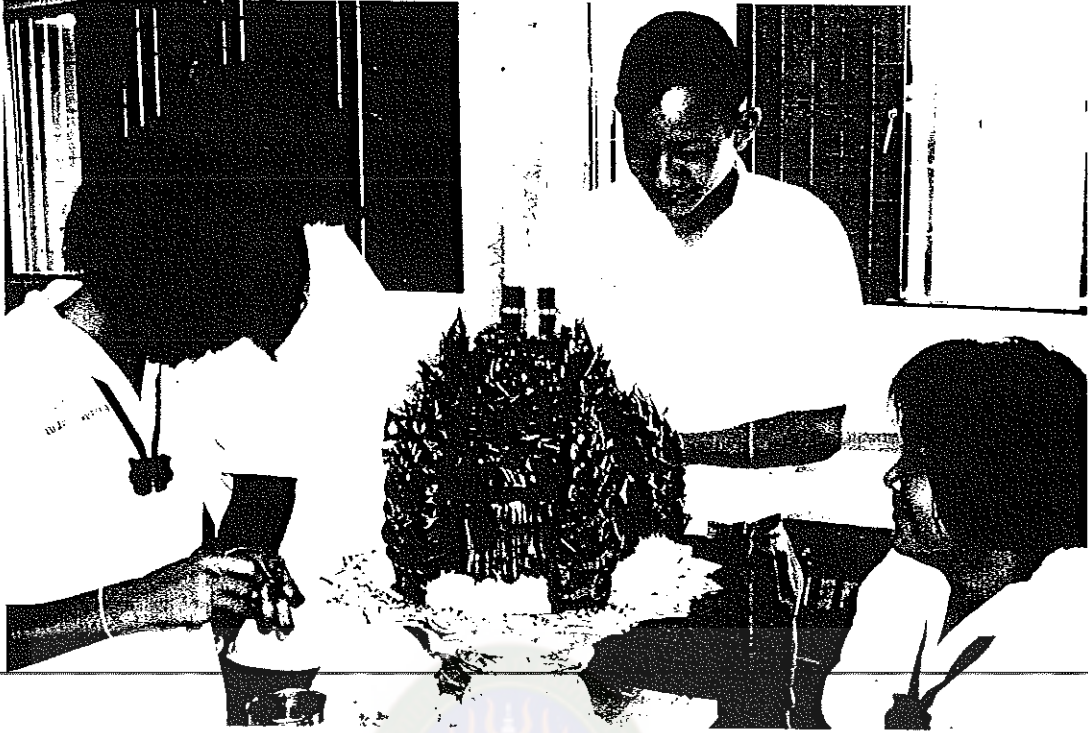

ภาพประกอบ 15 กิจกรรมวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา
เน้นคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน เห็นคุณค่าและยอมรับตนเอง

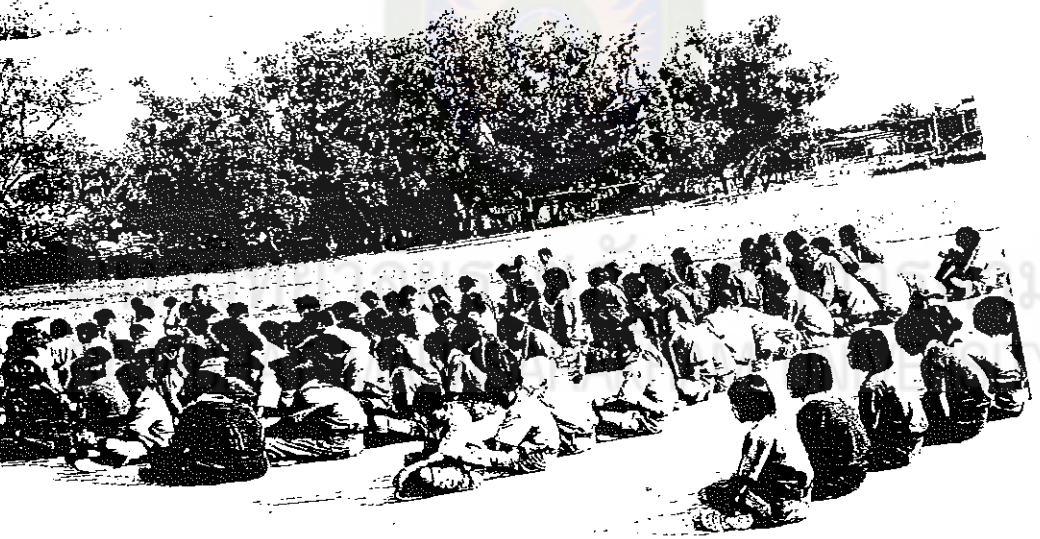
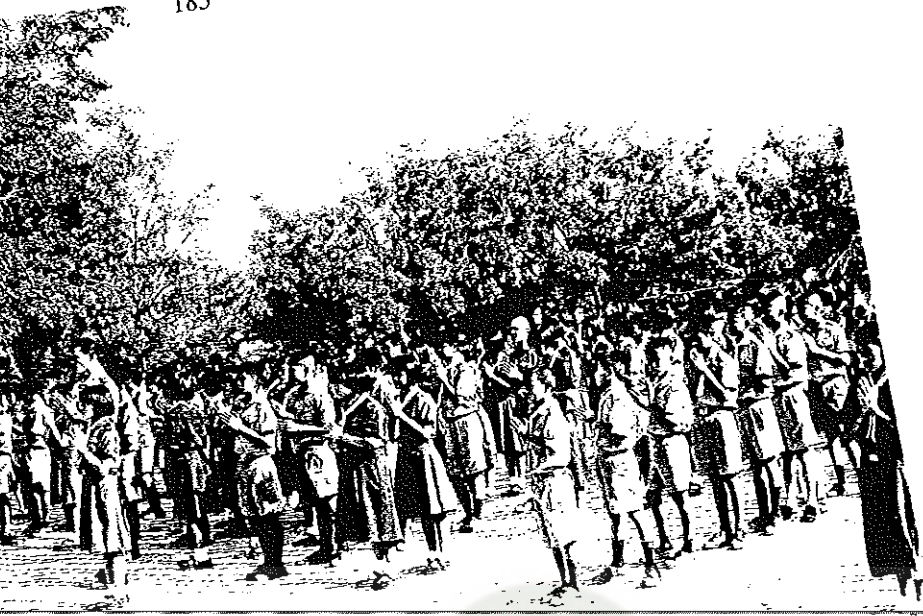

ภาพประกอบ 16 กิจกรรมวันไหว้ครู
เน้นคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนยอมรับความสามารถตนเองและผู้อื่น

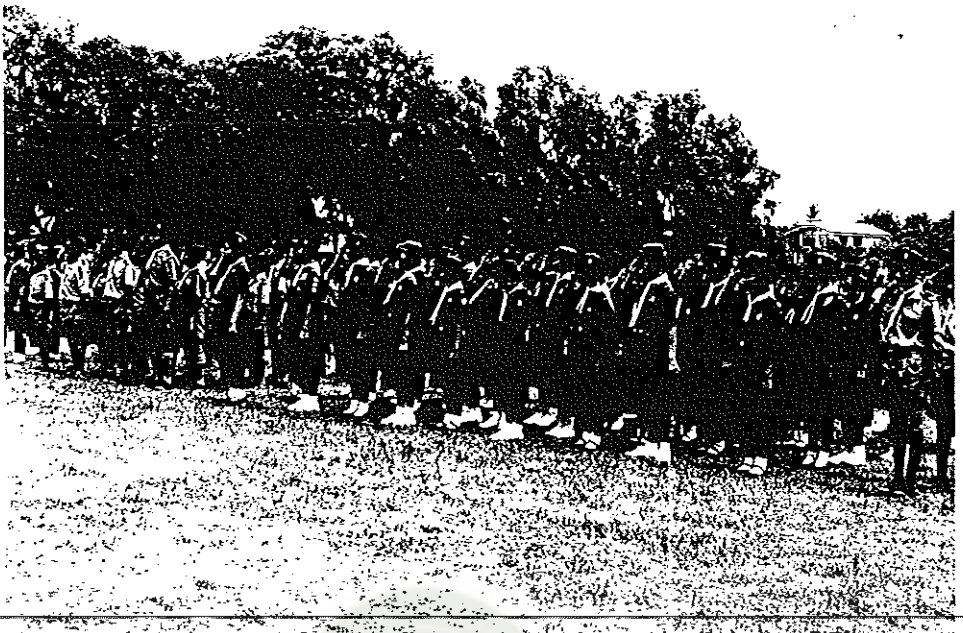
ภาพประกอบ 17 กิจกรรมวันไหว้ครู
ให้นักเรียนร่วมมือกันทำงานเพื่อให้ยอมรับซึ่งกันและกัน

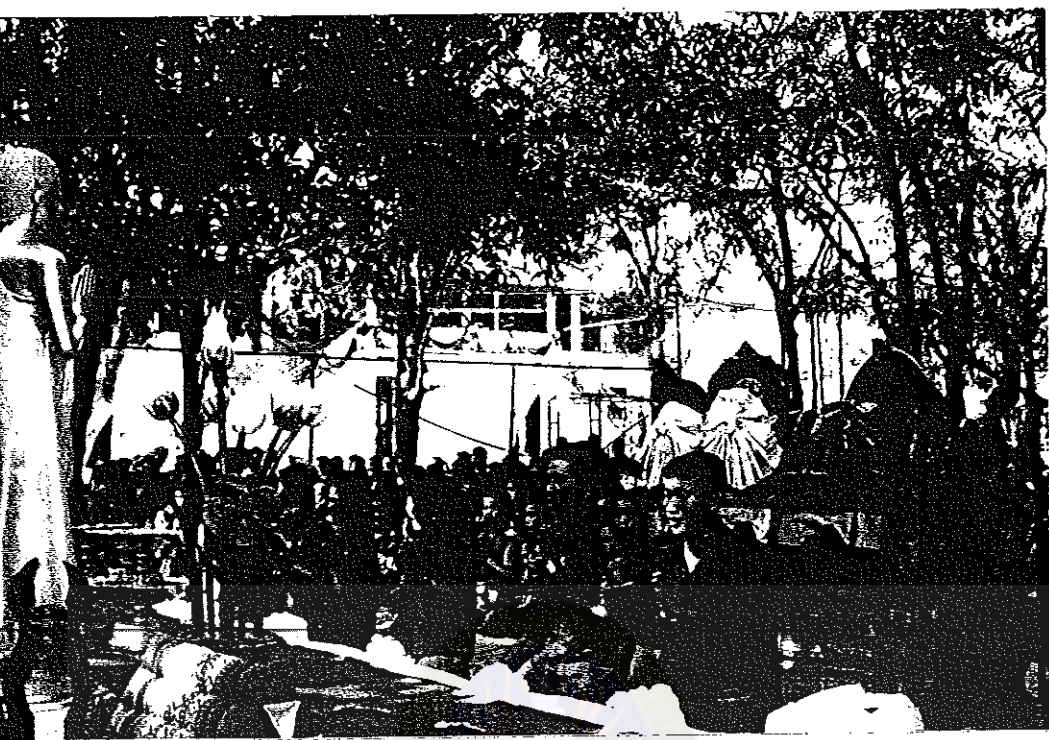
ภาพประกอบ 18 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
ในกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี

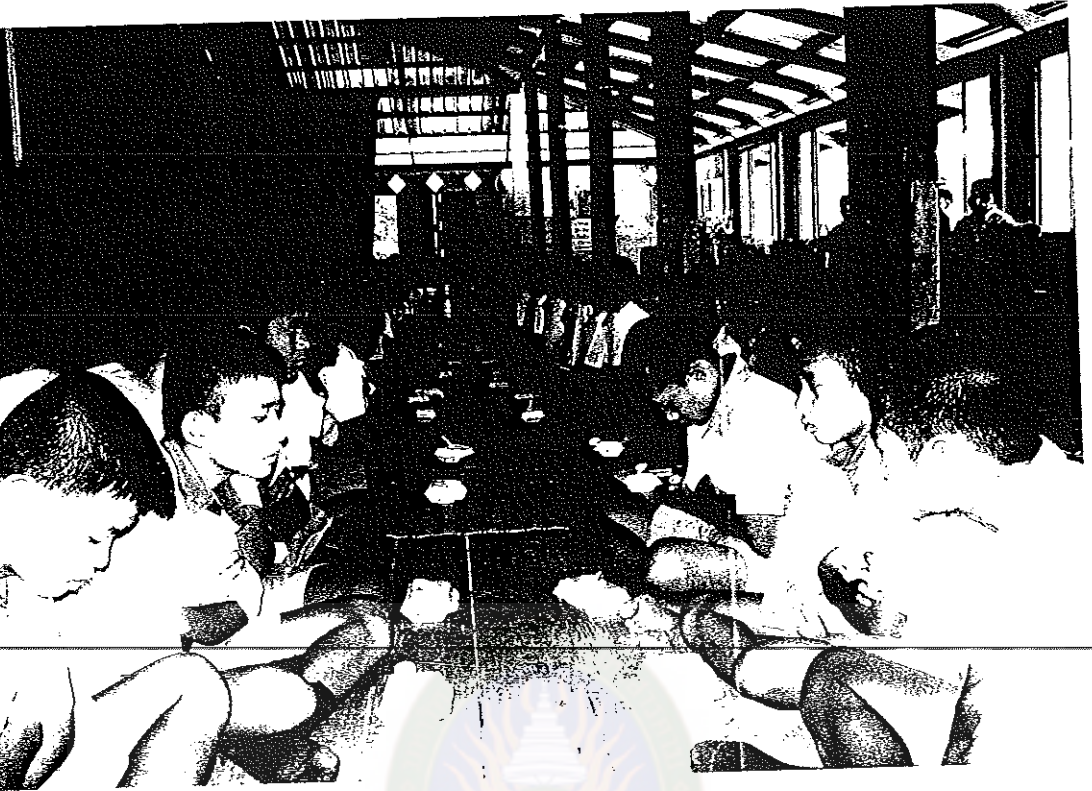
ภาพประกอบ 19 กิจกรรมวันสำคัญทางลูกเสือ
1 กรกฎาคม วันคล้ายสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ

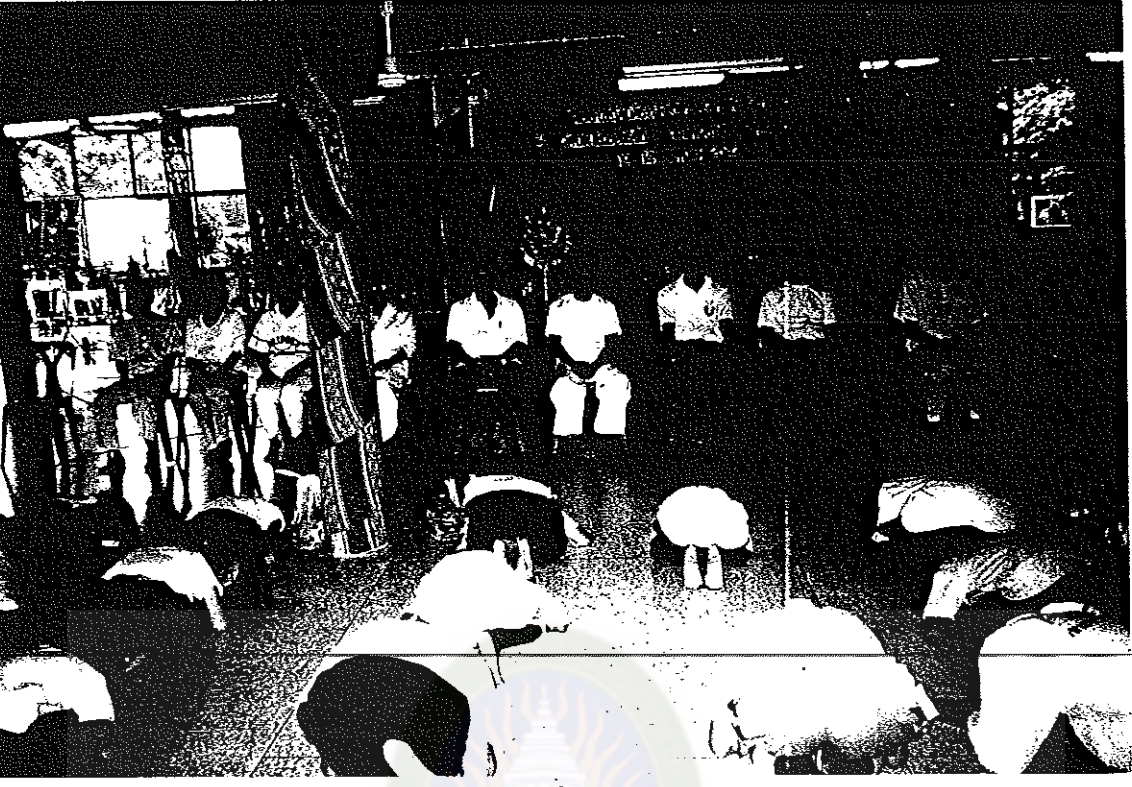
ภาพประกอบ 20 กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี
เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ และการยอมรับผลงานของตนเองที่ปฏิบัติ

ภาพประกอบ 21 กิจกรรมเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม
เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ความกตัญญูทเวที

ภาพประกอบ 22 กิจกรรมเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม

ภาพประกอบ 23 กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม

ภาคผนวก จ

หนังสือราชการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ร ๐๕๔๐.๐๑.๐๑/ว ๓๘๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒๖ กันยายน ๒๕๕๐

ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย

คุณสุริยัน พลดี

ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน .....๕.....ชุด

ด้วย นายประคิษฐ์ วิชัยโย รหัสประจำตัว M๔๕๒๑๒๑๖๑๒ นักศึกษาระดับปริญญาโท
 การบริหารการศึกษา ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กำลังศึกษาวิจัยและทำวิทยานิพนธ์
 “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสิน
 ๓”

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และ
 สามารถสูง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเครื่องมือแบบสอบถาม
 การวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษาการวิจัย ดังเอกสารแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบ
 ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ _____

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

- จินต์

100 ต่อมาถูกยกเลิก

5 ต.ค. 2550

ร.บ. ๐๕๔๐.๐๑.๐๑/ว ๓๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒๖ กันยายน ๒๕๕๐

ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามการวิจัย

ผู้อำนวยการโรงเรียนคำบงพิทยาคม

ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน .....๒๒/..... ชุด

ด้วย นายประคินธุ์ วิชัยโย รหัสประจำตัว M๔๕๒๑๒๑๖๑๒ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการ
การศึกษา ภาคสมทบ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กำลังศึกษาวิจัยและทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์
๓” เพื่อให้การศึกษาวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวม
ข้อมูลแบบสอบถามการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ จำนวน ๒๒๑ คน
แบบสอบถามที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

A

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๓๒-๕๔๓๘

อนุทิน

เห็นสมควร ขอคุณ

Ajn

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๕๐.๐๑.๐๑/ว ๓๕๐

๒๖ กันยายน ๒๕๕๐

อนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามการวิจัย

านวยการโรงเรียนคำบงพิทยาคม

ด้วย แบบสอบถาม จำนวน.....ชุด

ด้วย นายประดิษฐ์ วิชัยโย รหัสประจำตัว M๔๕๒๑๒๑๖๑๒ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการ
การศึกษา ภาควิชา ศึกษาศาสตร์ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กำลังศึกษาวิจัยและทำวิทยานิพนธ์
การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยฯ จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม
วิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ โรงเรียนคำบงพิทยาคม เพื่อนำข้อมูลไป
วิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอแสดงความนับถือ

ขอแสดงความนับถือ

A

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อนันต์

อนันต์ หน่อคำ

(Handwritten signature)

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๗

๕๔๐.๐๑.๐๑/ว ๓๘๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒๖ กันยายน ๒๕๕๐

เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย

คุณประดิษฐ์ ญาณกาย

มาด้วย แบบสอบถาม จำนวน .....ชุด

ด้วย นายประดิษฐ์ วิชัยโย รหัสประจำตัว M๔๕๒๑๒๑๖๑๒ นักศึกษาระดับปริญญาโท
การบริหารการศึกษา ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กำลังศึกษาวิจัยและทำวิทยานิพนธ์
การพัฒนาคูณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนคำบึงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และ
สามารถสูง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเครื่องมือแบบสอบถาม
ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดผลและประเมินผล ดังเอกสารแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมนี้
จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ร ๐๕๔๐.๐๑.๐๑/ว ๓๘๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒๖ กันยายน ๒๕๕๐

ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย

คุณวิจักขณ์ รัตนวรรณ

ที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน .....๑.....ชุด

ด้วย นายประดิษฐ์ วิชัยโย รหัสประจำตัว M๔๕๒๑๒๑๖๑๒ นักศึกษาระดับปริญญาโท
 การบริหารการศึกษา ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กำลังศึกษาวิจัยและทำวิทยานิพนธ์
 “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนตำบลพิทยาคม ตำบลงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์
 ๓”

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และ
 สามารถสูง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเครื่องมือแบบสอบถาม
 การวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา สถิติ การวัดและประเมินผล ดังเอกสารแบบสอบถาม
 มาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบ
 ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

A

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

ศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

๐๕๔๐.๐๑.๐๑/ว ๓๘๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒๖ กันยายน ๒๕๕๐

ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย

คุณพีระพัฒน์ สุขสวัสดิ์

ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน .....ชุด

ด้วย นายประดิษฐ์ วิชัยโย รหัสประจำตัว M๔๕๒๑๒๑๖๑๒ นักศึกษาระดับปริญญาโท
 การบริหารการศึกษา ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กำลังศึกษาวิจัยและทำวิทยานิพนธ์
 “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนคำบางพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์
 ๓”

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และ
 สามารถสูง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเครื่องมือแบบสอบถาม
 การวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดผลและประเมินผล ดังเอกสารแบบสอบถามที่แนบมาพร้อม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบ
 ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

ศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑.๐๑/ว ๓๘๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐๐

๒๖ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย

เรียน คุณรัชณี สุขสวัสดิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายประคิษฐ์ วิชัยโย รหัสประจำตัว M๔๕๒๑๒๑๖๑๒ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กำลังศึกษาวิจัยและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนคำบางพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๓”

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และความสามารถสูง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา สถิติ การวัดและประเมินผล ดังเอกสารแบบสอบถามแนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

บรรณานุกรม

- กร กองสุข. การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนสามัคคี
พิทยาคม อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- กานดา อมรเพชรกุล. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานปกครองนักเรียนในโรงเรียน
วัดโนนทัยพาศ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.
- กฤษณี คำชาย. จิตวิทยาแนะแนวเด็กวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
สวนสุนันทา, 2542.
- กรมวิชาการ. คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2545.
- . คู่มือการเสริมสร้างค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมและวินัยระดับประถมศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2541.
- . คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
ที่เห็นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,
2541.
- . แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. เปิดโลกความคิดปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพฯ : เอเชียเพรส,
2539.
- กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกโรงเรียน
เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย, 2539.
- กองพล สารานุกรม. บทบาทเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อการป้องกันและการแก้ปัญหาการระบอด
ของ สารเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540.
- กุลชา ศิริเฉลิมพงษ์. แนวทางการพัฒนาการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540.

โกเมน ก้วสิทธิ์. การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการประหยัด โรงเรียน
ชุมชนนาจารย์วิทยา. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.

โกวิทช์ ประवालพุกษ์. แนวการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย ณ เขตการศึกษา
อุบลราชธานี แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2533.

ข้าราชการครู, สำนักงาน. คุณธรรมและจิตสำนึกของข้าราชการครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.

เขมชาติ ยิ้มพร. สาเหตุของการติดยาสูบของนักเรียนในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศม.
ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน : หน่วยศึกษานิเทศก์. คู่มือการสอน
จริยศึกษา ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การคุรุสภา, 2544.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แนวทางการทำหลักสูตรสถานศึกษา

ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. มหาสารคาม : ศึกษาภัณฑ์
การพิมพ์, 2545.

_____. กรุงเทพฯ : แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545- 2559). พริกหวานกราฟฟิค,
2544.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,สำนักงาน. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2549.

คำชัย จำสูงเนิน. ปัญหาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2543.

คำมงพิทยาคม, โรงเรียน. รายงานการประเมินตนเอง (SAR). มปท. 2550.

จันทร์ฉาย ขมสูงเนิน. การศึกษาการปฏิบัติงานฝ่ายปกครองในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2538.

จารุวัตร เพียรชัย. การศึกษาองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุการหนีเรียนของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.

- เจริญ เวียงยศ. ปัญหาการบริหารงานปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2538.
- เฉลิมชัย ชันทรนิมะ,รต. การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความ
รับผิดชอบ โรงเรียนบ้านนาวิทยาคม กิ่งอำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษา
ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- ชัยพร วิชชาวุธ และ ธีระพร อุวรรณโณ. “แนวคิดและพัฒนาการใหม่ในการปลูกฝัง
จริยธรรม” ความรู้คู่คุณธรรม. 11(1) : 17-25 ; กรกฎาคม-กันยายน, 2534.
- ณัฐยศ ผาจง. ศึกษาเปรียบเทียบการเข้าค่ายจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนากับการเข้าค่าย
จริยธรรมตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนชุมชนบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.
- ดวงใจ ชนะกุล. ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานปกครองในโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.
- คำเกิง วงศ์กาฬสินธุ์. ปัญหาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.
- ถาวร วิชาหง. การปฏิบัติงานปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
เฉพาะกรณีโรงเรียนสตรีศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2540.
- ทศศิริ อำนวยศิริสุข. การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2534.
- เทิดเกียรติยศ คำโสภา. ศึกษางานปกครองนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษาเขตการศึกษา 10. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2542.

- ธนุ วุฒิเกียรติไพบูรณ์. การศึกษาพฤติกรรมผิดวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนคติครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.
- นิกร จันทระ. ปัญหาการบริหารงานปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2543.
- ปฎิมา ชพานนท์. ทัศนคติต่อการทำงานของพนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในสังกัดสำนักงานเขตส่วนภูมิภาค เขต 22. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2544.
- ประคอง วรรณสุด. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ประสาธ อิศรปรีดา. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2543.
- ปรีชา คัมภีรปกรณ์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ปรีชา ริโยธา. การพัฒนางานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้ โครงการพัฒนาจิต. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุต. โท). ถึงเวลาปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2543.
- พระปัญญานันท์ภิกขุ. มงคลชีวิต ฉบับ ทงก้าวหน้า. กรุงเทพฯ : อุดมศึกษา, 2546.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และประนอม รอดคำดี. ความรู้คู่คุณธรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- มงคล เวชกามา. สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในฝ่ายปกครองของโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษา. กรุงเทพฯ :

บางกอกบลิ๊อค (แผนกการพิมพ์), 2539.

มาลีณี จุโทปะมา. จิตวิทยาการแนะแนวเด็กวัยรุ่น. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
บุรีรัมย์, 2542.

ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. จุดมุ่งหมายของการวิจัย. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2537

บุทท ไกยวรรณ. สถิติสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือราชภัฏพระนคร, 2544.

รักพงษ์ วงษ์ธานี. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการเรียน และความพึง
พอใจในการเรียน โดยใช้โปรแกรมบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาวิทยาศาสตร์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวิธีเรียนต่างกัน.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.

ระพีพร นาสมหมาย. วิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย
ชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของกรมวิชาการ กระทรวง
ศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543.

รุจิร ภู่อาระและคณะ. แบบเรียนแนวหน้าชุดพัฒนากระบวนการหลักสูตรใหม่ กลุ่มส่งเสริม
ลักษณะนิสัย 6. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2543.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2543.

วิจิตร ศรีสอ้าน. ร่างนโยบายของรัฐบาลด้านการศึกษา. มปท., 2549.

วิทย์ วิศทเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก. จริยธรรมกับบุคคล. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์
อจท., 2540.

วิศิษฐ์ หมายดี. การปฏิบัติงานปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดมหาสารคาม: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2541.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรการประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533). พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535.

สุเทพ ทองประดิษฐ์ และคณะ. การพัฒนางานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.

สังัด หงส์พันธ์. การพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนด้านการตรงต่อเวลา
โรงเรียนเทศบาลบูรพาภิราม อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.

- สมนึก คอบขุนทด. การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนโคกเริงรัมย์ศีลปาศกร อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- สมบัติ บุญประคม. “ครูกับการวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ทางเลือกใหม่ที่สนใจ” วารสารประชาศึกษา. 52(3) : 3-9 ; กุมภาพันธ์ – มีนาคม, 2545.
- สมพร เทพสิทธิ์า. คุณธรรมและจริยธรรม. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์, 2542.
- สมพร ประเสริฐนอก. การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคูใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2549.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. “การพัฒนาจริยธรรมตามแนวการปรับพฤติกรรม” วารสารครูศาสตร์. 52(3) : 3-9 ; เมษายน – มิถุนายน, 2526.
- สมยศ มีเทศน์. คุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544.
- สุนันทา จันทร์แดง. การปฏิบัติงานปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนปิยะมหาราชาลัย. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.
- สุพจน์ คำหงษา. การส่งเสริมวินัยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยม สังกัดสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- สุภางค์ จันทวานิช. วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- สุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สยามสปอร์ตซินดิเคท, 2545.
- . พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชย์, 2530.
- สืบสกุล ชดช้อย. การพัฒนาวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนเมืองทุ่งวิทยา อำเภอสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.

- อมร รักษาสัตย์. รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. การพัฒนา
สังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522.
- อมรวิชัย นาคทรพรพ. <http://www.neepandin.com/neepandin-tv/tv87.htm>. 2544.
- โอภาส วยวัฒน์. ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดสุรินทร์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
2540.
- Bandura, A. **Social Learning Theory**. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall, 1977.
- Bollinger, Lee Stephen. "The Effects of a Mandatory School Uniform Policy on School
Climate and Student Discipline in an Urban Middle School," **Dissertation
Abstracts International**. 63(b) : 2052 – A ; December, 2002.
- Freud, Sigmund. **An Outline of Psychoanalysis**. New York : W.W. Norton Co.Ltd.,
1944.
- Garrison, Karl. **A Study of Student Disciplinary Practices in two Georgia high
Schools**. **The Journal of Education Research**. 53(12) : 153-156 December
1959.
- Heather, Christine Anne. "The Moral Reasoning of High School Seniors from Diverse
Educational Settings", **Dissertation Abstracts International**. 63(2) ; 1060 – B ;
August, 2001.
- Kemmis, S. and R. McTaggart. **The Action Research Planner**. Victoria : Deakin
University Press, 1988.
- Kohlberg, Lawrence. "Development of Moral Character and Moral Ideology." In
Review of Child Development Research. P. 383 – 431. Hartford : Connecticut,
1964.
- O Leary and *et al.*, "The Effectiveness of Catholic college and University Student
Discipline Judicial Processes as Measured by The Recidivism Rate."
Dissertation Abstracts International. 62(7) : 97 : 1970.
- Piaget, Jean. **The Moral Judgement and The Child**. 2 nd ed. New York : Collier
Book, 1977.

Skinner, B.F. **Beyond Freedom and Dignity**. New York : Alfred a Knopf, 1971.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายประคิษฐ์ วิชัยโย
วัน เดือน ปีเกิด	24 พฤษภาคม 2496
สถานที่เกิด	บ้านเลขที่ 10 หมู่ 1 ตำบลคำบง อ.ห้วยผึ้ง จ.กาฬสินธุ์
ภูมิลำเนา	บ้านเลขที่ 70 หมู่ 1 ต.คำบง อ.ห้วยผึ้ง จ.กาฬสินธุ์ โทรศัพท์ 043-126147
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษ
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 3

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2527	ปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิทยาลัยครูมหาสารคาม
พ.ศ. 2549	ประกาศนียบัตรบัณฑิต (ป. บัณฑิต) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
พ.ศ. 2551	ปริญญาโทครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันคุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงกันมาก เมื่อใดก็ตามที่สภาพสังคมเกิดความสับสนวุ่นวายขาดความสงบสุขอันเนื่องมาจากความประพฤติก่อการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของสมาชิกบางคน บางกลุ่มในสังคม ก็จะมีการวิเคราะห์วิจารณ์กล่าวโทษกันว่าเป็นเพราะคนในปัจจุบันขาดคุณธรรมจริยธรรม หรือด้อยจริยธรรม ปรัชญาการณณ์เช่นนี้ อาจนับว่าเป็นปัญหาสังคมลักษณะหนึ่ง ที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการ ปัจจัยประการหนึ่งคือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสื่อมถอยทางจริยธรรมของเด็กและเยาวชน ที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติบ้านเมืองในอนาคต จึงนับว่าเป็นอันตรายยิ่ง ในโลกแห่งการแข่งขันด้วยปัญญา เพื่อความอยู่รอดในสังคมโลกนั้น จำเป็นต้องสร้างเด็กและเยาวชนให้มีความเข้มแข็ง ทั้งสติปัญญา ความสามารถ คุณธรรมและจริยธรรม จึงจะสามารถอยู่รอดและพลังของแผ่นดินสืบไปได้ กระแสของวัตถุนิยม บริโภคนิยมเข้าครอบงำวิถีไทยที่เรียบง่าย การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และการมีปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ที่ดีเริ่มเปลี่ยนไป เกิดการแก่งแย่งแข่งขันในการดำรงชีวิตประจำวันอย่างเข้มแข็งและรุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้สมาชิกในสังคมไทยเห็นแก่ตัว เห็นแก่พรรคพวกของตนเอง มีลักษณะเป็นปัจเจกบุคคลสูงขึ้น (สมยศ มีเทศน์. 2544 : ไม่มีเลขหน้า)

ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มีหลายมาตราที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนที่สนับสนุนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน โดยเฉพาะมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 24 (4) จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักนายกรัฐมนตรึ. 2545 : 28)

แนวทางการพัฒนาจริยธรรมที่แท้จริงต้องประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งก็คือพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา การพัฒนาด้านจริยธรรมต้องพัฒนาทั้ง 3 ส่วนนั้นเพราะมีความสัมพันธ์กัน จึงจะเกิดจริยธรรมที่มั่นคง (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุต.โต). 2543 : ไม่มีเลขหน้า) คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่สถานศึกษาจะกำหนดเป็น คุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้น สามารถ กำหนดขึ้นได้ตามความต้องการ โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความจำเป็นที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนเพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในแต่ละภาคเรียนหรือแต่ละปีการศึกษา ครูผู้สอนต้องจัดให้มีการวัด และประเมินผล ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยเป็นการประเมินเชิงวินิจัย เพื่อการปรับปรุงพัฒนา การส่งต่อ ทั้งนี้ควรประสานสัมพันธ์กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และ ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รายปี หรือรายภาคเรียน สอดคล้องกับ เป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคม (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 7)

วิจิตร ศรีสอาน (2549 : 4) ได้เสนอนโยบายด้านการศึกษาต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เพื่อนำไปสู่การจัดทำนโยบายรัฐบาลด้านสังคม ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุป คือ เร่งรัดการปฏิรูป การศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้ กว้างขวาง และทั่วถึง โดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างความตระหนัก ในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสามัคคีที่ สันติวิธี วิถี ชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาคน โดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถานศึกษา การจัดการ ศึกษาจะเน้นการกระจายอำนาจ ไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและท้องถิ่น รวมทั้งการมี ส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคม คุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพและประสิทธิภาพ

ในการพัฒนาคุณธรรมข้างต้น ทำให้มองเห็นว่าโรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาหลักที่ จะต้องให้การศึกษา อบรมป้อนนิสัยคือ ให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง การสร้างนิสัย การ ประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง หัวใจของการศึกษาคือ การทำให้คนเป็นคนดี เป็นประโยชน์ต่อ ผู้อื่น ทั้งต่อสังคมที่ตนอาศัยอยู่และต่อประเทศชาติจนถึงมนุษยชาติในที่สุด และจากการศึกษา พฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 ปีการศึกษา 2550 และจากการสอบถาม สัมภาษณ์ ครูผู้สอน พ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 รวมทั้งตัวนักเรียนเองพบว่า

นักเรียนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหลายประการ เช่น มาโรงเรียนสาย ไม่เข้าแถวเคารพธงชาติ หนีเรียน ส่งงานและการบ้านไม่ตรงเวลา เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนไม่ตรงเวลา ขาดความรับผิดชอบ แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับโรงเรียน การใช้จ่ายสุร่ยสุร่าย และมีนิสัยชอบเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น สอดคล้องกับการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ประจำปีการศึกษา 2549 (โรงเรียนคำบางพิทยาคม. 2550 : 17) ที่ผ่านมามีพบว่า นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 มีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ดังที่กล่าวข้างต้นเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

เหตุผลและแนวคิดที่เสนอข้างต้นทำให้ผู้วิจัย ซึ่งดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ที่ทำงานเกี่ยวกับการให้การศึกษา ที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการปลูกฝังความมีระเบียบ การรู้จักปฏิบัติตามกฎระเบียบและพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นผู้ที่มีความประพฤติที่เหมาะสมกับวัย โดยอาจเป็นเนื้อหาเฉพาะ หรือสอดแทรกอยู่ในรายวิชาอื่น ปลูกฝังหรือชี้แนะให้นักเรียนมีคุณภาพในการดำเนินชีวิต มีคุณธรรมประจำใจ มีคุณสมบัติอันพึงประสงค์ต่างๆ มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาและแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี โดยอาศัยคุณธรรมตลอดจนปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานให้แก่นักเรียนที่สำคัญคือความรู้ และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทและรับผิดชอบโดยตรงในการเสริมสร้างคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้แก่นักเรียน ตามที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2524 สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในความนำ กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ. 2545 : 2) และในจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ข้อที่ 1 ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ (กรมวิชาการ. 2545 : 4) นอกจากนี้การที่จะทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบตามที่ต้องการ ได้นั้น โรงเรียนจะต้องมีกิจกรรมหรือ โครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบ อาจเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเฉพาะหรือเป็นกิจกรรมเสริมที่มีแนวทางช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้กิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียนประสบความสำเร็จ รวมถึงบุคลากรทุกระดับ เช่น ครู และผู้บริหาร โรงเรียน ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบงานทุกอย่างในโรงเรียน มีบทบาทในการนำนโยบายลงสู่ภาคปฏิบัติ ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างครูกับนักเรียน เป็นบุคคลที่มีส่วนช่วยส่งเสริมความมีระเบียบให้แก่นักเรียน โดยมีบทบาทในการกำหนด และวางกฎ ระเบียบต่างๆ ภายในโรงเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 มีคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่ ด้าน ค่านิยมในการแต่งกาย ด้านความรับผิดชอบ ด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า และ ด้านความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขมากขึ้น
2. เป็นแนวทางให้กับผู้บริหารและครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาเหมาะสมกับบริบทโรงเรียน ท้องถิ่นและความต้องการ ของชุมชน
3. ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย การกำกับ ติดตาม หรือสนับสนุนโรงเรียนให้ สามารถดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ให้ประสบผลสำเร็จและสอดคล้อง กับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

ขอบเขตการวิจัย

ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีขอบเขตการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ผู้ร่วมวิจัย 13 คน
  - 1.1 ผู้วิจัย (รองผู้อำนวยการ) จำนวน 1 คน
  - 1.2 ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน
  - 1.3 ครูช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 11 คน
2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคมสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 221 คน
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 258 คน ได้แก่
  - 3.1 ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน
  - 3.2 ครูช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 11 คน
  - 3.3 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 20 คน
  - 3.4 วิทยากร จำนวน 5 คน
  - 3.5 นักเรียน จำนวน 221 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

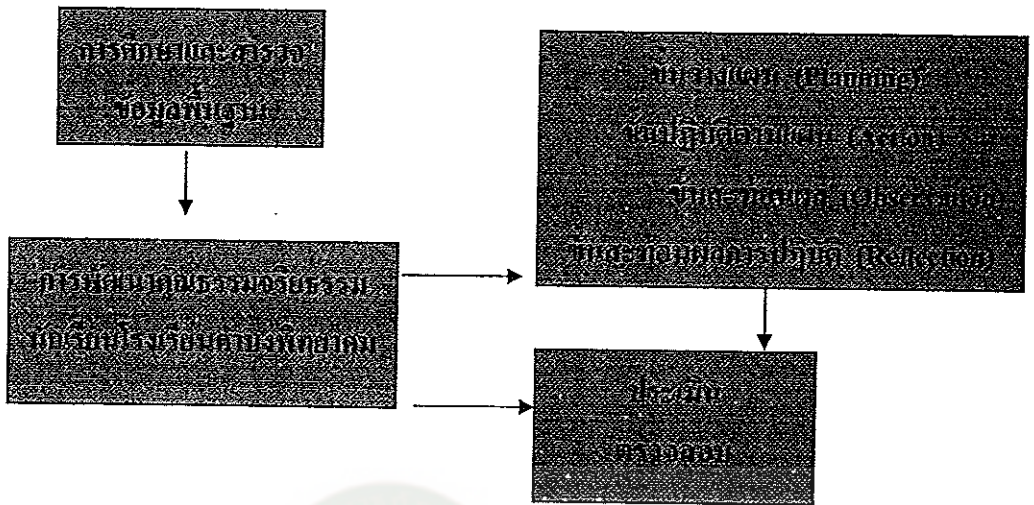
เนื้อหาในการพัฒนาครั้งนี้ มุ่งพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผู้วิจัยมุ่งพัฒนา 5 ด้าน ดังนี้

1. ความซื่อตรงต่อหน้าที่
2. กำนินิยมในการแต่งกาย
3. การใช้สิ่งของ ทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า
4. ความรับผิดชอบ
5. ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข

ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นวางแผน (Planning)
2. ขั้นปฏิบัติตามแผน (Action)
3. สังเกต (Observation)
4. ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและปลูกฝังข้อประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียน ให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้องและดีงาม ที่นักเรียนแสดงออกจากรูปร่างที่อยู่นิ่ง สามารถมองเห็นและวัดได้
2. ความซื่อตรงต่อหน้าที่ หมายถึง การทำงานหรือกิจกรรมใดๆ ให้ตรงกับเวลาหรือให้สำเร็จตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ เช่น นักเรียนต้องมาโรงเรียนให้ทันเวลาเรียน นักเรียนต้องทำแบบฝึกหัดให้เสร็จและส่งครูให้ทันตามเวลาที่ครูกำหนด การเข้าร่วมกิจกรรมใดๆ
3. ค่านิยมในการแต่งกาย หมายถึง นักเรียนต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสม และถูกต้องกับสภาพของนักเรียน ถูกต้องตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดไว้
4. การใช้ทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า หมายถึง การรู้จักจัดสัดส่วนความจำเป็น ความต้องการที่เกิดขึ้น โดยยึดหลักความพอที่รู้จักใช้ทุกสิ่งทุกอย่าง โดยใช้ให้น้อยที่สุดและให้คุ้มค่าที่สุดมากที่สุดและได้รับประโยชน์มากที่สุด ทั้งสิ่งของทรัพย์สินส่วนตัวและส่วนรวม

5. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกสำนึกในจิตใจ เมื่อทำอะไร หรือมีบทบาทหน้าที่อะไรแล้วต้องทำให้สำเร็จและได้ผลดีและจะต้องยอมรับผลที่เกิดขึ้นทั้งผิดและชอบ ไม่ใช่แต่ความชอบอย่างเดียวแล้วโยนความผิดให้ผู้อื่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยสมบูรณ์เรียกว่าผู้มีความรับผิดชอบ

6. ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข หมายถึง เป็นผู้ที่มีความเมตตา กรุณาต่อผู้อื่นเสมอ โดยปราศจากกิเลสทั้งปวง ทั้งทางกาย วาจาและใจ

7. คนดีศรีคำบง หมายถึง ชื่อกิจกรรมที่ปลูกฝังนิสัยการแต่งกายเหมาะสมกับการเป็นนักเรียน

8. รากแก้วมาตุภูมิ หมายถึง ชื่อโครงการเก็บออมวันละ 1 บาทช่วยชาติ ที่ใช้ปลูกฝังนิสัยนักเรียนให้ประหยัดคอออม รู้จักคุณค่าของทรัพย์สินทั้งของตัวเองและส่วนรวม

9. การเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดนำพานักเรียนไปฝึกปฏิบัติทางจิตใจด้านคุณธรรมจริยธรรมในวัด เป็นเวลา 2 คืน 3 วัน

10. ความซื่อตรงต่อตนเอง หมายถึง มีความมั่นคงต่อการกระทำดีของตน ประพฤติปฏิบัติตามพูดและคิด ไม่สับปลับกลับกลอก ไม่คดโกง มีความตั้งใจจริง

11. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนคำบงพิทยาคม ปีการศึกษา 2550

12. ครู หมายถึง ครูโรงเรียนคำบงพิทยาคมที่ปฏิบัติการสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2550

13. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนคำบงพิทยาคม ปีการศึกษา 2550

14. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนคำบงพิทยาคม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม ซึ่งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นวิธีการในการศึกษา โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

- 1.1 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม
- 1.2 ความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
- 1.3 ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน
- 1.4 เทคนิคการปรับพฤติกรรมที่ควรใช้ในการพัฒนาจริยธรรม
- 1.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

1.6 เกณฑ์ในการพิจารณาในการตัดสินใจทางจริยธรรม

1.7 การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนคำบง

พิทยาคม

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม
3. กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
4. บริบทโรงเรียนคำบงพิทยาคม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องวางแผนทั้งในระยะสั้น ระยะยาว และวางแผนทางการพัฒนาให้ชัดเจนและต่อเนื่องทั้งในระดับชาติ ระดับกลุ่มบุคคลหรือองค์กร และสถาบันครอบครัว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยเฉพาะครูและผู้บริหารสถานศึกษา ควรจะได้นำแนวนโยบายของรัฐ

ของกระทรวง ทบวง กรม แจ้างสังกัดไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนอย่างเหมาะสม

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559) แผนการศึกษาแห่งชาติ กำหนดวัตถุประสงค์พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลและมี
 แนวนโยบายการปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรมคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระบบวิถีชีวิตที่ดีงาม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องไปดำเนินการ สรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาหลักสูตรให้มีสาระในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและหลักธรรมของทุกศาสนา สภาพชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ไทย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ
2. จัดกระบวนการเรียนการสอนด้านศาสนาและหลักธรรมของศาสนาในทุกระดับการศึกษา ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศาสนาที่ผู้เรียนนับถือ ทั้งด้านเนื้อหา การปฏิบัติ และการประยุกต์ใช้ รวมทั้งมีการบูรณาการเรียนการสอนทางด้านศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมไว้ใน ทุกวิชาอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน
3. สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านศาสนาและความรู้ทั่วไปเข้าด้วยกันอย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ตลอดจนจัดให้ครู พระภิกษุ นักบวช และผู้นำศาสนาให้ความรู้ความเข้าใจศาสนธรรมอย่างถ่องแท้ เป็นผู้สอนวิชาศาสนาและศีลธรรมในสถานศึกษา
4. จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสาระของความรู้ที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เข้ากับความรู้ทางเทคโนโลยีสมัยใหม่
5. จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านศิลปะเพื่อผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของความงามที่แท้จริงของชีวิต สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และการสร้างสรรค์ของมนุษย์ จนเกิดสุนทรียภาพในจิตใจ
6. ศาสนสถาน เช่น โบสถ์ มัสยิด ฯลฯ และสถานบันวัฒนธรรมต่างๆ ในฐานะของสถานศึกษาต้องจัดหรือมีส่วนร่วมในการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะที่ พึงประสงค์และค่านิยมอันดีงามให้เกิดขึ้นในสังคมไทย
7. จัดให้มีการอบรม การประชุมกันอย่างสม่ำเสมอในหมู่ครู คณาจารย์ และผู้บริหารในเรื่องความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมอย่างถูกต้อง เพื่อให้สามารถบูรณาการด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ในกระบวนการ

เรียนรู้ได้มากขึ้น รวมทั้งสามารถอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน และประพฤติปฏิบัติตนเป็นต้นแบบที่ดีของสังคม

8. จัดให้มีแผนงานและโครงการที่สนับสนุนให้ศาสนบุคคลที่มีความสามารถอย่างแท้จริงในศาสนาธรรม เป็นผู้สอนหรือเป็นวิทยากรวิชาศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน เพื่อปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน

9. พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ในการสอนและเผยแพร่ ศาสนา ธรรม ตลอดจนดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน นักศึกษาและประชาชนได้อย่างแท้จริง

10. จัดให้มีกิจกรรมเพื่อยกย่อง เชิดชูเกียรติผู้เรียน ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีความรู้ลึกซึ้งด้านศาสนาธรรม และการประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างแก่บุคคลทั่วไป

11. จัดและพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ จริยธรรมแก่ผู้เรียนในโอกาสต่างๆ ทุกภาคเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแก่นธรรมและการปฏิบัติของศาสนา

12. จัดให้มีกิจกรรมการฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมแก่ผู้เรียนในโอกาสต่างๆ ทุกภาคเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแก่นธรรมและการปฏิบัติของศาสนา

13. กำหนดนโยบาย แผน แผนงาน และโครงการ ให้ครูภูมิปัญญาไทยสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อเชื่อมโยงความรู้ในหลักสูตรกับความรู้ของชุมชนท้องถิ่น ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริงจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมวิถีชีวิตตามระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยเชื่อมโยงความรู้ในหลักสูตรกับการนำสู่การปฏิบัติจริง โดยผู้นำในทุกระดับต้องประพฤติเป็นต้นแบบที่ดีให้กับสังคม

14. อบรมและพัฒนาองค์กรประชาชนและองค์กรประชาคมที่เป็นตัวแทนอย่างแท้จริงของประชาชนและชุมชน ให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับวัฒนธรรมประชาธิปไตย และสามารถดำเนินกิจกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับชุมชนท้องถิ่นของตนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 53)

1.1 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

มีผู้ให้ความหมายของคุณธรรม ไว้หลากหลาย ดังนี้

พระปัญญาพิธานทกิกขุ (2546 : 106) ให้คำให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะของการคิดดี ทำดี ประพฤติดี ที่อยู่ในจิตใจของมนุษย์หรือบุคคลทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 133) ให้ความหมายของ คุณธรรมว่า เป็นความคิดาม ที่เกิดขึ้นภายใต้จิตใจ ที่มีอยู่เฉพาะด้านในเรื่องของการมีศีลธรรม เช่น ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความรู้จักประมาณตน ความยุติธรรม เมตตากรุณา การมีจิตใจ ที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

สุเทพ ทองประคิษฐ์และคณะ (2545 : 90) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า การดำเนินชีวิตในลักษณะของความดีในระดับต่างๆ ที่สังคมหรือบุคคลจำเป็นต้องยึดมั่น

รุจิร ภู่อาระ (2543 : 104) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่ได้ปฏิบัติในทางที่ดีงามทั้งกาย วาจาและใจ มีขอบเขตถึงพฤติกรรม ทางสังคม โดยเป็นลักษณะที่สังคมต้องการที่มีอยู่ในสมาชิกของสังคม

วิทย์ วิศทเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก (2540 : ก) กล่าวไว้ในหนังสือสังคม ศึกษารายวิชา ส.017 จริยธรรมกับบุคคล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นว่า จริยธรรม หมายถึง ความ ว่าหลักคำสอนว่าด้วยความประพฤติ เป็นหลักสำหรับให้บุคคลยึดถือในการปฏิบัติตน

สมพร เทพสิทธิ (2542 : 3) กล่าวว่า คุณธรรมเป็นกุศลธรรม เป็นธรรมที่ ก่อให้เกิดประโยชน์และความสุข เป็นธรรมอันพึงพอใจ จริยธรรมเป็นเรื่องของความ ประพฤติกรรมที่ดีงาม ที่ควรเสริมสร้างให้เกิดขึ้น

ระพีพร นาสมหมาย (2543 : 13) ได้ทำการวิจัย ศึกษาค้นคว้าจึงได้สรุปว่า ความหมายของคุณธรรม ทั้งของชาวไทยและชาวต่างประเทศหมายถึงแนวทางในการ ประพฤติ ปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดความดีและความถูกต้อง ตามหลักคำสอนทางศาสนาและยัง เป็นแนวทางที่ช่วยโน้มน้าว ชักจูงให้บุคคลเปลี่ยนจากพฤติกรรมที่ไม่ดีเป็นพฤติกรรมที่ดีได้ ทั้งกายและจิตใจและภายนอกจิตใจ

ณัฐยศ ผาจง (2542 : 13) ได้ศึกษาวิจัยและสรุปความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรมคือพฤติกรรมที่ได้ปฏิบัติ ในทางที่ดีงามทั้งทางกาย วาจา ใจ มีขอบเขตถึง พฤติกรรมทางสังคมเป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคม คือ เป็นความ ประพฤติที่สังคมชมชอบ และให้การสนับสนุน โดยการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ดีงาม และถูกต้อง ถือเป็นมาตรฐานความดี ความชอบ และความสัมพันธ์ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ขึ้นในสังคม

ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ (2543 : 164) กล่าวถึงความหมายของ จริยธรรมไว้ว่า หมายถึง การพิจารณาตัดสินใจประพฤติหรือกระทำโดยอาศัยหลักของค่านิยม

และหลักศีลธรรม เมื่อพบสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใด นั่นคือ จริยธรรมเป็นการแสดง พฤติกรรมของคน

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1964 : 431) กล่าวถึงจริยธรรมว่า เป็นความรู้สึกลึกซึ้ง ชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์มาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้น จนกระทั่งมีพฤติกรรมเป็นของตนเอง ผลของการกระทำพฤติกรรมอันนั้นจะเป็นเครื่องตัดสิน ว่า การกระทำนั้นผิดหรือถูกโดยสังคมจะเป็นตัวตัดสิน

เพียเจต์ (Piaget, 1977 : 36) กล่าวเน้นว่า จริยธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์แสวงหามา จากกฎต่างๆ และตั้งขึ้นเป็นแนวทางของสังคมหรือพฤติกรรมระหว่างบุคคล

สรุปได้ว่าคุณธรรม หมายถึง คุณงามความดี ที่ถูกปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับบุคคลเป็น คุณธรรมความดีที่มีในจิตใจคน เป็นนามธรรม ส่วนจริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ควรประพฤติ ปฏิบัติ ที่มีความถูกต้องดีงาม ดังนั้น คุณธรรมจริยธรรม จึงหมายถึง คุณงามความดีที่บุคคล ในสังคมควรประพฤติ ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความดีความถูกต้องในสังคม มีจุดหมายปลายทางอยู่ที่ คุณความดีของสังคมในส่วนรวม

1.2 ความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

พัฒนาการทางสังคมซึ่งก้าวเข้าสู่ยุคสมัยที่เรียกว่า “สังคมฐานความรู้” ทำให้ เห็นกระแสหลักของการพัฒนาที่ก้าวเข้าสู่ยุคสังคมข่าวสารข้อมูล เห็นได้ชัดถึงบทบาทที่สำคัญ ยิ่งขึ้นของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการแพร่กระจายข่าวสารความรู้และเรื่องทั่วๆ ไปอย่างกว้างขวาง รวดเร็วยิ่งกว่าที่เคยเป็นมา ข้อมูลข่าวสารที่แพร่กระจายไปอย่าง กว้างขวางรวดเร็ว หลอมรวมเรื่องซึ่งเป็นประโยชน์และสิ่งอันไม่พึงประสงค์ ที่อาจครอบงำ ความคิดความเชื่อและการประพฤติปฏิบัติผิดแปลกไปจากวัฒนธรรมอันดีงาม ได้ (สำนักงาน คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 20) ประเทศไทยเป็นประเทศที่เปิดกว้าง ให้สิทธิ เสรีภาพแก่ประชาชนในการเลือกนับถือศาสนา แม้ว่าทุกศาสนาล้วนมุ่งที่จะผดุงไว้ซึ่งศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามของบุคคล รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งระเบียบแห่งสังคมอันดีงาม และการมีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมไทย แม้กระนั้นสภาพการเปลี่ยนแปลงของ สังคมที่มีลักษณะของความนิยมในวัตถุ มีวัฒนธรรมการบริโภคนิยมมากขึ้น จึงส่งผลกระทบต่ออย่าง สำคัญต่อระดับคุณธรรมในประเทศไทย มีเหตุการณ์หลายเหตุการณ์เกิดขึ้น บ่อยครั้งที่ สันตะเทือนใหม่ โนธรรมสำนึกต่อแก่นหลักของศาสนาจนวันไหน รู้สึกถึงความเสื่อมถอยใน ศีลธรรมของประชาชนโดยทั่วไป ผู้นำทางศาสนายังไม่สามารถแสดงบทบาทชี้นำความ ถูกต้องและตัดสินปัญหาทางศีลธรรม เพื่อสร้างบรรทัดฐานทางคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้น

ได้ในสังคมไทย สังคมไทยจึงเริ่มมีลักษณะการเป็นสังคมที่มีระดับของศีลธรรมที่ถดถอยลดน้อยลงเรื่อยๆ และถูกกระแสนับคิดเบือนไปจากหลักพื้นฐานที่แท้จริงของศาสนา จนเป็นสถานการณ์ที่น่าห่วงใยยิ่ง ขณะเดียวกัน ศาสนบุคคลบางส่วนก็ยังไม่ยึดมั่นในศีลจรรยาวัตรประพฤติกปฏิบัติในทางตรงข้ามกับหลักธรรมทางศาสนา ครูอาจารย์ในสถานศึกษาที่เช่นเดียวกัน มีการประพฤติปฏิบัติผิดจรรยาบรรณของความเป็นครู คณาจารย์ที่มีต่อศิษย์และสังคม นอกจากนี้บุคคลและสถาบันทางสังคมอีกหลายส่วนก็ล้วนประพฤติทำนองคลองธรรม ทั้งการเอารัดเอาเปรียบ นอ้รราษฎรบังหลวง แก่งแย่งแข่งขันชิงดีชิงเด่น ลักลอบค้าขายสิ่งที่ผิดกฎหมายและสารเสพติด ทำลายผู้คน มีการฉกชิงวิ่งราว ฆ่าปล้น ไม่เว้นแต่ละวัน โดยปราศจากมโนสำนึกทางศีลธรรม นักเรียนนักศึกษาบางส่วนก็ไม่สนใจศึกษาเล่าเรียน เกิดการมั่วสุมตามสถานเริงรมย์ เสพย์ติด ยกพวกตีกัน ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาคุณธรรมจริยธรรมทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 24)

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันเกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นมากมายอันเนื่องมาจากการเน้นการพัฒนาทางด้านวัตถุและการพัฒนาที่ขาดความสมดุล สถาบันหลักในสังคม เช่น สถาบันครอบครัว ชุมชนในชนบท วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดีงาม ล่มสลายและถูกทำลาย ค่านิยมที่ดีในสังคมเปลี่ยนแปลงไป สิ่งเหล่านี้ไม่เกิดผลดีต่อคนไทยและสังคมเลย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำคุณธรรม จริยธรรมและศาสนาธรรม รวมทั้งภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ดีงามของไทย กลับมาใช้และคนสู่สังคม ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวไว้ว่า หากศีลธรรมไม่กลับมาในโลกจะวินาศ และตอนหนึ่งกล่าวถึง ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ไว้ว่า กฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ที่เป็นกติกา บังคับให้อยู่ในสังคมนั้น เป็นเพียงรักษาได้ในที่แจ้งเท่านั้น ไม่สามารถรักษาในที่ลับตาได้ คนที่ไร้ศีลธรรมภายในใจ ไม่มีมายาย่อมมีทางทำชั่วแก่กันได้ ส่วนศีลธรรมนั้นไม่มีในที่แจ้งและที่ลับ เพราะคุณธรรมและศีลธรรมนั้นรักษาและคุ้มครองใจ สังคมไทยจำเป็นต้องหันกลับมาพึ่งตนเอง เชื่อในภูมิปัญญาของไทย ทั้งวัฒนธรรมและคุณธรรมดั้งเดิมของสังคมไทย รวมทั้งหลักธรรมในพระพุทธศาสนาจึงต้องกลับมาฟื้นฟูและสร้างเสริมขึ้นใหม่ในจิตใจของประชาชน เพราะรากเหง้าของปัญหาต่างๆ ล้วนเกิดจากการขาดคุณธรรมของคนในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2544 : 15)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549 ได้สรุปประเด็นปัญหาวิกฤติด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่จะต้องนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการแก้ไขอย่างจริงจังไว้ สรุปได้ดังนี้ ความเสื่อมถอยทางด้านศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่

ึ่งประสงค์ตามระบอบวิถีชีวิตที่ดีงามของคนไทย การละเลยไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญ
 ของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและการถูกรวบงำโดยวัฒนธรรม
 ต่างชาติ มีปัญหาการขยายโครงสร้างพื้นฐานด้านสื่อทุกประเภท ครอบคลุมทุกพื้นที่และกลุ่ม
 ประชากรทั่วประเทศ การนำเสนอเนื้อหาสาระส่วนใหญ่เป็นการให้ข่าวสารข้อมูลเรื่องทั่วๆ ไป
 และมุ่งเน้นความบันเทิงเป็นหลัก ขาดความรู้ด้านวิชาการที่เป็นพื้นฐานสำคัญ ทั้งทาง
 วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมศาสตร์ ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างปัญญา แนวคิดและการ
 พัฒนาศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมของประชาชนกระบวนการเรียนการสอนวิชาต่างๆ
 ยังขาดการบูรณาการระหว่างความรู้ความเข้าใจ วิชาสามัญกับด้านศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรม
 การเรียนการสอนจึงอยู่ในลักษณะแยกออกจากวิถีชีวิตที่แท้จริงที่มนุษย์พึงเรียนรู้ด้วยระบบการ
 เรียนรู้คู่คุณธรรม แม้ทรัพยากรทางสถาบันทางศาสนาจะเป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่นำมาใช้เพื่อการ
 พัฒนาคนและสังคมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมน้อยเกินไป ยังคงเน้นถาวรวัตถุมากกว่าประโยชน์
 เพื่อการพัฒนาจิตใจ คุณธรรมจริยธรรมของประชาชนอย่างแท้จริง สังคมไทยตกอยู่ในกระแส
 วัตถุนิยมและบริโภคนิยม ค่านึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็น
 สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ประกอบกับคนไทยจำนวนมากยังขาดความสามารถใน
 การกลั่นกรองและเลือกใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมต่างชาติที่หลากหลาย ที่เข้ามาพร้อมกับ
 เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อบันเทิงต่างๆ ได้อย่างรู้เท่าทันและมีเหตุผล นำไปสู่การครอบงำ
 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 31) จากปัญหาวิกฤติด้านคุณธรรม
 จริยธรรมของสังคมไทยดังกล่าวจึงมีการกำหนดวัตถุประสงค์ แนวนโยบายเพื่อดำเนินการ
 เป้าหมายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานกำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539 : 41) กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม
 ไว้ว่า แนวคิดที่ว่า “คุณธรรมและจริยธรรมในสังคมเป็นรากฐานของความเจริญรุ่งเรืองของ
 สังคม” อาจเป็นเรื่องที่ไม่เคยมีใครให้ความสำคัญสักเท่าใดนัก แต่ในความเป็นจริงเมื่อไรที่มี
 การละเลยมิติแห่งคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมแล้ว ก็เท่ากับว่าเรากำลังพังทลายโครงสร้าง
 สังคมลง ความเกี่ยวโยงระหว่างคุณธรรมและจริยธรรมในทุกๆ ระดับนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่าง
 แน่นหนา ตั้งแต่ระดับบุคคลไปจนถึงครอบครัว แล้วขยายไปยังชุมชนจนถึงสังคมประเทศชาติ
 หากจริยธรรมระดับหนึ่งแตกสลาย ไม่ช้าไม่นานคุณธรรมในระดับที่สูงขึ้นก็จะเสื่อมเสียไป
 ด้วยในที่สุด ดังนั้นถ้าปรารถนาให้บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรือง ประเทศชาติจะต้องยึดอยู่บน
 ฐานของคุณธรรมจริยธรรมในทุกด้าน ทั้งในระดับชุมชนของสังคม ในองค์กรต่างๆ ในระดับ
 ครอบครัวและระดับตัวบุคคลในที่สุด

หากสังคมใดละเลยคุณธรรมในระดับบุคคล จะทำให้รากฐานของสังคมนั้นตั้งอยู่บนความบอบบางที่พร้อมจะบอบสลาย เหมือนการสร้างตึกระฟ้าที่แม้จะสร้างสูงอย่างสง่างามก็สั่นชั้กตาม ตึกนั้นจะพังทลายลงๆ ได้เพราะมิได้ลงรากฐานให้ลึกเพียงพอ การดำรงคุณภาพทางจริยธรรมอย่างเหมาะสมจะเป็นเหตุให้สังคมมีรากฐานที่มั่นคง การละเลยคุณธรรมด้วยทัศนคติที่เห็นผิดเป็นชอบ กำลังต้นคลอนสังคมไทยอย่างรุนแรง ในปัจจุบันค่านิยมแห่งอำนาจเงิน ตำแหน่งเข้ามาแทนที่ความดีได้ทำให้สังคมไทยมีบัณฑิตและมองคนดีเป็นคนไร้สติโง่เขลาปัญญา ไม่รู้จักตัดดวงผลประโยชน์ บรรยาการที่ขบถองคนดี หรือคนที่เห็นแก่ส่วนรวม คนที่มีคุณธรรม จริยธรรมมีอยู่เป็นส่วนน้อย และส่วนใหญ่จะมองว่าคนที่เห็นแก่คนอื่นและส่วนรวมเป็นมนุษย์ประหลาด

สังคมนปัจจุบันแสดงค่านิยมพะเน้าพะนอประจบสอพลอ ผู้มีอำนาจมีตำแหน่งสามารถเอื้อประโยชน์แก่ตนได้โดยไม่สนใจคุณธรรม แต่สนใจประโยชน์ที่พึงได้รับการปราศจากความละอายกับใครก็ได้ที่จะให้ประโยชน์กับตน และร่วมมือกันทำลายคนดี สังคมทุกวันนี้กำลังแสดงอาการวิปลาสมากยิ่งขึ้นทุกที

ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ. 2541 : 221) ได้ให้แนวคิดและนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยกรมวิชาการได้รวบรวมคำบรรยาย ที่เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย ตอนหนึ่งความว่า ผู้มีส่วนทางการศึกษาคงต้องปฏิรูปการเรียนการสอนให้ได้โดยปฏิรูปให้การเรียนการสอนมีเด็กเป็นศูนย์กลาง เด็กจะได้มีโอกาสคิดค้นวิเคราะห์ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และที่สำคัญที่สุดคือได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม อันจะเป็นเครื่องชี้นำวิถีไปสู่การจัดการศึกษาในอนาคต แนวคิดพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรมที่ผ่านมานั้น คนกลุ่มหนึ่งมองว่าเป็นเรื่องวิชาเฉพาะคนที่รับผิดชอบก็สอนไป คนไม่เกี่ยวข้องก็ไม่ต้องสอน แต่แท้ที่จริงแล้ว เรื่องการพัฒนาวินัย เรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนั้น เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ทั้งปวง ถ้าเด็กไม่สามารถปลดปล่อยความทุกข์ระทมที่กระหน่ำตัวเด็กได้ เด็กย่อมไม่มีสติปัญญา ไม่มีสมาธิที่จะเรียนอย่างอื่นได้ เช่น เด็กมีปัญหาครอบครัวแตกแยก มีปัญหาเรื่องยาเสพติด มีปัญหาเรื่องเข้ากับเพื่อนไม่ได้ มีปมด้อยอยู่ในหัวใจ มีความรู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่รักของใคร เด็กเหล่านี้แม้ว่าจะมีสติปัญญาปราดเปรื่องแต่กำเนิดเพียงใด ก็จะไม่สามารถเรียนอะไรได้เลย ครูทุกคนสามารถทำให้เด็กมีจิตใจสนุก มีจิตใจที่ผ่อนคลาย เด็กก็สามารถเรียนรู้วิชาอื่นได้ อนึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 27)

ได้สรุปด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติตอนหนึ่งว่า กระบวนการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ในระบบโรงเรียนยังขาดการบูรณาการระหว่างวิชาสามัญ ศีลธรรมจริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์และค่านิยมอันดีงามเข้าด้วยกันการเรียนรู้ด้วยระบบของความรู้คุณธรรม ส่งผลให้ผู้เรียนขาดปัญญาที่จะสามารถพัฒนาและแก้ปัญหาชีวิตได้อย่างรู้เท่าทัน

ข้อสรุปและแนวคิดต่างๆ ที่นำเสนอมาชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี จึงเป็นหน้าที่ของครูอาจารย์ ที่จะต้องสั่งสอน อบรมศีลธรรมจรรยาให้แก่ศิษย์ ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบัน ความว่า “ผู้ที่เป็นครูอาจารย์นั้น ใช่ว่าจะมีความรู้ในทางวิชาการและในการสอนเท่านั้นก็หาไม่ จะต้องรู้จักอบรมเด็ก ทั้งในด้านศีลธรรม จริยธรรม ทั้งให้มีความรู้สึกรับผิดชอบในหน้าที่ และฐานะที่เป็นพลเมืองดี ของชาติต่อไป ข้างหน้า การให้ความรู้หรือที่เรียกว่าการสอนนั้น ต่างกับการอบรม การสอนคือการให้ความรู้แก่ผู้เรียน ให้ซึมซาบจนติดเป็นนิสัย ขอให้ท่านทั้งหลายอย่าสอนเพียงอย่างเดียว ให้อบรมให้ได้รับความรู้ดังกล่าวมาแล้วด้วย” (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2544 : 17)

1.3 ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนนั้น มีลักษณะแตกต่างจากการพัฒนาการทางร่างกายอย่างสิ้นเชิง เพราะความเจริญทางร่างกายจะมีลักษณะตลอดจนขั้นตอนของการพัฒนาที่เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็ยเยาวชนในสังคมใดในยุคสมัยใด เนื่องจากความเจริญโดยอาศัยปัจจัยทางชีววิทยาเป็นสำคัญ แต่การเจริญทางสังคมของเยาวชนเป็นพัฒนาที่ขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นไปของสังคมโดยรวม ความเจริญทางสังคมของเยาวชนก็จะพัฒนาการตามวิวัฒนาการและความเสื่อมถอยของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ สถาบันที่เป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน พอสรุปได้ดังนี้

1.3.1 ครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานสำคัญ ประสบการณ์ทางจริยธรรมที่เด็กได้รับจากครอบครัวจะฝังรากลึกจากองค์ประกอบอื่นๆ เยาวชนและพ่อแม่จึงมักมีความคิดด้านจริยธรรมที่คล้ายคลึงกัน วิธีการที่พ่อแม่ใช้ในการฝึกจริยธรรมให้กับลูกจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยก่อ รูปจริยธรรมในตัวเด็กทั้งในด้าน เหตุผล เจตคติ และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม วิธีการฝึกฝนจริยธรรมในครอบครัวอาจจะทำได้ 3 แบบคือ

1) การใช้อำนาจ พ่อแม่อาจจะต้องใช้อำนาจเพื่อควบคุมจริยธรรมของลูกให้เป็นไปตามกรอบของจริยธรรมที่พ่อแม่ยอมรับ นั่นคือ พ่อแม่จะต้องมีค่านิยม จริยธรรมบางอย่างของตนเอง หรือตัดสินใจเลือกรับจริยธรรมแบบหนึ่งแบบใดในสังคมที่หลากหลายนั้นแล้วใช้อำนาจของตนเอง ฝึกจริยธรรมนั้นให้แก่ลูก วิธีที่ใช้จึงมีทั้ง การคู่คำ การใช้วาจาที่รุนแรง การตัดสิทธิ์บางอย่างชั่วคราวหรือถาวร ตลอดจนการลงโทษทางกายอื่นๆ

2) การถอดถอนความรัก การถอดถอนความรักเป็นอีกวิธีหนึ่งที่พ่อแม่นิยมใช้กับลูกเพื่อสอนหรือฝึกให้ลูกยอมรับในจริยธรรมของพ่อแม่ การถอดถอนความรักแสดงออกได้โดย การแสดงความโกรธและแสดงความไม่พอใจต่อการทำผิดของลูก ซึ่งในการแสดงออกโดยไม่เกี่ยวข้องกับกลงโทษทางกาย

3) การสอนโดยใช้เหตุผล การสอนลูกด้วยการให้เหตุผล โดยเฉพาะเหตุผลที่เป็นทางเลือกทางจริยธรรม เป็นวิธีที่แสดงว่าพ่อแม่ได้ให้เกียรติและยอมรับว่าลูกมีความสามารถทางการคิด พิจารณาและตัดสินใจบนพื้นฐานของการใช้เหตุผล วิธีการฝึกแบบนี้กระทำได้โดยพ่อแม่จะเป็นผู้กระตุ้นให้ลูกถามตนเองว่า ทำไมจึงทำเช่นนั้น ซึ่งเป็นการช่วยให้เขาลำดับความถูกต้องในการกระทำของตนเอง วิธีการนี้จะก่อให้เกิดผลคือน้อยสองประการ คือ เป็นการช่วยให้ลูกเกิดความเข้าใจพฤติกรรมทางจริยธรรม ซึ่งเป็นการเปิดใจรับเหตุผลและ/หรือพฤติกรรมทางจริยธรรมนั้น และเป็นการแนะแนวทางให้เยาวชนได้มีการกระทำที่ถูกต้องด้วยตนเอง การเลี้ยงดูของครอบครัวทั้ง 3 วิธี สรุปการเลี้ยงได้เป็น 2 แบบ คือการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด การเลี้ยงดูแบบเข้มงวดเกินไปหรือปล่อยปละละเลยเกินไป ทำให้ประชาชนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อครอบครัว โดยเฉพาะต่อพ่อแม่ ซึ่งเป็นต้นแบบ และยิ่งพ่อแม่เพิ่มความเข้มงวดมากขึ้นเท่าใด ลูกก็จะเกิดความหงุดหงิดคับแค้นใจมากขึ้นตามไปด้วย และเมื่อมีความคับข้องใจมากขึ้น เด็กคนนั้นก็จะมีอาการก้าวร้าวมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่พฤติกรรมทางจริยธรรมที่ไม่ดี และทำให้เกิดเป็นคนที่ปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้ ส่วนการเลี้ยงแบบประชาธิปไตย โดยเด็กได้รับความรักจากพ่อแม่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมสำคัญ 4 ด้าน คือ การยึดหลักการของตนเอง รู้สึกผิด ยอมรับผิดและต้านทานต่อสิ่งที่ยั่วชวนใจได้ดีกว่าเด็กที่ได้รับความรักมาน้อย ทั้งนี้เพราะเด็กมีเจตคติที่ดีต่อพ่อแม่และรู้สึกมีความสุข

1.3.2 สถานศึกษา

การเข้าสู่สถานศึกษาเป็นการขยายประสบการณ์ของเยาวชนให้กว้างขวางขึ้น เยาวชนจะได้เรียนรู้ว่า จริยธรรม ค่านิยมนั้นมีใช้สิ่งที่มีเพียงแบบอย่างเดียว แต่ยังมีค่านิยม

แบบอื่นๆ ที่บ้างก็สอดคล้องกับสิ่งพ่อแม่เคยอบรมสั่งสอนให้ตน แต่บางอย่างก็แตกต่างกันไป จากสิ่งที่เคยได้รับมาจากครอบครัว ซึ่งมีทั้งแตกต่างในบางส่วน ไปจนถึงแตกต่างอย่างสิ้นเชิง ประสบการณ์ทางวิชาการและประสบการณ์ทางชีวิตในสถานศึกษา เปิดทางให้เยาวชนรู้จัก ค่านิยมในหลายแบบ และเลือกรับจริยธรรมที่ตนสนใจ ซึ่งจริยธรรมนั้นอาจจะขัดกับจริยธรรม ในครอบครัว นอกจากนั้นวิชาการตามหลักสูตรทุกระดับเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งในการ นำเยาวชนให้มีความรู้กว้างขวางและนำเยาวชนไปสู่โลกกว้าง ดังนั้นยิ่งเยาวชนมีการศึกษา สูงขึ้น เยาวชนยิ่งมีโอกาสมีประสบการณ์และความรู้กว้างขวางขึ้นอันจะเป็นส่วนทำให้เยาวชน เกิดความรู้สึกว่า โลกที่ตนรู้จักในสังคมเมื่อยังเด็กเป็น โลกที่แคบแต่โลกที่ใ้รู้จักเมื่อศึกษา มาถึง ระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษานั้น มีความแตกต่างทางจริยธรรมอย่างมาก

1.3.3 กลุ่มเพื่อน

เมื่อเด็กเติบโตจนมีกลุ่มเพื่อนของตน กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อความคิด พฤติกรรมของเค็อย่างมา ก ค่านิยมและเกณฑ์ทางจริยธรรมใดๆ ที่เคยยึดถือมาจากครอบครัว ก็อาจจะคลายตัวลง และมีความยืดหยุ่นมากขึ้น เนื่องจากเยาวชนจะยึดเอากลุ่มเพื่อนเป็นที่ ปรึกษาพูดคุยถึงปัญหาต่างๆ เป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นการปรึกษาบิดามารดาและการหา ทางออกอื่นๆ มีเยาวชนจำนวนถึงร้อยละ 10 ที่ไม่ปรึกษาปัญหาของตนกับใครเลย โดย เยาวชนทุกระดับการศึกษายึดเพื่อนเป็นที่ปรึกษามากที่สุดอย่างไม่แตกต่างกัน แต่จำนวนสูงสุด คือเยาวชนในระดับมัธยมศึกษา ข้อที่น่าสังเกตคือ แม้แต่เยาวชนในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าก็มีส่วนการปรึกษากับเพื่อน และปรึกษาพ่อแม่ในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกันมาก สาเหตุการ ยึดกลุ่มเพื่อนนี้ งานวิจัยพบว่า เนื่องจากกลุ่มเพื่อนให้ความรู้สึกมั่นคงให้ความอบอุ่นด้านจิตใจ และให้ความรู้สึกที่มีตัวตน ดังนั้นจึงมีเยาวชนจำนวนถึงร้อยละ 10 ที่ยอมรับความคิดเห็นของ เพื่อนเพราะความเป็นเพื่อน โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลหรือข้อแม้ใดๆ ทั้งสิ้น แต่เยาวชนส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 85 ยังมีการพิจารณาใช้เหตุผลของตนก่อนการยอมรับความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน งานวิจัยนี้จึงเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาจริยธรรมด้วยการให้ผู้ใหญ่ในสังคมเห็นแนวทางใน การพัฒนาจริยธรรมแก่เยาวชน เพราะหากเยาวชนส่วนใหญ่ยังต้องการใช้เหตุผลก่อนการ คล้อยตามกลุ่มแล้ว นั่นคือเยาวชนมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งจะทำให้การตัดสินใจของเยาวชนมีความถูกต้องเหมาะสมได้

1.3.4 เพศ

ความแตกต่างทางเพศเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทาง จริยธรรมเพศหญิงจะพัฒนาการเป็นผู้ใหญ่ได้เร็วกว่าและยอมรับเกณฑ์มาตรฐานทางจริยธรรม

ที่พ่อแม่ทำให้ เด็กหญิงในวัยรุ่นตอนต้นจะยอมรับคำสั่งสอนจากพ่อแม่โดยดีและโดยไม่ถามถึงความถูกต้องของสิ่งที่สอน แต่เมื่ออายุมากขึ้นเด็กหญิงจะถามถึงความคิดของพ่อแม่ และเริ่มมีความรู้สึกเพื่อฝืนถึงตัวเองในบทบาทของมารดา ส่วนเพศชายจะพัฒนาวุฒิภาวะทางจริยธรรมในทางที่ไม่เข้าร่องเข้ารอย เช่น ไม่ยอมรับฟังคำสั่งสอนโดยดี แต่ต้องลองผิดลองถูกด้วยตนเอง และเมื่อพบปัญหาทางจริยธรรม เขาจะเผชิญกับปัญหาเหล่านั้นทุกอย่างด้วยความพอใจ เพศชายชอบทดลองกับข้อห้ามหรือข้อกำหนดทางจริยธรรม จากการทดลองเขาจะได้รับคำตอบหรือข้อสรุปทางจริยธรรมอย่างเดียวกับที่เพศหญิงรับฟังจากพ่อแม่ นั่นคือ ในที่สุดทั้งสองเพศแม้จะมีวิธีการต่างกันแต่ก็ได้รับรู้ในสิ่งเดียวกัน อาจสรุปได้ว่าแต่ละเพศจะพัฒนาจริยธรรมไปตามรูปแบบที่เหมาะสมกับสถานการณ์เป็นผู้ใหญ่ คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ได้วิจัยและค้นพบว่า เพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติทางจริยธรรมที่แตกต่างกัน คือ เพศหญิงจะมีทัศนคติในทางปฏิเสธกับทางเลือกจริยธรรมมากกว่าเพศชาย

1.3.5 สื่อมวลชน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2539 : 341) สังคมยอมรับว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเยาวชนอย่างยิ่ง สารทางจริยธรรมที่สื่อมวลชนเผยแพร่สู่สาธารณชนนั้น เยาวชนจะค่อยๆ รับอิทธิพลนั้นสะสมไว้ทีละน้อยอย่างตลอดเวลาและง่ายดาย เพราะเมื่อเยาวชนรับการสื่อสารจากสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์นั้น เยาวชนอาจจะเห็นในสิ่งที่แตกต่างไปจากที่ผู้ส่งข่าว คือผู้ผลิตรายการต้องการแสดงให้เห็น นอกจากนั้นเยาวชนแต่ละคนที่ชมรายการเดียวกัน ก็ยังเห็นภาพและเกิดความคิดทางจริยธรรมแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับภูมิหลังและรสนิยมของแต่ละคน เด็กผู้ชายที่มีความคิดต่อต้านสังคม อาจจะสนใจแต่เพียงว่าพระเอกหรือผู้ร้ายในเรื่องมีวิธีการวางแผนเพื่อทำลายฝ่ายตรงกันข้ามอย่างไร ในขณะที่เด็กผู้หญิงที่ดูภาพยนตร์เรื่องเดียวกัน ไม่ได้สนใจต่อแผนการทำลายกันเท่าใดนัก แต่สนใจวิธีการหรือลักษณะความผูกพันที่พระเอกมีต่อนางเอกเท่านั้น

1.4 เทคนิคการปรับพฤติกรรมที่ควรใช้ในการพัฒนาจริยธรรม

ผู้มีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนคือ ครู ดังนั้นครูผู้สอนทุกคนจึงควรได้ศึกษาเทคนิค วิธีสอนและการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน ผู้เขียนขอแนะนำเสนอเทคนิคการปรับพฤติกรรมผู้เรียนเพื่อให้ครูนำไปพิจารณาพอสังเขป

1.4.1 การเสริมแรงทางบวก คือการให้ผลกรรมที่บุคคลพึงพอใจ หลังจากที่บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมบางอย่างอันเป็นผลทำให้พฤติกรรมของบุคคลนั้นเกิดขึ้นมาขึ้นหรือเกิดขึ้นสม่ำเสมอ ตัวเสริมแรงทางบวกที่นิยมใช้ในปัจจุบัน มี 4 ประเภท คือ

- 1) ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ เช่น ขนม ของเล่น เสื้อผ้า หรือสัตว์เลี้ยง เป็นต้น
- 2) ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรมหรือสิทธิพิเศษ เช่น การอนุญาตให้ดูโทรทัศน์รายการที่เด็กชอบให้อ่านหนังสือการ์ตูน เป็นต้น
- 3) ตัวเสริมแรงทางสังคม แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ตัวเสริมแรงที่เป็นคำพูด เช่น เก่งมาก เยี่ยมจริงๆ ทำได้ดีมาก น่ารักจริงๆ ฯลฯ และตัวเสริมแรงที่เป็นลักษณะท่าทาง เช่น การยิ้ม การมองตา การกอด การจับมือ การหัวเราะ เป็นต้น
- 4) การเสริมแรงที่เป็นเบี่ยงบรรณกร หมายถึง แด้ม ดาว เบี้ย หรือให้คะแนน การวิจัยทางการศึกษาของกรมวิชาการ ที่ทำการวิจัยโครงการทดลองหารูปแบบที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนจริยธรรมพบว่า การใช้เบี่ยงบรรณกรสามารถที่จะช่วยให้การสอนจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนทั้งระดับประถมและมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (กรมวิชาการ. 2527 : 42)

วิธีการใช้การเสริมแรงทางบวกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จะต้องให้การเสริมแรงทางบวกทันทีที่มีพฤติกรรมจริยธรรมเกิดขึ้นต้องกำหนดเงื่อนไขให้ชัดเจนว่า เงื่อนไขจะได้รับการเสริมแรงต้องให้ปริมาณการเสริมแรงอย่างเพียงพอที่จะทำให้คงพฤติกรรมที่มีจริยธรรมไว้ โดยให้หมดสภาพของตัวเสริมแรงอย่างรวดเร็ว เลือกตัวเสริมแรงให้เหมาะสมกับบุคคล โดยที่จะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าสิ่งที่คนหนึ่งชอบอีกคนหนึ่งอาจจะไม่ชอบก็ได้พยายามใช้ตัวเสริมแรงหลายๆ ชนิดและให้การเสริมแรงหลายๆ อย่างตามสถานการณ์ ซึ่งการทำเช่นนี้จะช่วยก่อให้เกิดการแผ่ขยายของการแสดงพฤติกรรมของการมีจริยธรรมด้วย พยายามใช้ตัวเสริมแรงที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ เช่น ตัวเสริมทางสังคมหรือกิจกรรมและสิทธิพิเศษต่างๆ เป็นต้น พยายามให้โอกาสแก่บุคคลได้ทดลองใช้ตัวเสริมแรงเหล่านั้น ก่อนที่จะนำมาใช้เป็นตัวเสริมแรงที่วางเงื่อนไขจริงๆ เพื่อจะได้เป็นการวิเคราะห์ว่าบุคคลนั้นชอบตัวเสริมแรงดังกล่าวจริงหรือไม่ อีกทั้งเป็นการสร้างลักษณะนิสัยที่เคยชินกับการได้รับตัวเสริมแรงดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้การวางเงื่อนไขทำได้ง่ายขึ้น พยายามทำการเสริมแรงเมื่อบุคคลเริ่มแสดงพฤติกรรมที่มีจริยธรรม ในบางครั้งจะพบว่าบุคคลไม่รู้ว่าตนเองเริ่มแสดงพฤติกรรมที่มีจริยธรรมแล้ว บุคคลนั้นกระทำตามควรให้การเสริมแรงทันที

ในการให้การเสริมแรงทางบวกจะต้องวางแผนการให้การเสริมแรงเป็นครั้งคราว เมื่อพฤติกรรมเป้าหมายนั้นเกิดครั้งที่สม่ำเสมอแล้ว

1.4.2 การใช้ตัวแบบ เป็นกระบวนการที่เสนอตัวแบบเพื่อให้บุคคลสังเกตและลอกเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบนั้น การใช้ตัวแบบในการเสริมสร้างพฤติกรรมที่มีจริยธรรมของบุคคล เป็นวิธีการที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด เนื่องจากว่าบุคคลอยู่ในสังคมและในสังคมนั้นมีตัวแบบอยู่มากมาย สตรีเฟล (กรมวิชาการ, 2527, 45-47; อ้างอิงมาจาก Striefel, 1981 : 70) ได้กล่าวไว้ว่า ทุกอย่างอยู่ที่ในระยะเวลาที่เห็นหรือที่ได้ยินมีโอกาสเป็นตัวแบบได้ทั้งสิ้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า บุคคลนั้นเลียนแบบซึ่งกันและกันภายในสังคมตลอดเวลา โดยที่ตัวแบบอาจจะจะเป็นบุคคลจริงๆ บุคคลในวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นต้น

การที่จะพัฒนาพฤติกรรมที่มีจริยธรรมของบุคคลในสังคมให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายนั้น ตัวแบบนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ถ้าตัวแบบ โดยเฉพาะผู้มีชื่อเสียงมีพฤติกรรมไม่มีจริยธรรมแล้ว กระบวนการพัฒนาจริยธรรมในสังคมจะประสบผลสำเร็จได้น้อย ครู เป็นตัวแบบที่ใกล้ชิดตัวนักเรียนมากที่สุด ดังนั้นครูซึ่งมีหน้าที่ฝึกอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่มีจริยธรรม จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะเป็นตัวแบบที่ดีให้กับเด็ก

หลักในการใช้ตัวแบบในการเสริมสร้างพฤติกรรมที่มีจริยธรรมให้มีประสิทธิภาพ

1. ต้องกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการจะให้ตัวแบบแสดงเพื่อให้บุคคลสังเกตและลอกเลียนแบบให้ชัดเจน
2. ความชัดเจนของพฤติกรรมนั้นจะต้องหมายถึง การสังเกตเห็นได้ วัดได้ โดยที่ใช้คนตั้งแต่ 2 คน สามารถสังเกตและวัดได้ตรงกัน
3. จะต้องแน่ใจว่าได้พฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงนั้นจะต้องอยู่ภายในระดับความสามารถของเด็ก ไม่เช่นนั้นจะก่อให้เกิดความคับข้องใจในการเรียนรู้ได้
4. จะต้องทำให้แน่ใจว่าพฤติกรรมที่จะให้บุคคลลอกเลียนแบบนั้น คู่มือสื่ออาจจะแยกเป็นพฤติกรรมย่อยๆ ก็ได้แล้วตัวแบบแสดงพฤติกรรมย่อย จะทำให้การลอกเลียนแบบเกิดขึ้นได้ง่าย
5. จะต้องแน่ใจได้ว่าผู้สังเกตตั้งใจสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบอย่างแท้จริง
6. จะต้องแน่ใจเสมอว่าพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกนั้นชัดเจนและกระทำสม่ำเสมอ
7. เมื่อผู้สังเกตลอกเลียนแบบของตัวแบบได้ถูกต้องหรือใกล้เคียงแล้วผู้ลอกเลียนแบบจะต้องได้รับการเสริมแรงทันที

8. การเสริมแรงที่ให้กับผู้ลอกเลียนแบบ จะต้องใช้ตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพ
9. จะต้องแน่ใจได้ว่าผู้ดำเนิน โปรแกรมจะต้องไม่ควบคุมความสนใจของผู้สังเกต
ตัวแบบด้วยวิธีการที่รุนแรง เช่น ตี หรือคุด่า
10. ควรมีการรวบรวมข้อมูลที่แสดงถึงความก้าวหน้าของผู้สังเกต
11. ในกรณีที่ผู้สังเกตไม่สามารถลอกเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบได้เลย
อาจจะใช้การชี้แนะเข้าช่วย
12. ในการเสนอตัวแบบนั้น เมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่มีจริยธรรมควรมีการ
ให้การเสริมแรงต่อตัวแบบด้วย จะช่วยจูงใจให้ผู้สังเกตอยากเลียนแบบมากขึ้น
13. ควรเลือกตัวแบบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับผู้สังเกต พร้อมทั้งให้มีความเด่น
สามารถแสดงพฤติกรรมที่จะให้ลอกเลียนแบบ ได้อย่างคล่องแคล่วด้วย

3. การแต่งพฤติกรรม คือการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่ โดยวิธีการให้การเสริมแรง
ต่อพฤติกรรมที่คาดหมายว่าจะนำไปสู่พฤติกรรมที่ต้องการ (Successive Approximation)
การแต่งพฤติกรรมให้มีประสิทธิภาพสามารถทำได้ดังนี้

ผู้ดำเนินการจะต้องตระหนักถึงเป้าหมายอยู่ตลอดเวลาเริ่มจากพฤติกรรมที่บุคคล
นั้นแสดงออกอยู่ตลอดเวลาแล้วจากนั้นให้บุคคลเริ่มแสดงพฤติกรรมที่มีแนวโน้มที่จะทำให้
บุคคลนั้นมีโอกาสที่จะแต่งพฤติกรรมเป้าหมายในอนาคตได้เลือกขั้นตอนของพฤติกรรมที่จะ
นำไปสู่พฤติกรรมเป้าหมาย โดยที่พฤติกรรมนั้นจะต้องไม่ยากหรือง่ายเกินไปคงพฤติกรรม
ของบุคคลที่แสดงไว้แต่ละขั้นตอนให้นานพอสมควร แล้วจึงค่อยเคลื่อนไปสู่ขั้นตอนที่สูงขึ้น
ถ้าบุคคลนั้นยังทำขั้นตอนที่ต้องการให้กระทำไม่ได้ ให้ลดขั้นตอนลงมาลดขั้นตอนที่บุคคลนั้น
ทำได้ควรใช้ร่วมกับการให้ดูตัวแบบและการชี้แนะ จากนั้นเมื่อบุคคลกระทำพฤติกรรม
ดังกล่าวได้แล้ว จึงค่อยๆ ถอดตัวแบบและการชี้แนะออกใช้การเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพ
ตลอดกระบวนการให้พฤติกรรมที่เสริมสร้างเกิดขึ้นสม่ำเสมอแล้วจึงค่อยๆ ถอดตัว
เสริมแรงออก

แนวคิดของการแต่งพฤติกรรมนี้ควรจะได้นำมาประยุกต์ใช้ทุกโครงการของการ
ปรับ พฤติกรรม เพราะการค่อยๆ เสริมสร้างพฤติกรรมใหม่หรือเสริมสร้างพฤติกรรมที่มีอยู่
แล้วให้ดียิ่งขึ้นนั้นจะมีโอกาสประสบความสำเร็จสูงกว่า

4. การชี้แนะ (Prompting) เป็นการให้สิ่งเร้าซึ่งอาจจะเป็นคำพูดหรือท่าทางแก่บุคคล
เพื่อให้บุคคลได้แสดงพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ต้องการ และเมื่อบุคคลนั้นแสดงพฤติกรรม
ตามที่ชี้แนะก็จะได้รับการเสริมแรงทางบวกทันที ซึ่งการชี้แนะสามารถใช้เสริมสร้าง

พฤติกรรมต่างๆ ได้มากมาย ตั้งแต่พฤติกรรมการช่วยตัวเอง ไปจนกระทั่งพฤติกรรม การช่วยเหลือผู้อื่น ทำทางให้ผลดีต่อการพูดเฉยๆ

แนวทางการชี้แนะในกระบวนการปรับพฤติกรรมกำหนดให้ชัดเจนเสียก่อนว่า ต้องการให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นไรพิจารณาว่าควรใช้การแนะแบบคำพูด แบบท่าทาง หรือผสมผสานทั้ง 2 แบบ การชี้แนะต้องทำเป็นขั้นตอนอย่างรวบรัดเมื่อบุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมที่ต้องการได้แล้วให้การเสริมแรงทันทีเมื่อบุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมที่ต้องการได้ สม่ำเสมอแล้วค่อยๆ ลดตัวเสริมแรงทันที เมื่อแน่ใจว่าพฤติกรรมนั้นมีลักษณะเป็นนิสัยของบุคคลแล้ว

5. การลงโทษ คือการให้ผลกรรมของบุคคลไม่พึงพอใจ หลังจากที่บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมบางอย่างอันเป็นผลทำให้พฤติกรรมนั้นลดลงหรือหยุดลงชั่วขณะหนึ่ง การให้ผลกรรมที่บุคคลไม่พึงพอใจอาจทำได้ 2 ลักษณะ คือ การให้บางสิ่งบางอย่างที่บุคคลไม่พึงพอใจกับการถอดถอนบางสิ่งบางอย่างที่บุคคลพึงพอใจ การลงโทษอาจทำได้หลายวิธี แต่ที่นิยมใช้กันมากและได้ผลเป็นอย่างดีนั้นมีอยู่ 4 วิธี คือ

5.1 การดำหนิ เป็นการลงโทษที่ทำได้ง่ายและได้ผลดี โอเลียร์และคณะ (O Leary and et, 1970) ได้ศึกษาถึงวิธีการใช้การดำหนิในลักษณะต่างๆ แล้วเสนอแนะว่าการดำหนินั้นควรทำเป็นการส่วนตัว และการดำหนิด้วยเสียงอันเบาจะให้ผลดีกว่าการดำหนิด้วยเสียงดังและต่อหน้าผู้คนมากมาย

5.2 การปรับสินไหม คือการถอดถอนสิ่งของที่บุคคลมีอยู่ หรือมีสิทธิต่างๆที่บุคคลพึงได้ เช่น ตัดสินไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเนื่องจากนักเรียนไม่ทำการบ้าน เป็นต้น

5.3 การใช้เวลานอก คือการนำเอาบุคคลออกนอกสภาพการที่ได้รับการเสริมแรงชั่วระยะเวลาหนึ่ง มักใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที เป็นการลงโทษโดยแยกออกจากกิจกรรมหรือสภาพที่พึงพอใจ เช่น ขณะรับประทานอาหาร นักเรียนคนหนึ่งแย่งอาหารเพื่อน ครูลงโทษโดยยกถาดอาหารของเด็กคนนั้นออกไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง จากนั้นจึงนำมาคืนให้ ผลปรากฏว่า นักเรียนคนนั้นจะไม่ทำเช่นนี้อีก

5.4 การแก้ไขเกินกว่าเหตุ เป็นการให้ผู้กระทำพฤติกรรมที่ไม่มีจริยธรรมกระทำพฤติกรรมเดิมมากกว่าความผิดพลาดที่ตนกระทำ เช่น นักเรียนทิ้งขยะลงพื้นห้องเรียนไม่ทิ้งที่ถังเก็บขยะ ครูลงโทษโดยให้เก็บขยะภายในห้องเรียนทั้งห้องและในพื้นที่ห้องเรียนด้วย สิ่งที่ทำให้เพิ่มเติมจากสิ่งที่ทำผิดไว้ เรียกว่าการแก้ไขเกินกว่าเหตุ

การใช้การลงโทษให้มีประสิทธิภาพ แอซริน และ ฮอลด์ (พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ 2530. 236-240; อ้างอิงมาจาก Azrin and Holz. 1966 : 124) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการใช้การลงโทษ ดังต่อไปนี้

1. การลงโทษนั้นจะต้องลงโทษให้หนักไว้ แต่จะต้องเป็นความหนักที่มีเหตุผล ซึ่งความหนักนั้นจะต้องเป็นความหนักตามการรับรู้ของผู้ที่ถูกลงโทษ มิใช่ของผู้ให้การลงโทษ
  2. การลงโทษนั้นจะต้องทำทุกครั้งที่เกิดพฤติกรรมที่ไม่มีจริยธรรมเกิดขึ้น จะทำให้การปรับตัวได้ดีขึ้น
  3. เมื่อเริ่มลงโทษจะต้องไม่ทำให้สามารถหลีกเลี่ยงได้ ไม่ว่าจะใช้วิธีการใด มิฉะนั้นแล้วจะทำให้บุคคลเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่จะหลีกเลี่ยงการลงโทษ
  4. เมื่อใช้การลงโทษแล้ว ก็จะต้องหาทางออกให้ผู้ถูกลงโทษด้วย ซึ่งอาจทำได้โดยการชี้พฤติกรรมที่เหมาะสมที่ควรกระทำ และเมื่อเขาทำได้ให้เสริมแรงทันที
  5. การลงโทษไม่ควรใช้ให้สับสนกับการเสริมแรง ในกรณีที่มีการเสริมแรงตามหลักการลงโทษ ควรจะมีการเว้นระยะเวลาไว้สักช่วงหนึ่งก่อน ก่อนที่จะทำการเสริมแรง
  6. ควรใช้ควบคู่ไปกับสิ่งเร้าอื่นที่เป็นกลาง เพราะจะทำให้สิ่งเร้าที่เป็นกลางนั้น กลายเป็นสิ่งเร้าที่แยกแยะได้ และเมื่อถึงตอนนั้นก็ไม่จำเป็นต้องใช้การลงโทษเพื่อหยุดพฤติกรรมที่ไม่มีจริยธรรม แต่สามารถใช้สิ่งเร้านั้นแทนได้
  7. การลงโทษนั้น ก่อนที่จะลงโทษควรจะต้องบอกก่อนเขาถูกลงโทษ เพราะพฤติกรรมใดก็จะทำให้เขาเรียนรู้ที่จะไม่แสดงพฤติกรรมนั้น ได้เร็วขึ้น
  8. เมื่อจะใช้การลงโทษ ควรจะมีการวางแผนในการเสริมแรงทางบวกเพื่อเพิ่มพฤติกรรมที่มีจริยธรรมไปพร้อมกัน มิฉะนั้นแล้วการใช้การลงโทษเพียงอย่างเดียว จะก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี
  9. ถ้าไม่จำเป็นจริงๆ แล้วก็ไม่ควรใช้การลงโทษ
- การลงโทษแม้ว่าจะเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพอย่างมาก แต่ถ้าใช้อย่างไม่ระมัดระวังแล้ว จะก่อให้เกิดผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์ได้ เพื่อลดปัญหาที่เกิดจากผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์ของการลงโทษ โอเลียร์ ได้ให้ข้อเสนอแนะในการลงโทษไว้ ดังนี้
1. บอกผู้ที่ถูกลงโทษอย่างชัดเจนให้รู้ว่าทำไมเขาจึงถูกลงโทษ
  2. ให้ผู้ที่ถูกลงโทษนั้นได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อที่จะได้รับการเสริมแรงต่อพฤติกรรมนั้น

3. ใช้วิธีการเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่เมื่อพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้น แล้วจะทำให้เขาไม่มีโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้

4. พยายามอย่าใช้การลงโทษทางร่างกายที่รุนแรง

5. พยายามหลีกเลี่ยงการลงโทษในขณะที่ผู้ทำการลงโทษกำลังมีอาการโกรธจัด

6. การลงโทษควรจะทำในขณะที่เขากำลังจะเริ่มกระทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แทนที่จะลงโทษเมื่อเขาทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมแล้ว ซึ่งการทำวิธีนี้จะทำให้บุคคลนั้นสามารถอดทนต่อสิ่งที่เขายอมรับได้ดีขึ้น

6. การควบคุมตนเอง หมายถึง บุคคลค่อยๆ ลดอิทธิพลจากการถูกควบคุมจากบุคคลภายนอก และทำให้บุคคลนั้นมีเอกภาพในการควบคุมตนเองมากขึ้น กระบวนการฝึกที่จะทำให้บุคคลสามารถควบคุมตนเอง มีวิธีการ ดังนี้

6.1 การให้บุคคลนั้นสามารถตั้งเป้าหมายพฤติกรรมด้วยตนเอง ได้แล้วตัดสินใจสร้างพฤติกรรมตามเป้าหมายด้วยตนเอง

6.2 ให้บุคคลนั้นสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง ผลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของตนเองจะเป็นตรรกะซึ่งถึงความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในความพยายามที่จะกระทำพฤติกรรมที่มีจริยธรรม

6.3 ให้บุคคลนั้นรู้จักประเมินพฤติกรรมตนเอง โดยให้บุคคลนั้นนำเป้าหมายที่ตั้งไว้เปรียบเทียบกับผลที่ตนสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของตนเอง แล้วคิดว่าตนเองทำพฤติกรรมได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่

6.4 ให้บุคคลนั้นเสริมแรงหรือลงโทษตนเอง ในกรณีที่ทำได้ดีสำเร็จก็ให้เสริมแรงตนเอง แต่ถ้าไม่สำเร็จก็ให้ลงโทษตนเอง

ทั้ง 4 ขั้นตอน ดังกล่าวนี้ พบว่า ดำเนินการแต่เพียง 3 ข้อ ก็อาจจะให้ผลแล้ว ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า เมื่อบุคคลเริ่มหัดประเมินตนเองจากข้อมูลเชิงประจักษ์ ก็จะทำให้เป็นตัว จูงใจให้บุคคลนั้นพยายามปรับปรุงตนเองตลอดเวลา แต่ถ้าจะให้ผลดีก็น่าจะเพิ่มขั้นที่ 4 เข้าไปด้วย

1.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม

คุณธรรมจริยธรรม เป็นเรื่องที่คนส่วนมากรู้จักและตระหนักถึงความสำคัญ แต่เป็นการยากที่จะนำมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจนเกิดเป็นนิสัย การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา

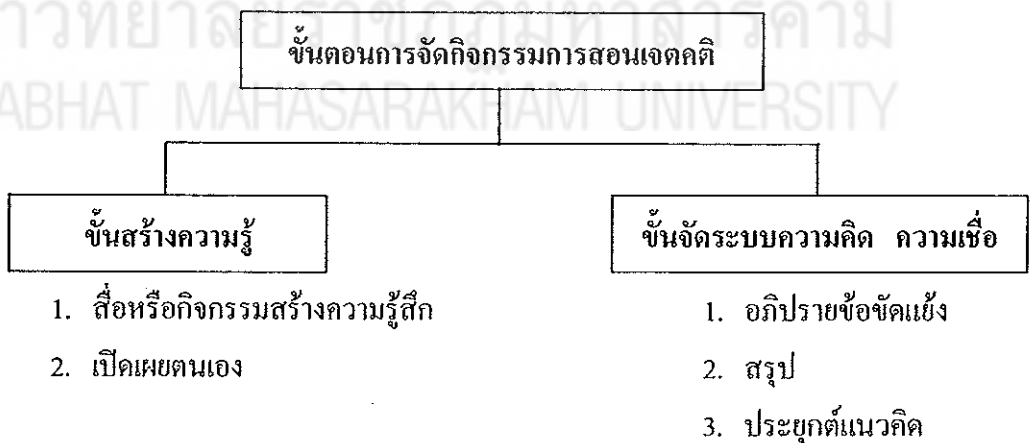
คุณธรรมจริยธรรม เป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจ เป็นกระบวนการหล่อหลอมทางสังคมที่มีรากฐานมาจากครอบครัว มีการเสริมสร้างเจตคติร่วมกัน ดังนั้น การเสริมสร้างเจตคติต้องใช้กระบวนการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนศึกษาและปฏิบัติด้วยตนเองให้มากที่สุด เพื่อให้รู้เข้าใจ เห็นคุณค่า เห็นประโยชน์ จนเกิดความศรัทธาแล้วนำไปปฏิบัติ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ในที่นี้ขอเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนพอสังเขป ดังนี้

การจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สามารถนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (ความรู้) ด้านจิตพิสัย (เจตคติ/ทัศนคติ) และด้านทักษะพิสัย (การปฏิบัติ) แต่การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจ เจตคติเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นในที่นี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อปลูกฝังเจตคติเพียงอย่างเดียว

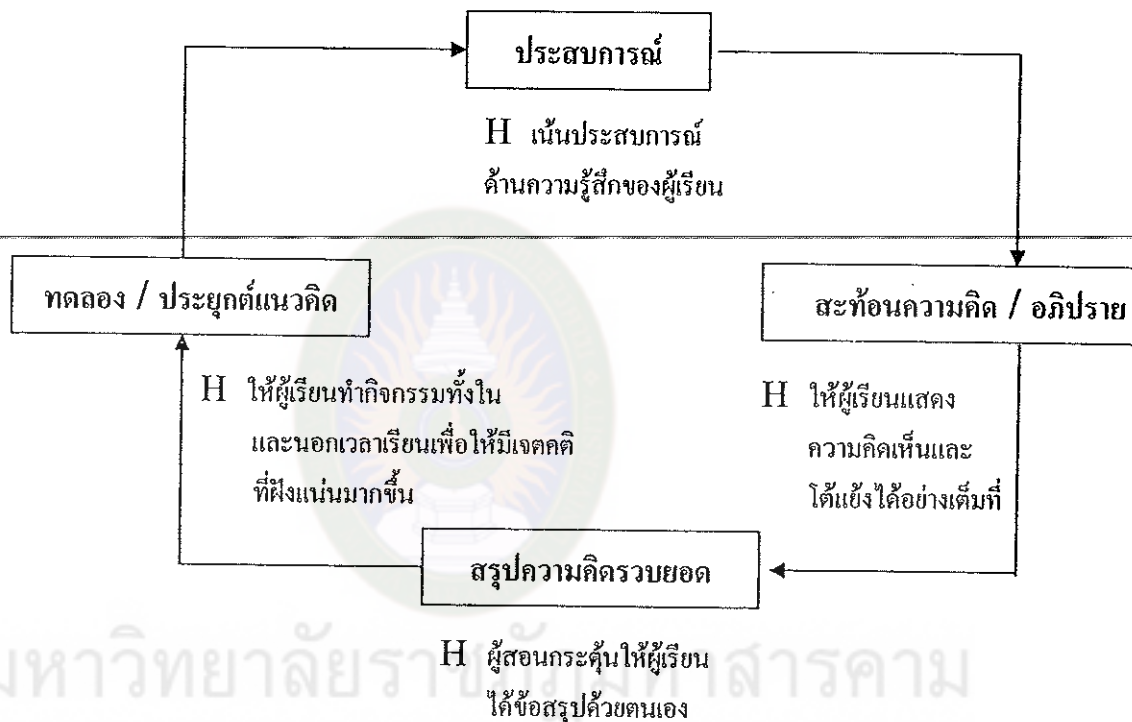
ขั้นตอนและกิจกรรมการสอนเจตคติ

เจตคติเป็นความคิด หรือความเชื่อที่มีความรู้สึกเป็นองค์ประกอบ ดังนั้น ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านเจตคติจึงมี 2 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้สึก และด้านความคิด ความเชื่อ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนเจตคติ

ในกระบวนการเรียนรู้ จะมีองค์ประกอบการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน แต่การสอนเจตคติ จะมุ่งเน้น การสอนด้านจิตพิสัย ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ การสร้างความรู้สึที่ดีที่สอดคล้องกับ เจตคติ และการจัดระบบความคิด ความเชื่อ เพื่อนำมาสัมพันธ์กับหลักการทั่วไปของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ประการ มีลักษณะเป็นกระบวนการ ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 3 กระบวนการเรียนรู้เจตคติแบบมีส่วนร่วม

จากแผนภูมิกระบวนการเรียนรู้เจตคติแบบมีส่วนร่วม ครูควรให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นสร้างความรู้สึที่ดีจากประสบการณ์ จนกระทั่งถึงขั้นทดลองประยุกต์แนวคิด ซึ่งขั้นสร้างความรู้สึที่ดี อาจใช้เวลาประมาณ 5-20 นาที ของการจัดกิจกรรม ส่วนที่เหลือจะเป็นการจัดระบบความคิดความเชื่อ ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการใช้สื่อ / กิจกรรมให้เกิดความรู้สึที่ดีจริง รวมทั้งมีทักษะในการใช้กระบวนการกลุ่ม ช่วยจัดระบบความคิด ความเชื่อ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสอภิปรายโต้แย้งจนผู้เรียนสามารถสรุปได้ด้วยตนเอง และนำข้อสรุปที่ได้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ โดยมีรายละเอียดกิจกรรม สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดกิจกรรม

ขั้นตอน	องค์ประกอบ	กิจกรรม
ขั้นสร้าง ความรู้สึก	ประสบการณ์	ใช้สื่อหรือกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกหรืออารมณ์ร่วมกับเรื่องนั้นๆ และการเปิดเผยตนเอง สื่อสร้างความรู้สึก เช่น บทสำหรับอ่านในรูปแบบกรณีศึกษา จดหมาย บันทึกรับส่ง บทสัมภาษณ์ ฯลฯ แถบเสียง วีดิทัศน์ กิจกรรมสร้างความรู้สึก ได้แก่ กิจกรรมสร้างความรู้สึกโดยตรง เช่น ละคร หุ่น กระบอกล
ขั้นจัดระบบ ความเชื่อ	สะท้อน ความคิดและ อภิปราย ความคิดรวบ ยอด ประยุกต์ แนวคิด	กิจกรรมจำแนกเจตคติของผู้เรียน เช่น การสำรวจความคิดเห็น แบบสอบถาม จัดลำดับความสำคัญ เป็นต้น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับเจตคติที่ต้องการสร้างความตระหนัก กิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมที่อาศัยจินตนาการอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมเร้าความสนใจอื่นๆ เช่น การได้วาที่ การเปิดเผยตนเอง เป็นการตั้งประสบการณ์เก่าของผู้เรียนมักทำในกลุ่ม 2 คน หรือกลุ่มย่อยระดมสมองโดยใช้ กิจกรรม เช่น ให้เล่าความรู้สึกโดยตรง ให้สมมุติตนเองเป็นบุคคลในเรื่องแล้วให้เขียนแล้วแลกเปลี่ยน เป็นต้น อภิปรายข้อขัดแย้ง โดยการตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้น ให้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และให้เกิดการอภิปราย ในกลุ่มเพื่อให้มีการจัดระบบความคิดความเชื่อของสมาชิก กลุ่ม สรุป เป็นการใช้กลุ่มย่อยสร้างความคิดรวบยอดและ นำเสนอข้อสรุปและร่วมกันสรุปแนวคิดในกลุ่มใหญ่ ประยุกต์แนวคิด เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนและอาจตกย้ำ โดยการทำกิจกรรมเสริม เช่น การเขียนคำขวัญ การสรุป ข้อความสำคัญ การออกแบบทดสอบ เป็นต้น

นอกจากนั้นการสอนเจตคติยังแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ การสร้างเจตติก่อนจะมีพฤติกรรม (เช่น รั้งเกียรติก้มสุรา ก่อนที่จะมีพฤติกรรมการค้มสุรา) กับการเปลี่ยนแปลงเจตคติ (เช่น ถด ละ เลิก การค้มสุรา) ความแตกต่างที่สำคัญในขั้นตอนการใช้สื่อและกิจกรรมสร้างความรู้สึกร่วม คือ การสร้างเจตคติจะเน้นการสร้างความรู้สึกร่วมที่เกี่ยวข้องกับเจตคตินั้นๆ ส่วนการเปลี่ยนแปลงเจตคติจะให้ความสำคัญในการใช้สื่อและกิจกรรมที่โยกคลอนความรู้สึกร่วมของเจตคติเดิม ส่วนในขั้นจัดระบบความคิดความเชื่อ การเปลี่ยนแปลงเจตคติจะต้องมีประเด็นอภิปรายที่เข้มและชัดเจนกว่า

ในการสอนเจตคติ สิ่งที่น่าจะเกิดขึ้นก็คือ ผู้เรียนสรุปประเด็นอภิปรายได้ไม่ตรงกับจุดประสงค์ (เช่น ผู้เรียนเห็นว่าการค้มสุรา เป็นคนมีสังคม มีเพื่อนฝูงมิตรสหายมาก) ครูจำเป็นต้องหาทางออก ในกรณีเช่นนี้ โดยอาศัยแนวคิด 4 ประการต่อไปนี้

1. ครูควรมีใจกว้าง โดยยอมรับว่าเจตคติที่เหมาะสมอาจมีได้มีเพียงเจตคติที่ครูหวังเพียงประการเดียว
2. ครูควรไว้วางใจในตัวผู้เรียนภายใต้ความเชื่อที่ว่า หากเจตคติที่สอนนั้นเป็นสิ่งที่ดีก็ควรที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำทาบ หรือทดสอบโดยหาเหตุผลมาได้แย้ง อภิปรายจนเกิดการยอมรับในขั้นตอนกระบวนการกลุ่ม ซึ่งความคิดเห็นที่มีเหตุผลก็จะได้รับการสนับสนุน ไม่ว่าจะความคิดเห็นนั้นจะเป็นของใคร
3. ครูสามารถช่วยขยายเครือข่ายการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ โดยช่วยตั้งคำถามให้ผู้เรียนคิด หรือครูกับผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน นั่นคือใช้การสื่อสารแบบ 2 ทางมากกว่าการยัดเยียด
4. การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างความรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม หากสิ่งใดที่ครูเห็นว่าดี แต่ผู้เรียนไม่ยอมรับ แม้ครูจะพยายามถ่ายทอดต่อไปก็ไม่เกิดเป็นการเรียนรู้ในทางตรงกันข้าม หากครูยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน โดยครูสงวนความคิดเห็นของครูไว้ ผู้เรียนก็จะรู้สึกยอมรับครูเช่นกันและขยายการเรียนรู้ออกไป (กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน. 2539 : 14)

1.6 เกณฑ์ในการพิจารณาในการตัดสินใจทางจริยธรรม

ในการสร้างเครื่องมือสอบวัดทางจริยธรรมนั้น เมื่อมีสถานการณ์หรือข้อคำถามให้เขาตอบและมีคำตอบมาแล้ว จะต้องนำมาพิจารณาว่า การตรวจนั้นควรตรวจให้คะแนนเท่าไร การให้คะแนนหรือการพิจารณาเหตุผลในการตอบแต่ละคำถาม จึงถือเป็นสิ่งสำคัญมาก การพิจารณาโดยความคิดตนเองเป็นแบบอัตโนมัติเกินไป อาจขาดความเชื่อถือได้ จึงจำเป็นต้องยึด

หลักทางศาสนา ปรัชญา หรือทฤษฎีทางจริยธรรมต่างๆ เท่าที่มีอยู่ เพื่อเป็นเกณฑ์ในการให้คะแนน โดยทั่วไปแล้วคนมีจริยธรรมสูงควรได้คะแนนมาก คนมีจริยธรรมต่ำควรได้คะแนนน้อย จึงจะมีความเที่ยงตรง เกณฑ์ในการให้คะแนนจึงควรยึดหลักต่อไปนี้

1. เกณฑ์การแบ่งบุคคล 4 จำพวกตามแนวพุทธศาสนา จากพระไตรปิฎก จริยศาสตร์ระดับโลกุตตรศึกษา ได้จำแนกบุคคลไว้ 4 พวก ตามนัยที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ในฉลวาทสูตร บุคคลทั้ง 4 พวก คือ

พวกที่ 1 ไม่ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ตน และไม่ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ผู้อื่น

พวกที่ 2 ไม่ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ตน แต่ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ผู้อื่น

พวกที่ 3 ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ตน แต่ไม่ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ผู้อื่น

พวกที่ 4 ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ตน และปฏิบัติเพื่อประโยชน์ผู้อื่น

พระองค์ทรงอธิบายว่า คนพวกที่ 1 คือน้อยที่สุด คนพวกที่ 2 คือกว่ามากที่สุด ส่วนระหว่าง คนพวกที่ 2 กับคนพวกที่ 3 นั้น คนพวกที่ 3 ดีกว่าคนพวกที่ 2 นั่นคือ คนพวกที่ 4 ดีที่สุด รองลงมาเป็นคนพวกที่ 3 ที่ 2 และที่ 1 ตามลำดับ

พระพุทธเจ้าทรงอธิบายความหมายและประเภทของประโยชน์ไว้มากมาย แต่ไม่มีความหมายที่เกี่ยวกับประโยชน์ทางกายเลย เป็นประโยชน์ทางใจทั้งนั้น พระพุทธเจ้าทรงอธิบายต่อไปว่า “ผู้ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ตน แต่ไม่ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ผู้อื่น” หมายถึง คนที่ปฏิบัติเพื่อกำจัด โลก โกรธ หลง ด้วยตนเอง แต่ไม่ชักชวนให้ผู้อื่นกำจัด ส่วน “คนที่ไม่ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ตน แต่ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ผู้อื่น” หมายถึง คนที่ไม่ปฏิบัติเพื่อกำจัด โลก โกรธ หลง ด้วยตนเอง แต่ชักชวนให้คนอื่นกำจัด จึงอาจสรุปบุคคล 4 จำพวก ได้ดังนี้

พวกที่ 1 ไม่กำจัดกิเลสตน และไม่ช่วยกำจัดกิเลสผู้อื่น

พวกที่ 2 ไม่กำจัดกิเลสตน แต่ช่วยกำจัดกิเลสผู้อื่น

พวกที่ 3 กำจัดกิเลสตน แต่ไม่ช่วยกำจัดกิเลสผู้อื่น

พวกที่ 4 กำจัดกิเลสตนเอง และช่วยกำจัดกิเลสผู้อื่น

หรือจะพูดอีกอย่างหนึ่ง ได้ว่า

พวกที่ 1 ตัวเองประพฤติปฏิบัติไม่ดี และไม่ช่วยคนอื่นให้ประพฤติปฏิบัติดี

พวกที่ 2 ตัวเองประพฤติปฏิบัติไม่ดี แต่ช่วยคนอื่นให้ประพฤติปฏิบัติดี

พวกที่ 3 ตัวเองประพฤติปฏิบัติดี แต่ไม่ช่วยคนอื่นให้ประพฤติปฏิบัติดี

พวกที่ 4 ตัวเองประพฤติปฏิบัติดี และช่วยคนอื่นให้ประพฤติปฏิบัติดี

2. เกณฑ์จากการแบ่งการพัฒนาการทางจริยธรรมของพี อาเจท์ จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของพี อาเจท์ จะเห็นว่า การแบ่งหลักการทางจริยธรรมเป็น 2 ระดับ คือ ระยะเวลาที่ยึดหลักจริยธรรมจากผู้อื่น และระยะเวลาที่ยึดหลักจริยธรรมของตนเอง ถ้าอาศัยทฤษฎี พี อาเจท์ มาพิจารณาผลการตอบ ก็สามารถจะให้คะแนนเพียง 2 ระดับเท่านั้น

ระดับคะแนนต่ำ เมื่อผู้ตอบให้เหตุผลการตอบโดยยึดปริมาณการกระทำเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ได้ให้เหตุผลทางเจตนาของผู้กระทำ

ระดับคะแนนสูง เมื่อผู้ตอบให้เหตุผลคำนึงถึงความยุติธรรมและพิจารณาผลการกระทำว่ามีเจตนาด้วยหรือไม่

3. เกณฑ์จากการแบ่งการพัฒนาทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก มีการแบ่งขั้นการแสดงผลทางจริยธรรมเป็น 6 ขั้น แบ่งระดับใหญ่เป็น 3 ระดับ ดังนั้น ถ้าผู้สร้างเครื่องมือวัดจริยธรรมยึดผลการตอบตามแนวทฤษฎีนี้ จะต้องกำนังการให้คะแนนไว้ 2 แบบ คือ แบบคะแนนต่างกัน 3 ระดับ กับคะแนนต่างกันอย่างมาก 6 ขั้น ใน 6 ขั้นนั้น คะแนนน้อยเริ่มจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 6 คะแนนมากที่สุด โดยพิจารณาจากเหตุผลการตัดสินใจใช้จริยธรรม ได้ดังนี้

ดีหรือเลวเป็นผลจากการถูกลงโทษหรือการให้รางวัล

ดีหรือเลวเพราะเขาช่วยเรา เราช่วยเขา ไม่มีความจงรักภักดีหรือข้อสัดย

ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับกลุ่มปฏิบัติทำให้กลุ่มชอบพอ

ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับการทำหน้าที่ กฎหมายและหลักศาสนา

ดีหรือเลวมองการทำตามสัญญาประชาคมเห็นประโยชน์สังคมเป็นใหญ่

ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับมโนธรรมของตน ทำตามอุดมการณ์สากล

ถ้าจะปรับเป็น 3 ระดับ อาจกล่าวได้ดังนี้เป็นการกระทำเพื่อให้ตนเองพอใจ เป็นการกระทำเพื่อให้สังคมได้ประโยชน์ เป็นการกระทำเพื่ออุทิศตนตามอุดมการณ์สากล

4. เกณฑ์การแบ่งจริยธรรมตามแนวของ บรอนเฟนเบรนเนอร์ ตามแนวของบรอนเฟนเบรนเนอร์ แบ่งลักษณะจริยธรรม 5 ลักษณะ เป็นการกระทำเพื่อความพอใจของตนเองโดยไม่คำนึงถึงคนอื่นเป็นการกระทำตามคำสั่งของผู้อื่น เช่น พ่อ แม่ หรือผู้ใหญ่เป็นการกระทำตามแนวทางของเพื่อนสนิทเป็นการกระทำตามเป้าหมายของกลุ่มหรือสังคมเป็นการกระทำตามจุดหมายของเหตุผลหรือหลักการ

5. เกณฑ์ระดับจริยธรรมตามแนวคณะกรรมการโครงการศึกษาจริยธรรมไทย
เกณฑ์นี้

แบ่งระดับจริยธรรมออกเป็น 4 ระดับ ทำความดีเพื่อประโยชน์บางประการของตนเอง ทำความดีเพื่อผู้อื่นในวงแคบ ทำความดีเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม ทำความดีเพื่อความดีและเพื่ออนุเคราะห์อันเป็นสากล

6. เกณฑ์จากหน่วยศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครู จากการวิจัยจริยธรรมของ อาจารย์และนักศึกษาสังกัดสถานศึกษารวมการฝึกหัดครู คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญทาง จริยธรรม ได้สรุปเกณฑ์ในการสร้างเครื่องมือวัดทางจริยธรรม 3 ประการ เกณฑ์ 3 ประการ นี้กำหนดไว้ในการพิจารณาเหตุผลจริยธรรมของตัวเลือกจากสถานการณ์ เกณฑ์ดังกล่าวมีดังนี้

6.1 เป็นพฤติกรรมที่กระทำให้ตน บุคคลอื่นและ / หรือสังคมเดือดร้อน

6.2 เป็นพฤติกรรมที่ไม่ทำความชั่ว ไม่กระทำให้ตน บุคคลอื่น และ / หรือ

สังคมเดือดร้อน

6.3 เป็นพฤติกรรมทำความดี กระทำเพื่อประโยชน์ให้ตน บุคคลอื่นและ /

หรือสังคม

7. เกณฑ์ผสมผสานหลักการแสดงการกระทำความดี เกณฑ์นี้เกิดจากการ สังเคราะห์หลักการทำความดี ว่าการแสดงการกระทำแบบใดจึงน่าจะเป็นระดับความดีที่ แตกต่างกัน นั่นคือ เริ่มจากความดีน้อยขึ้นไปถึงความดีมาก เพื่อให้การพิจารณาง่าย ขอแบ่งเป็น 3 ลักษณะ

7.1 การแสดงเหตุผลการกระทำ เพื่อเอาตนเองเป็นหลัก

7.2 การแสดงเหตุผลการกระทำ เพื่อผู้ที่รู้จักคุ้นเคย

7.3 การแสดงเหตุผลการกระทำ เพื่อสังคมหรือผู้อื่นทั่วไปโดยไม่หวัง ผลตอบแทน (สวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 176 – 180)

เครื่องมือการวัดจริยธรรมมักจะสร้างสถานการณ์ให้ผู้อ่านพิจารณา เมื่ออ่านแล้ว สมมติตัวเองเป็นตัวละครในนั้น ถ้าพบสถานการณ์แบบนั้น จะทำอะไร การตอบอาจเขียน ตอบหรือพูดตอบออกมา แล้วผู้ออกข้อสอบนำมาพิจารณาว่าผู้ตอบมีจริยธรรมระดับใด แบบนี้ต้องจัดกลุ่มของการตอบให้ดีแล้วมาแปลความหมายพิจารณาว่าอยู่ระดับจริยธรรมหรือ การกระทำความดีกลุ่มไหน ในกรณีเขียนข้อสอบมีคำตอบเป็นตัวเลือก แต่ละตัวเลือกก็ต้อง เขียนให้สอดคล้องกับระดับของจริยธรรมหรือระดับความดีนั้น จะเขียนเป็นกึ่งตัวเลือกก็ได้ แล้วแต่ความต้องการ ตั้งแต่ 2 ตัวเลือกจนกระทั่ง 6 ตัวเลือก แต่จะอาศัยเกณฑ์ใดมา พิจารณาควรกำหนดไว้ในแบบทดสอบให้ชัดเจนด้วย หมายถึง การอธิบายวิธีการให้คะแนน ในคู่มือของแบบทดสอบ

การวัดจริยธรรม

การวัดจริยธรรมเป็นการวัดที่ยุ่งยากเพราะบางทีวัดได้คะแนนจริยธรรมสูงแต่การปฏิบัติจริงๆ ขาดจริยธรรม ดังนั้น การวัดจริยธรรมในที่นี้จะมองประเด็นใหญ่ๆ 2 อย่าง คือ เป็นการวัดพฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่ลงมือทำ และคุณธรรมหรือความคิดทั้งหลายที่บุคคลกระทำ การสร้างเครื่องมือสอบวัดทางจริยธรรมจึงมีความสำคัญควรศึกษาให้ละเอียด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดจริยธรรม

จริยธรรมประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ ความรู้ในเนื้อหาทางจริยธรรม ความรู้สึกทางจริยธรรม และพฤติกรรมทางจริยธรรม ถ้าจะให้ครอบคลุมจึงควรออกแบบเครื่องมือวัดให้ได้ทั้ง 3 ส่วนนี้ แต่สิ่งที่ต้องการมากที่สุด คือ ด้านพฤติกรรมทางจริยธรรม เพราะเป็นการแสดงการกระทำเมื่อคนพบปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมขึ้น การแสดงการกระทำพร้อมเหตุผลจึงน่าสนใจ รูปแบบการดำเนินการวัดจริยธรรม มีดังนี้

1. กำหนดจริยธรรมที่จะวัด ในขั้นนี้เป็นเหมือนจุดประสงค์ว่าต้องการวัดจริยธรรมอะไร เป็นแบบรวมๆ หรือแบบเดี่ยวๆ เฉพาะอย่าง เช่น ความซื่อสัตย์ ความกรุณา ความยุติธรรม ฯลฯ
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจจริยธรรมนั้นๆ ดีขึ้น สามารถนิยามได้แจ่มชัด เพราะการวัดผลอะไรจะต้องรู้ว่าสิ่งที่ต้องการมีหน้าตาเป็นอย่างไร การศึกษาทฤษฎี เอกสารการวิจัย หรือผลการศึกษา รายละเอียดทั้งหลายที่เกี่ยวกับจริยธรรมนั้นๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง
3. เลือกรูปแบบของเครื่องมือ ในการสร้างเครื่องมือการวัดจริยธรรมมีรูปแบบหลายอย่าง แล้วแต่ผู้สอนจะเลือกตามความเหมาะสมของจุดมุ่งหมาย รูปแบบเครื่องมือ เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบการเขียนตอบ แบบสร้างจินตนาการ โดยเฉพาะแบบการเขียนตอบนั้นที่นิยม คือ แบบเติมเสรี แบบมีตัวเลือก ซึ่งยังแบ่งย่อยอีกมาก
4. เขียนข้อความ ภาพ หรือสถานการณ์และข้อความ ในขั้นนี้เอาความรู้จากขั้นที่ 1 ถึง 3 มาใช้ประโยชน์ เพื่อเขียนข้อคำถามให้สามารถวัดจริยธรรมที่ต้องการให้ได้ ถ้าใช้แบบสัมภาษณ์ก็ต้องใช้ข้อคำถามอย่างหนึ่ง ถ้าการสังเกตก็ต้องทำเป็นข้อรายการ ถ้าเป็นแบบเขียนตอบ ก็ต้องมีสถานการณ์เป็นภาษาหรือภาพก็ได้ แล้วมีคำถาม ซึ่งอาจให้ตอบแบบอิสระ หรือกำหนดคำตอบไว้ให้ ในขั้นนี้จะต้องคำนึงถึงวิธีการกำหนดคะแนนด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการให้คะแนนจากผลการตอบข้อคำถามนั้นๆ

5. ตรวจสอบเครื่องมือ ขั้นนี้เป็นการตรวจสอบเบื้องต้น โดยผู้ชำนาญการด้าน จริยธรรมด้านนั้น และโดยผู้ชำนาญด้านการวัดผล ทั้งนี้ก็เพื่อให้เครื่องมือที่สร้างขึ้นมาก่อนไปทดลองมีความมั่นใจขั้นแรกก่อน ถ้าเสียก็คงเสียน้อยกว่า ไม่ต้องเป็นภาระในการสร้างใหม่ทั้งหมด

6. ตรวจสอบคุณสมบัติรายชื่อ หลังจากทดสอบแล้ว ผู้สร้างเครื่องมือตรวจให้คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์หาคุณภาพเบื้องต้น ว่าแต่ละข้อวัดจริยธรรมนั้น ได้จริงหรือไม่ ข้อใดมีคุณภาพดีเก็บเอาไว้ ข้อใดไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดเอาไปปรับปรุงแก้ไขทดลองใหม่ แต่ถ้าสร้างข้อสอบไว้มากๆ แล้ว ก็สามารถเลือกเอาแต่ข้อดีๆ ไปจัดทำเป็นข้อสอบวัดจริยธรรมนั้น ได้เลย

7. จัดข้อสอบเป็นชุด คำว่าชุดในที่นี้เป็นกลุ่มของข้อสอบที่มีจำนวนข้อสอบทุกๆ ข้อ ตรงตามจุดมุ่งหมายในการวัดจริยธรรมในครั้งนั้น จำนวนข้อต้องมีสัดส่วนของจริยธรรมที่ต้องการวัดเป็นสัดส่วนตามที่ตั้งไว้ สร้างการชี้แจงการสอบ จัดวางแบบของข้อสอบ พร้อมกำหนดเวลาในการดำเนินการสอบ

8. ศึกษาคุณภาพ คุณภาพของเครื่องมือวัดในขั้นนี้ หมายถึง ความเที่ยงตรง (Validity) คือ ดูว่าข้อสอบสามารถวัดจริยธรรมที่ต้องการวัดได้จริงหรือไม่ ความเชื่อมั่น (Reliability) คือ ดูว่าข้อสอบมีความคงเส้นคงวาของคะแนนการสอบหรือไม่ คุณภาพทั้ง 2 อย่างที่กล่าวมานี้ จะต้องถึงเกณฑ์ที่ดีของข้อสอบ ตามทฤษฎีทางการวัดผลกำหนดไว้ ถ้าคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์จำเป็นต้องศึกษาปรับปรุงใหม่ให้ดีขึ้น อาจจะเริ่มศึกษาตั้งแต่ขั้นที่ 2. มาเลยก็ได้

9. สร้างเกณฑ์ปกติ เกณฑ์ปกติ (Norm) หมายถึง ขอบเขตจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้ชัดเจนแล้ว และเป็นคะแนนตัวที่จับบอกระดับ จริยธรรมของผู้สอบว่าอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับคนส่วนใหญ่

ในการสร้างข้อสอบนั้นจะต้องสามารถแยกแยะพฤติกรรมการแสดงออกในจริยธรรมหนึ่งๆ ให้ได้ละเอียดมากที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพราะเวลาเขียนข้อสอบจะต้องอิงพฤติกรรมนั้นๆ อยู่เสมอ จึงจะสามารถวัดจริยธรรมนั้นได้ถูกต้อง

ภาพประกอบที่ 4 รูปแบบการดำเนินการวัดกิจกรรม

การวัดพฤติกรรมการแสดงออกทางจริยธรรม

การวัดพฤติกรรมการแสดงออกทางจริยธรรม เป็นการวัดจริยธรรมได้ตรงจุดที่สุด เพราะ จริยธรรมมองในแง่การพิจารณาตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด เมื่อพบสภาพความขัดแย้งทางจริยธรรมขึ้นมา การตัดสินใจจึงต้องใช้ค่านิยมหรือคุณธรรมระดับใดระดับหนึ่ง แล้วแต่มีโนธรรมหรือจิตสำนึกที่สั่งสมอยู่ในใจคนนั้น การวัดการกระทำจึงสามารถทำได้หลายแบบ

1. การสังเกตพฤติกรรม

การสังเกตเป็นการเฝ้ามองอย่างมีจุดมุ่งหมาย เครื่องมือที่สำคัญ คือ การดู ดังนั้นตากับการรับรู้ต้องมีความเที่ยงตรงสามารถจำแนกพฤติกรรมของผู้ที่ถูกสังเกตได้เป็นอย่างดี สิ่งที่จะช่วยในการสังเกต คือ บัตรรายการ หรือแบบบันทึกการสังเกต ในบัตรรายการหรือแบบบันทึกการสังเกต จะมีพฤติกรรมที่ต้องสังเกตไว้จำนวนหนึ่ง การสังเกตที่ดีจะต้องพยายามไม่ให้ผู้ถูกสังเกตเห็น และควรกำหนดระยะเวลาให้เหมาะสมจึงจะดี การสังเกตพฤติกรรมจริยธรรมใด ควรวิเคราะห์แยกแยะพฤติกรรมการแสดงออกพฤติกรรมทางจริยธรรมทั้งดีและไม่ดี การสังเกต ถ้ามีผู้สังเกต 2 คนขึ้นไปก็จะดี เพื่อจะได้นำผลของการสังเกตมาตรวจสอบว่าผลการสังเกตสอดคล้องกันหรือไม่ ถ้าผลของการสังเกตไม่สอดคล้องกันถือว่าการสังเกตไม่คนใดคนหนึ่งจะต้องคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงจึงควรระวัง

2. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ หมายถึง การพูดคุยกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย เครื่องมือสำคัญคือการพูด จุดมุ่งหมายคือต้องการทราบพฤติกรรมทางจริยธรรมจากผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อช่วยให้การสัมภาษณ์เป็นมาตรฐานมากขึ้น จึงควรมีข้อคำถามไว้ก่อน และถามเน้นประเด็นที่ต้องการศึกษา ถ้าผู้ตอบเลียงไปทางอื่น ผู้สัมภาษณ์พยายามตะล่อมให้เข้าสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ได้ การสัมภาษณ์เพื่อ วัดจริยธรรมเป็นการยากที่จะให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงผลเชิงจริยธรรมให้ปรากฏ ถ้าใช้คำถามไม่ดีก็จะไม่ได้รับความร่วมมือ หรือตอบไปคนละอย่างไม่ได้สิ่งที่เราต้องการ ผลจากการสัมภาษณ์เราสามารถรู้ความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าคิดอย่างไร เมื่อพบกับสถานการณ์ที่จะต้องให้หลักจริยธรรมตัดสินใจ แล้วสรุปเป็นคะแนนจริยธรรมได้

3. ใช้ข้อความแสดงจริยธรรมให้เลือกตอบ

ข้อความจะยาวหรือสั้นก็ได้ แต่จะต้องเป็นข้อความที่เป็นเงื่อนไขปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรม ผู้ตอบจะต้องใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมาตอบ ส่วนตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้

ตอบขึ้นอยู่กับข้อความนั้นๆ ด้วย แต่ละข้อจะใช้ตัวเลือกเหมือนกันหรือต่างกันได้ แต่ข้อสอบชุดหนึ่งๆ ควรสามารถให้คะแนนแต่ละข้อเท่ากัน และมีเกณฑ์การคิดให้คะแนนเหมือนๆ กัน การเขียนข้อความจะเน้นจริยธรรมใดจริยธรรมหนึ่งก็ได้ และตัวเลือกจะเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นก็ได้ แต่จุดประสงค์ต้องการรู้ว่าการกระทำหรือพฤติกรรมทางจริยธรรมแบบนั้น เขาเคยปฏิบัติหรือไม่ อาจจะใช้ ทำทุกครั้ง ทำบ่อยๆ นานๆ ทำ ไม่เคยทำเลย อย่างนี้ก็ได้ หรือจะใช้คำอื่นแล้วแต่ความเหมาะสม ข้อเสียของเครื่องมือวัดแบบนี้อยู่ตรงการไม่ตอบความจริง ถ้าเป็นผู้ใหญ่มักจะแก้งตอบ แต่เด็กๆ จะตอบความจริงเป็นส่วนใหญ่

4. ใช้สถานการณ์ย่อยๆ ให้เขียนตอบ

สถานการณ์ย่อยที่กล่าวนี้จะเป็นเรื่องสั้นที่มีความขัดแย้งต้องแก้ปัญหาโดยวิธีการทางจริยธรรม ลักษณะเหมือนเรื่องสั้นที่ใช้สัมภาษณ์ที่กล่าวมาแล้ว แต่ครั้งนี้ให้ผู้สอบเขียนตอบว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร พร้อมเหตุผลประกอบด้วย จะได้สามารถนำไปเปรียบเทียบระดับของจริยธรรมได้ การตรวจให้คะแนนนั้นจะต้องยึดหลักระดับของจริยธรรมแบบใดแบบหนึ่ง ตามเกณฑ์การพิจารณาตัดสินทางจริยธรรม มาเป็นบรรทัดฐานในการเปรียบเทียบเมื่อแน่ใจว่ายึดเกณฑ์แบบใดแล้ว การตรวจคำตอบก็จะจำแนกแยกแยะให้เข้าลำดับจริยธรรมที่กำหนดไว้แล้ว แล้วจึงกำหนดคะแนนตามระดับจริยธรรม การพิจารณาระดับจริยธรรมนั้น เหตุผลประกอบการตัดสินใจกระทำลงไป ถือว่าช่วยให้ความกระจ่างอย่างมาก เป็นการง่ายที่จะพิจารณาประกอบ

5. ใช้สถานการณ์ย่อยๆ แล้วเขียนตัวเลือกให้ตอบ

สถานการณ์ในที่นี้อาจจะยาวหรือสั้นก็ได้ แต่ให้เป็นลักษณะที่มีปัญหาเชิงจริยธรรม ยิ่งซับซ้อนก็ยิ่งยากแก่การตัดสินใจ แต่ต้องระวังเรื่องภาษา เพราะผู้ตอบบางคนอ่านไม่เข้าใจหรือ จับต้นชนปลายไม่ถูก เลยไม่สามารถพิจารณาตัดสินได้ดังตนเองคิด ก็เลยเดาส่งเดชไปอย่างนั้น ดังนั้น ผู้เขียนข้อสอบจึงต้องระวัง การเลือกสถานการณ์จึงต้องระวังอย่างยิ่ง

หลักในการเขียนตัวเลือก

1. เมื่อได้สถานการณ์แล้ว ส่งให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามจากสถานการณ์เหมือนแบบเดิมข้อความนั่นเอง
2. ยึดเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินทางจริยธรรม โดยอาศัยทฤษฎีหรือความเชื่อใดก็ได้ให้เลือกเอาอย่างหนึ่ง

3. จำแนกแนวการตอบออกเป็นระดับๆ ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ทำเป็นพวกๆ ไว้

4. พิจารณาเอาแนวคิดจากการตอบมาทำเป็นตัวเลือก โดยการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง ดังนั้น จะเห็นว่าแต่ละระดับอายุอาจจะแตกต่างกันก็ได้

ในการเขียนตัวเลือกอาจจะมีเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ผิด หรือ ถูก ก็ได้ หรือจะใช้เพียงคำเดียว เช่น ผิด หรือถูก อย่างเดียวก็ได้ แต่เหตุผลจะต้องอิงเกณฑ์ตามทฤษฎีดังที่กล่าวมาแล้ว

สภาพปัจจุบันปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย มีลักษณะที่น่าเป็นห่วงและสมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข หรือทำการป้องกันมิให้เลวร้ายยิ่งขึ้นในชนรุ่นหลัง ส่วนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนนั้น ยังไม่มีหลักสูตรโดยตรงเป็นเพียงให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมเรียนรู้คุณธรรม ครูส่วนใหญ่ไม่ทราบ่วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม จะดำเนินการอย่างไร ในปัจจุบันได้มีผู้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไว้มาก โดยอิงหลักความรู้หลายด้านแตกต่างกันไป ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อที่จะหาทางควบคุมพฤติกรรม นั่นคือส่งเสริมให้เกิดการทำความคิด ละเว้นความชั่วนั้น การฝึกฝนตั้งแต่อายุยังน้อยและฝึกฝนอย่างต่อเนื่องก็จะสามารถทำจนติดเป็นนิสัย เป็นการปลูกฝังที่ถาวร

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ยังมีนักจิตวิทยา นักปรัชญา นักการศึกษา นักพฤติกรรมศาสตร์ ได้ศึกษาไว้อีกจำนวนมาก ในบทนี้ได้นำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เห็นว่าเป็นที่เชื่อถือในวงการศึกษาและมีการทดลองจนเป็นที่ยอมรับแล้วมากล่าวไว้ เพื่อเป็นความรู้แก่ครู ผู้ปกครอง นักการศึกษา และผู้สนใจ เพื่อนำไปประกอบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเยาวชน โรงเรียนคำบงพิทยาคม ได้นำหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยได้จัดทำโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้น โดยมีการดำเนินงานตามโครงการตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 ต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน

การกล่อมเกลาทางสังคม เพื่อพัฒนาให้บุคคลมีคุณภาพ รู้จักหน้าที่ต่อตนเองและหน้าที่ส่วนรวม มีคุณธรรมจริยธรรม ที่ตั้งมานั้น จะต้องอาศัยหลายสถาบันร่วมกันพัฒนา อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันทางการศึกษา ซึ่งมีกระบวนการทางการศึกษาที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นกระบวนการพัฒนาที่สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืนตลอดไป โดยมีสถานศึกษาและครูร่วมกันทำหน้าที่

พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดหลักสูตรรองรับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามความต้องการของสังคม จึงได้มีการปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของสังคมมาโดยตลอด ปัจจุบันหลักสูตรกำหนดให้มีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนทุกระดับในลักษณะบูรณาการ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรกำหนดให้ครูผู้สอนทุกรายวิชาสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และประพฤติปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนทุกคนจึงมีโอกาที่จะปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่องตามหลักสูตรการเรียนการสอน

1.7 การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนคำบงพิทยาคม

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้แก่นักเรียน โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 จึงได้ดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ได้ดำเนินการตาม โครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โดยเริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่ปี การศึกษา 2549 เป็นต้นมา โดยคาดหวังว่าเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2550 นักเรียนที่จบหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้นทุกคนจะเป็นผู้มีความคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐาน คุณภาพนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 8 ในเรื่อง

ต่อไปนี้เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข

รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือและตอบแทน

ความซื่อตรงต่อหน้าที่และความถูกต้อง

การใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า

การปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบด้วยความมุ่งมั่น รอบคอบและถูกต้อง

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม จะต้องทำเป็นกิจกรรมอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับ ธรรมชาติของนักเรียน จะต้องได้รับความร่วมมือจากตัวนักเรียนเอง ครู ผู้ปกครอง ชุมชน โรงเรียนได้นำเอาแนวคิดหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน
2. วิเคราะห์ทางเลือกในการพัฒนา
3. กำหนดวิธีการพัฒนา
4. ดำเนินการพัฒนาตามวิธีการ
5. นิเทศ ติดตาม และประเมินผล
6. สรุปผล และรายงานผล

การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็น

ผู้วิจัย ในฐานะตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนคำบงพิทยาคม ได้รับทราบสภาพปัญหาของโรงเรียนนี้ พบว่า นักเรียนขาดระเบียบวินัยเป็นผลให้การบริหารโรงเรียนมีปัญหามาก เมื่อทราบปัญหาเบื้องต้นเช่นนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าการแก้ปัญหาโรงเรียนนี้อันดับแรก น่าจะเป็นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน จึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยเน้นที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สำรวจปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ได้ดำเนินการสำรวจปัญหาโดยออกแบบสอบถามครู นักเรียน และผู้ปกครองเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2549 พบปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ดังนี้

1. นักเรียนมักประพฤติผิดระเบียบวินัยของโรงเรียนอยู่เสมอ เช่น แต่งตัวผิดระเบียบ มาโรงเรียนสาย หลบเลี่ยงการเข้าแถวหน้าเสาธง หนีเรียน ทั้งขณะไม่ถูกที่ ไม่ส่งงานครู ไม่รับผิดชอบการทำเวร ไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาในการใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆ ไม่รักษาความสะอาดของห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม
2. นักเรียนชอบเอาไรด์เอาเปรียบเพื่อน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมักเอาเปรียบรุ่นน้อง บางครั้งชอบข่มเหงรังแก มีจิตใจคับแคบ ไม่รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น
3. นักเรียนขาดความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น เช่น ชอบพูดโกหก ชอบลักขโมย ขาดความรับผิดชอบ ไม่กล้ารับผิดชอบความผิดให้ผู้อื่น ชอบเข้าข้างตนเอง
4. นักเรียนใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างฟุ่มเฟือย ไม่คุ้มค่า เช่น ใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือย ไม่ประหยัด ไม่เก็บรักษาอุปกรณ์การเรียน เปิดไฟ เปิดน้ำ เปิดพัดลม ทิ้งไว้ไม่ใส่ใจปิดเมื่อเสร็จงาน ชอบทำลายทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน
5. นักเรียนมักหลบเลี่ยงงานส่วนรวม ไม่ให้ความร่วมมือ เมื่อครูมอบหมายงานให้ทำ นักเรียนมักหลบเลี่ยง ครูต้องคอยควบคุม

6. นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ไม่ให้ความเคารพ ขาดจิตสำนึกในบุญคุณ พูดยาหยาบคาย กิริยามารยาทแข็งกระด้าง ไม่สุภาพอ่อนน้อม

จากการประเมินสภาพจริงและการสำรวจสภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของ โรงเรียนคำบางพิทยาคม ดังกล่าวสรุปปัญหาได้ว่า นักเรียนยังไม่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานที่ 1 นักเรียนขาดคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ดังนั้น ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือและตอบแทนความซื่อตรงต่อหน้าที่ และถูกต้องการใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่าการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบด้วยความมุ่งมั่น รอบคอบและถูกต้อง

1.7.1 การวิเคราะห์ทางเลือกในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

เมื่อได้ทราบถึงปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของนักเรียนทำให้โรงเรียนไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนจึงจำเป็นต้องดำเนินการแก้ปัญหา โรงเรียนได้ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และหาแนวทางพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สรุปผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางพัฒนา
ขาดความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข	ขาดความอบอุ่นในครอบครัว สภาพสังคมในชุมชนมีปัญหา ด้านครอบครัว เกิดปัญหา สภาพแวดล้อมส่งผลต่อ นักเรียน ขาดการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ตึงตาม	ครอบครัวต้องให้ความรัก ความอบอุ่น ครูต้องให้ความรักความอบอุ่น และคอยช่วยเหลือด้วยความ จริงใจ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเมตตาต่อผู้อื่น

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางพัฒนา
ไม่รู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือและ ตอบแทนคุณ	มีนิสัยเป็นคนเห็นแก่ตัว ได้รับแบบอย่างที่ไม่ดี ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว และครู ขาดการอบรมบ่มนิสัยให้รู้จัก แบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น	ครูผู้ปกครองต้องให้ความรัก ความอบอุ่น ครู ผู้ปกครองต้องคอย อบรม บ่มนิสัยอย่างใกล้ชิด ครู ผู้ปกครองต้องเป็น แบบอย่างที่ดีงาม
ขาดความซื่อตรงต่อหน้าที่ อย่างถูกต้อง	มีนิสัยมักได้ อยากได้ของ ของคนอื่น โดยวิธีง่ายๆ และ ถือปฏิบัติจนเคยชิน ผู้เกี่ยวข้องขาดความเอาใจ ใส่ ดูแล ไม่ได้อบรม สั่งสอน เป็นเด็กวัยรุ่นชอบการ ทำทาบ ถือเป็นเรื่องสนุกสนาน ไม่เห็น ว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง	ครู ผู้ปกครองต้องร่วมมือกัน อบรมสั่งสอนให้ปฏิบัติในทาง ที่ถูกต้อง เมื่อพบการทำไม่เหมาะสม ร่วมมือกันแก้ไขทันที อบรมคุณธรรมจริยธรรมให้ฝึก ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ติดตามดูแลความประพฤติ อย่างใกล้ชิด
ใช้สิ่งของหรือทรัพย์สิน ไม่คุ้มค่า ฟุ่มเฟือย	ผู้ปกครองไม่ได้ปลูกฝังให้รู้จัก ประหยัด เห็นตัวอย่างใกล้ตัวที่ไม่ ประหยัดและมักปฏิบัติตาม สมัยนิยม เห็นแบบอย่างที่ไม่เหมาะสม เห็นคนอื่นทำจึงทำตาม ไม่พิจารณาตนเองให้ตั้งอยู่ใน ความพอดี พอเหมาะ	ครู ผู้ปกครองต้องร่วมมือกัน เป็นแบบอย่างที่ดี อบรมชี้แนะไม่ให้ทำงาน ฟุ่มเฟือยตามสมัยนิยม ครู ผู้ปกครองช่วยกัน อบรม ให้รู้จักประหยัด ใช้จ่ายแต่ พอเหมาะ ปลูกฝังให้เป็นคนรู้จักพิจารณา ตนเอง ตั้งอยู่ในความพอดี พอเหมาะ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางพัฒนา
ขาดความรับผิดชอบ	นักเรียนมักหลีกเลี่ยงเอาตัวรอด หลงผิดคิดว่าเป็นเรื่องถูกต้อง นักเรียนชอบปฏิบัติตามใจตนเอง ไม่สนใจในหน้าที่ของตน ครูขาดการติดตามดูแล	เมื่อมอบหมายหน้าที่แล้วครูหรือผู้ปกครองต้องคอยติดตามให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ครูและผู้ปกครองต้องร่วมมือกันปลูกฝังให้เป็นคนรับผิดชอบต่อหน้าที่ อบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้มี
	ปล่อยให้เด็กทำงานกันเองไม่ควบคุมใกล้ชิดและคอยให้คำแนะนำ ไม่ได้รับการปลูกฝังจากผู้เกี่ยวข้องเท่าที่ควร	คุณธรรมจริยธรรมที่ดั่งาม
ขาดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบและถูกต้อง	นักเรียนมีจิตใจอ่อนแอขาดความพยายามและมักทอดทิ้งขาดแบบอย่างที่ดีงาม	ครูและผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีงามในความมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่
	เป็นคนมักง่ายไม่รอบคอบเอาอย่างในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง	นำบุคคลตัวอย่างผู้ประสบความสำเร็จจากความมุ่งมั่น ให้นักเรียนได้สอบถาม สัมภาษณ์จริง ครูและผู้ปกครองคอยอบรม เตือนสติ เมื่อผิดพลาดปลูกจิตสำนึกให้มีความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางพัฒนา
<p>ครูขาดความรู้ความเข้าใจ เทคนิควิธีสอนเพื่อพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม</p>	<p>ครูไม่เห็นความสำคัญไม่ถือว่าเป็นหน้าที่ของตนผลักภาระ ความรับผิดชอบให้ครูสอน สั่งคมครูขาดความรู้ ความ เข้าใจในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมครูขาดเทคนิควิธีการ ที่จะนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้</p>	<p>ผู้บริหารควรรหาทางพัฒนาครู ให้มีความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมผู้บริหารควรสร้าง ความตระหนักให้แก่ครู ให้รู้ ว่าเป็นหน้าที่ของครูทุกคน จะต้องร่วมมือกันพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมนักเรียน</p>
	<p>การสอนเพื่อพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม</p>	<p>พัฒนาครูให้มีเทคนิควิธีการ นำมาพัฒนาผู้เรียน</p>

1.7.2 การวิเคราะห์ทางเลือกในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

เมื่อคณะกรรมการได้ค้นหาสาเหตุของปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแล้ว ได้ดำเนินการเลือกแนวทางพัฒนาที่เห็นว่าเหมาะสมกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนคำบงพิทยาคม

ปัญหา	การแก้ปัญหา	แนวทางพัฒนา
ขาดความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข	ครอบครัวให้ความรัก ความอบอุ่น ครู ได้ให้ความรัก	นำนักเรียนเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยเชิญ
	ความอบอุ่นและคอยช่วยเหลือด้วยความจริงใจ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมปลูกจิตสำนึกให้มีความรักความเมตตาต่อผู้อื่น	วิทยากรภายนอกมาดำเนินการจัดทำแบบบันทึก ความดีให้นักเรียนบันทึกประจำวันให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ครูคอยติดตามให้ความช่วยเหลือการทำกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด
ไม่รู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือและตอบแทนคุณ	ครู ผู้ปกครองได้ให้ ความรักและความอบอุ่น ครู ผู้ปกครองได้คอย อบรมบ่มนิสัยอย่างใกล้ชิด ครู ผู้ปกครองได้เป็นแบบอย่างที่ดีงาม	ปลูกจิตสำนึกให้แก่ นักเรียนเป็นคนมีเมตตา กรุณา รู้จักช่วยเหลือและตอบแทน โดยการเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เข้าร่วมโครงการ “ทางก้าวหน้า”

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัญหา	การแก้ปัญหา	แนวทางพัฒนา
		หลังการเข้าค่าย ครูผู้ปกครองต้องคอยติดตามแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ
ขาดความซื่อตรงต่อหน้าที่อย่างถูกต้อง	ครูผู้ปกครองได้ร่วมมือกันอบรม สั่งสอนให้ปฏิบัติ	ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม โดยการเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรม
	ในทางที่ถูกต้อง เมื่อพบการกระทำไม่เหมาะสมได้แก้ไขทันที อบรมคุณธรรมจริยธรรมให้ฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ติดตามดูแลความประพฤติอย่างใกล้ชิด	จริยธรรม นักเรียนบันทึกการทำความคิด กิจกรรม “คนดีศรีคำบาง” โดยมีครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น ขกย่องนักเรียนที่มีความซื่อตรงต่อหน้าที่อย่างถูกต้องตาม กิจกรรม “คนดีศรีคำบาง” หน้าเสาธงและมอบเกียรติบัตรเมื่อสิ้นปีการศึกษา
ใช้สิ่งของหรือทรัพย์สินไม่คุ้มค่า ฟุ่มเฟือย	ครูและผู้ปกครองได้ร่วมมือกันเป็นแบบอย่างที่ดี อบรมชี้แนะไม่ให้ทำคนฟุ้งเฟ้อตามสมัยนิยม ครู ผู้ปกครองได้ช่วยกัน อบรมให้รู้จักประหยัดใช้จ่ายแต่พอเหมาะ	ปลูกฝังให้รู้จักประหยัดและอดออม โดยใช้กิจกรรมสหกรณ์ใน โรงเรียนเข้าร่วม โครงการรากแก้วมาตุภูมิช่วยปรับปรุงพฤติกรรม

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัญหา	การแก้ปัญหา	แนวทางพัฒนา
	ปลูกฝังให้เป็นผู้ที่รู้จักพิจารณาตนเอง ตั้งอยู่ในความพอดี พอเหมาะ	ครู ผู้ปกครองคอยติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติตาม กิจกรรม คนดีศรีคำบง ขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ให้จ่ายเงินให้นักเรียนแต่ พอเหมาะตามความจำเป็น
ขาดความรับผิดชอบต่อนักเรียน	เมื่อมอบหมายหน้าที่แล้วครู หรือผู้ปกครองต้องคอยติดตาม ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดครู และผู้ปกครองต้องร่วมมือกัน ปลูกฝังให้เป็นผู้ที่รับผิดชอบ ต่อนักเรียน อบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้มี คุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม	ครูผู้สอนทุกรายวิชาต้อง สอดแทรกการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมให้เกิดความ มุ่งมั่น ครูผู้สอนทุกรายวิชาต้อง สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ครูผู้สอนติดตามการมอบหมาย งานพิจารณาด้านจิตพิสัย
ขาดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบ	ครูและผู้ปกครองต้องเป็น แบบอย่างที่ดีงามในความ มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่	ครูผู้สอนทุกรายวิชาต้อง สอดแทรกการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมให้เกิดความ มุ่งมั่น

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัญหา	การแก้ปัญหา	แนวทางพัฒนา
	<p>การชี้แนะบุคคลตัวอย่าง ผู้ประสบผลสำเร็จจากความมุ่งมั่นให้นักเรียนได้สอบถามสัมภาษณ์จริง</p> <p>ครูและผู้ปกครองคอยอบรมเตือนสติเมื่อผิดพลาด</p> <p>ปลูกจิตสำนึกให้มีความมุ่งมั่น</p>	<p>ครูและผู้ปกครองคอยช่วยเหลือให้กำลังใจ ให้เขามุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ</p> <p>ครูและผู้ปกครองต้องเข้าใจในตัวนักเรียน คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจ เมื่อเขาสำเร็จควรให้ขวัญกำลังใจ โดยมอบรางวัล</p>
	<p>สู่ความสำเร็จ</p>	<p>มอบเกียรติบัตร เพื่อเชิดชูเกียรติ</p>
<p>ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ เทคนิควิธีสอน เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม</p>	<p>ผู้บริหารจัดโครงการพัฒนาครู ให้มีความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม</p> <p>ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักให้แก่ครู ให้รู้ว่าเป็นหน้าที่ของครูทุกคนจะต้องร่วมมือกันพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน</p> <p>พัฒนาครู ให้มีเทคนิควิธีการนำมาพัฒนาผู้เรียน</p>	<p>ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองศึกษาหาความรู้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม</p> <p>สร้างคู่มือการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นคู่มือครูผู้บริหารติดตามประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้คู่มือครู</p>

1.7.3 การกำหนดวิธีการพัฒนา

คณะกรรมการได้วิเคราะห์ทางเลือกในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียน คำนงพิทยาคม พบว่า สามารถนำทางเลือกในการพัฒนามาใช้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน โดยเฉพาะครูผู้สอน โดยตรง ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และสถาบันทางศาสนา ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน แก้ไขปัญหาเด็กนักเรียนขาดคุณธรรมจริยธรรม เพื่อสร้างให้เยาวชนเป็นคนดี เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ คู่คุณธรรม จึงได้ข้อสรุป ทางเลือกที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำนงพิทยาคม โดยกำหนดวิธีการพัฒนาค้างนี้

1. โรงเรียนจัดกิจกรรมนำนักเรียนเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมหลักสูตร 3 วัน 2 คืน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาจิตพิสัยในทุกด้านเน้นการฝึกปฏิบัติจริง โดยเชิญคณะวิทยากรที่เป็นพระสงฆ์มีความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเข้าค่าย

2. ครูผู้สอนจะต้องศึกษาวิธีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยศึกษาแนวคิดหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนให้เข้าใจ นำแนวคิดหลักการทฤษฎีสู่การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้ถือเป็นหน้าที่ของครูทุกคนจะต้องปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ไม่ใช่หน้าที่ของครูสอนวิชาสังคมเพียงฝ่ายเดียว

3. จัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ดังนี้ คนดีศรีคำนง จัดโครงการนั่งสมาธิก่อนเริ่มเรียนวันละ 15-20 นาที เข้าร่วมโครงการตอบปัญหาธรรมะ กิจกรรมวันสำคัญ เข้าร่วมโครงการรอกแก้วมาตุภูมิ

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

เด็กเติบโตและพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมตามวุฒิภาวะของเขา พฤติกรรมทางสังคมของเด็กถูกควบคุมให้แสดงออกในทิศทางที่ถูกที่ควรตามค่านิยมของสังคม การนำพาพฤติกรรมที่ถูกที่ควรนี้เราเรียกได้ว่าเป็นพัฒนาการทางจริยธรรม พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลของกระบวนการทางปัญญากับการเรียนรู้ทางสังคม แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าคนฉลาดจะต้องเป็นคนดี หรือคนด้อยสติปัญญาจะต้องไม่เป็นคนดีเสมอไป นักจิตวิทยาหลายคนได้ศึกษาจริยธรรมไว้มาก แต่ในที่นี่จะกล่าวถึงทฤษฎีทางจริยธรรมตามแนวคิดต่างๆ แต่ละทฤษฎีตามลำดับสำคัญต่อไปนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์
2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม
3. ทฤษฎีทางสติปัญญา

2.1 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) (พรรถทิพย์ ศีวีวรรณนุศย์. 2530 : 230-234 ; อ้างอิงมาจาก Freud. 1944 : 353) ทฤษฎีของนักจิตวิทยากลุ่มจิตวิเคราะห์ที่ถือว่ากล่าวถึงคือ ฟรอยด์ (Freud) เขาเชื่อว่าจริยธรรมของคนนั้นอยู่ในคนส่วนที่เรียกว่าตนในคุณธรรม (Super-ego) ซึ่งเป็นคนที่ได้รับการขัดเกลาจากสังคม โดยฟรอยด์ แบ่ง “ตน” ของมนุษย์เป็น 3 ระดับ ได้แก่

2.1.1 Id (Primitive Self) ได้แก่ คนที่อยู่ในจิตใต้สำนึกของมนุษย์ เป็นคนที่มนุษย์มีมาพร้อมกำเนิดและเป็นคนที่เป็นแหล่งกำเนิดของแรงขับพื้นฐานทั้งหมด

2.1.2 Ego (Present Self) ได้แก่ คนในจิตใต้สำนึก และจิตในสำนึกบางส่วน ที่เราอาจรับรู้หรือได้รับรู้บางส่วนในขณะปัจจุบัน

2.1.3 Super-ego (Self with Ethics) ได้แก่ คนในจิตในสำนึกเป็นส่วนมาก อาจมีจิตใต้สำนึกแฝงอยู่บ้าง เป็นคนที่ได้รับการจัดเกลาจากกฎเกณฑ์ของสังคมแล้ว

ในทฤษฎีของฟรอยด์นั้นได้แบ่ง “จิต” ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. จิตสำนึก (Conscious) ได้แก่ จิตที่อยูในการควบคุมของบุคคล จิตที่ควบคุมพฤติกรรม ได้แสดงออกมาในทิศทางที่ถูกต้องควร รวมทั้งควบคุมอารมณ์ ความต้องการและความปรารถนา

2. จิตใต้สำนึก (Super Conscious) หรือจิตก่อนสำนึก (Preconscious) เป็นจิตซึ่งคาบเกี่ยวระหว่างจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก มีทั้งความวิตกกังวลความขัดแย้ง และการใช้กลไกป้องกันตน (Defense Mechanism) เพื่อลดความกดดันหรือความเครียดให้เบาบางลงอัน ได้แก่ การเก็บกด (Repression) ได้แก่ความพยายามเก็บความรู้สึกไม่พอใจต่างๆ การส่งทอดความผิด (Projection) ได้แก่ การใช้ตัวแทนอื่นเป็นที่ส่งทอดความรู้สึกของตนเอง เช่น การเตะสุนัข แทนคนปฏิสัมพันธ์ตอบโต้ (Reaction Formation) เช่น อยากกินขนม ไม่มีเงินซื้อบอกไม่ชอบขนมปฏิเสธความเป็นจริงไม่เปลี่ยนความคิด (Regression) ได้แก่ การกลับไปเป็นเด็กใหม่เพื่อหลีกเลี่ยงสภาพปัจจุบัน ปฏิเสธความเป็นจริงไม่เปลี่ยนความคิด (Fixation) ได้แก่ การปฏิเสธความเป็นจริง ไม่ยอมรับรู้พฤติกรรมรอบตัว มีความคิดที่คงที่ไม่เปลี่ยนแปลงการแยกตัว (Isolation) ได้แก่ การไม่ยอมคบกับใครถ้าเกิดความไม่พอใจสิ่งหนึ่งสิ่งใด

3. จิตไร้สำนึก (Unconscious) เป็นจิตที่เหมือนส่วนที่จมน้ำของก้อนน้ำแข็ง ไม่อยู่ในความสำนึกของคน (Ego) แต่จะแอบแฝงอยู่ในคนที่เป็นรากเหง้าของคน คือ ID จิตไร้สำนึกนี้ จะมีอิทธิพลผลักดันพลังงานที่เรียกว่า Libido ได้แก่ความรู้สึทางเพศ ความต้องการมีชีวิตอยู่ (ความหิวความกระหาย) และความก้าวร้าว ให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมภายนอกของมนุษย์ فروยด์เชื่อว่า จิตไร้สำนึกนี้มีอิทธิพลทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ขึ้นมา โดยที่มนุษย์เองอาจไม่รู้ตัว เช่น การถูกลักลอบยั่วเพศของคนเจ็บใกล้ตาย เป็นต้น

จากพื้นฐานความเชื่อของทฤษฎี فروยด์นี้เอง ทำให้เห็นว่าสำหรับ فروยด์ จริยธรรมคือ ศักดิ์ธรรม (Ethics) ที่ควบคุมพฤติกรรมภายนอกของมนุษย์ให้แสดงตามกฎเกณฑ์และค่านิยมของสังคมนั่นเอง แนวคิดของ فروยด์เกี่ยวกับจริยธรรม จากข้อคิด 2 ข้อ คือ

1. จริยธรรมมิได้ปลูกฝังมาโดยพระเจ้า แต่มาจากสังคม โดยเฉพาะมาจากบิดา

มารดา

2. เอกลักษณะทางเพศมิใช่สิ่งที่ปรากฏทางชีววิทยาเท่านั้นแต่มาจากอิทธิพลของความสัมพันธ์ในครอบครัว จากความเชื่อของ فروยด์ 2 ข้อนี้ อาจสรุปได้ว่า จริยธรรมในเด็กตามความคิดของ فروยด์ คือ ความละอายในพฤติกรรมอันเกิดจากแรงขับ 2 ตัว ได้แก่

1. แรงขับทางเพศ (Sex Drive)
2. แรงขับความก้าวร้าว (Aggressive Drive)

ซึ่งทั้ง 2 แรงขับนั้น จะผสมผสานมากับการเลียนแบบเอกลักษณ์ของบิดามารดา (Identification) โดย فروยด์อธิบายว่า การเลียนแบบ คือ กระบวนการรับเอาบุคลิกภาพของบุคคลอื่นมาผนวกเข้าเป็นส่วนบุคลิกภาพของเด็กเอง ซึ่งหมายถึงการที่เด็กจะเลียนแบบบุคลิกภาพของพ่อหรือแม่ ตามอิทธิพลทางบวกหรือทางลบจากปมออดิปุส (Oedipus complex) ซึ่งจะเกิดกับเด็กในตอนต้นของชีวิต ซึ่ง فروยด์เชื่อว่าการเลียนแบบนั้นมีกระบวนการ ดังนี้

1. กระบวนการสร้างจิตสำนึก (Conscious) ของเด็กนั้นเป็นกระบวนการข้ามวัย (Generation) ซึ่งเกิดจากการถ่ายทอดค่านิยมต่างๆ จากบิดาหรือมารดาของเขา โดยวิธีเลียนแบบ

2. เด็กจะสร้างหรือรับค่านิยม ความพึงใจหรือบทบาททางเพศต่างๆ ของเขาได้โดยเป็นเอกเทศนั้น โครงสร้างทางชีววิทยา (Biological Structure) และลักษณะทางเพศ (Sex-Characteristics) ของเขาเป็นสาเหตุสำคัญกระบวนการสร้างคุณธรรมของเด็กจากการเลียนแบบบิดามารดา นี้ จะได้รับการควบคุมจาก Super-ego ซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือทาง

คุณธรรมที่จะควบคุมหลักของจริยธรรม (Moral Principle) จะพิจารณาด้วยตนในสำนึกว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูกควรทำหรือไม่ควรทำ โดย Super-ego จะมีหน้าที่ 3 ประการ คือ

1. กระตุ้น Id (Primitive Self) ให้ละทิ้งความไม่ถูกไม่ควร
2. สนับสนุน Ego (Present Self) ให้เปลี่ยนทิศทางพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกที่ควร
3. แรงขับทางเพศ (Sex Drive)ต่อต้านให้เกิดการแสดงออกถูกต้องทางเพศตามกฎเกณฑ์ของสังคม

2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ลิวิน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 171-172) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่ากฎเกณฑ์ทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญให้เกิดการพัฒนาจริยธรรม ทฤษฎีนี้มีพยายามอธิบายกระบวนการเรียนรู้ โดยหลักการเสริมแรงและหลักการเชื่อมโยงความสำคัญทางปรากฏการณ์ทางสังคม

สกินเนอร์ (Skinner, 1971 : 101-110) มีความเชื่อว่า แรงจูงใจที่ทำให้เกิดการพัฒนาการทางสังคม มีรากฐานมาจากความต้องการรางวัล การพัฒนาวัฒนธรรมจึงเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่สังคมยึดถือ บรรทัดฐานหรือเกณฑ์ปกติของจริยธรรมพื้นฐานเกิดขึ้นภายในจิตใจ เพราะเหตุของกฎเกณฑ์วัฒนธรรมซึ่งเป็นเงื่อนไขภายนอก สังคมแวดล้อม มีอิทธิพลต่อพัฒนาการจริยธรรมมากขึ้นอยู่กับรางวัลและลงโทษ อันเป็นผลมาจากตัวแทนที่มีอยู่ของสังคม

บันดูรา (Bandura, 1977 : 191-125) อีกคนหนึ่งก็คือศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมอย่างลึกซึ้ง เขามีความคิดว่าการเรียนรู้ทางสังคม เกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation) การเลียนแบบ (Imitation) และการเอาอย่างแบบ (Modeling) บันดูรามีความแตกต่างจากกลุ่มสกินเนอร์ ตรงเน้นว่า การเรียน ไม่จำเป็นต้องมีการเสริมแรง (Reinforcement) คือไม่จำเป็นต้องมีรางวัลและการลงโทษ ความสำคัญของการเรียนรู้คือกระบวนการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น หรือพิจารณาการกระทำของผู้อื่นแล้วสังเกตผลกรรมที่ตามมา การตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับความผูกมัดของการกระทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ กฎเกณฑ์การตัดสินใจนี้เกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม

หลายคนมองว่าจริยธรรมของเด็กเกิดจากการเลียนแบบหรือการเอาอย่างแบบ ดังนั้นแบบจึงมีบทบาทสำคัญมาก ตัวแบบดีเด็กก็จะดี ตัวแบบเลวเด็กก็จะประพฤติเลวด้วย แต่ใน

ธรรมชาติเด็กล้วน เด็กจะพยายามสังเกตตัวแบบในการกระทำอย่างหนึ่ง ถ้าตัวแบบได้รับความสนใจ ได้รับประโยชน์หรือความพอใจ ผู้สังเกตคือเด็กหรือคนอื่นก็ย่อมอยากได้รับความพอใจด้วย จึงยอมเลียนแบบตัวแบบนั้น ตัวแบบจึงมีบทบาทสำคัญ ตัวแบบอาจจะเป็นพ่อแม่หรือคนในครอบครัว คนที่มีชื่อเสียงนำเคารพนับถือ หรือแม่กระทั่งเพื่อนที่สนิทสนม ครูอาจารย์หรือคารา เป็นต้น ถ้าสังคมใดแบบที่ดี คนในสังคมนั้นก็จะมีจริยธรรมที่ดีด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมจึงขึ้นอยู่กับเงื่อนไข (Conditional) และตัวแบบ (Modeling) เป็นสำคัญ

พรหมทิพย์ สิริวรรณบุษย์ (2530 : 247-249) นักทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมได้นำหลักการเสริมแรง (Principle of Reinforcement) และหลักการเชื่อมโยง (Principle of Association) มาอธิบายวิธีการและกระบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากสังคม โดยสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) หรือวัฒนธรรม (Culture) เป็นตัวกำหนดเงื่อนไขทางสังคม (Social Contingencies) ให้กับเด็กแต่แรกเกิด ในทัศนะของนักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยมหรือการเรียนรู้ทางสังคม พัฒนาการทางจริยธรรมเกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม โดยมีแรงจูงใจพื้นฐานมาจากความต้องการทางชีววิทยา การแสวงหารางวัล ตลอดจนการหลีกเลี่ยงจากการถูกลงโทษ มนุษย์จะมีปทัสถาน (Norm) ของจริยธรรมตามแนวโครงสร้างของสังคมที่มนุษย์อยู่นั่นเอง ด้วยความเชื่อพื้นฐานนี้เองนักจิตวิทยาทางการเรียนรู้ทางสังคมจึงได้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของมนุษย์ พอสรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาการทางจริยธรรม คือ การที่มนุษย์พัฒนาพฤติกรรมและความรู้สึกให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดว่าดีงามและถูกต้อง มากกว่าจะเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงการคิดการเข้าใจทางปัญญา (Cognition)
2. ตัวเสริมแรงหรือแรงจูงใจที่จะทำให้เกิดการพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นมีพื้นฐานมาจากความต้องการทางสรีระหรือความต้องการทางจิตใจของมนุษย์ที่จะได้รับการยอมรับหรือรางวัลจากสังคม
3. พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวัฒนธรรม
4. ปทัสถาน (Norm) ของจริยธรรมเป็นมาตรฐานของจริยธรรม ได้มาโดยการเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคม (External Cultural Rule)
5. สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรม ได้แก่ ตัวเสริมแรงทางบวกและทางลบ ตัวแบบพฤติกรรมที่มีอิทธิพล เช่น บิดามารดา หรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อสังคมนั้นๆ

2.3 ทฤษฎีทางสติปัญญา (Cognitive Theory)

พอลลินทซ์ สิริวรรณบุศย์ (2530 : 236-240) ทฤษฎีทางสติปัญญาเชื่อเรื่องกิจกรรมทางสมองของแต่ละบุคคลมีความสำคัญกว่าพฤติกรรมอันเกิดจากอิทธิพลของสังคมภายนอก กิจกรรมทางสมองเป็นกระบวนการทางสติปัญญา (Cognitive Process) ซึ่งรวมทั้งการรับรู้ ความจำและการพิจารณาตัดสินใจ อันได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาและการพิจารณาตัดสินใจ ทฤษฎีทางสติปัญญาไม่ได้ปฏิเสธความสำคัญของสิ่งแวดล้อม เป็นแต่เพียงถือว่าการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับสิ่งตอบสนองไม่เป็นอัตโนมัติเท่านั้น ทฤษฎีนี้ถือว่าแต่ละคนไม่ต้องการตีความหมายของแต่ละตัวกระตุ้น แต่เลือกการกระทำที่เกิดหลายๆ ครั้งของผลการตอบสนองอันเกิดจากตัวกระตุ้นหรือสิ่งเร้า มนุษย์พยายามแสวงหาความจริง ในสิ่งที่ไม่มี ความแน่นอน มนุษย์นำมาศึกษาพิจารณา ใช้หลักเหตุผลและการรู้แจ้งเป็นแรงจูงใจ ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ดี “ดีกว่า” หรือ “เลวกว่า” เป็นเรื่องที่มนุษย์จะต้องแก้ปัญหาโดยความ ยุติธรรม ทฤษฎีทางสติปัญญาที่เกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม ขอเสนอดังนี้

2.3.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของพ็อลเจท์

พอลลินทซ์ สิริวรรณบุศย์ (2530 : 236-240) จอง พ็อลเจท์ (Jean Piaget) เป็นนักจิตวิทยาคนแรกที่บุกเบิกความคิดที่พัฒนาการจริยธรรมจากการรู้การเข้าใจสังคม เชื่อว่า จริยธรรมเป็นกระบวนการรับรู้ระหว่างความรู้ความรู้สึกรู้สึกและการสร้าง เขามีความเชื่อว่า ความหมายทางจริยธรรม (Moral Realism) สำหรับเด็กนั้นมี 3 ประการ คือ

1. หน้าที่ (Duty) พฤติกรรมใดก็ตามที่แสดงถึงความเชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือเป็นแต่คำสั่งสอนของผู้ใหญ่เป็นของดี

2. ลายลักษณ์อักษร (Letter) พฤติกรรมทางจริยธรรมคือ สิ่งทีระบุเป็นตัวอักษรมากกว่าความเชื่อที่เป็นนามธรรม

3. ความรับผิดชอบ (Responsibility) ความรับผิดชอบพฤติกรรมใน ลักษณะของปรนัยจะลดน้อยลง โดยมีความสัมพันธ์ผกผันระดับอายุของเด็ก

ในการศึกษาค้นคว้าทางจริยธรรมของพ็อลเจท์นั้น เน้นจรรยาวิพากษ์ (Moral Judgement) ของเด็กอายุ 5 – 13 ปี โดยเขาได้แนวความคิดพัฒนาการทางจริยธรรมที่ดีที่สุดนี้ มาจาก จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เขาพบว่าการศึกษาจริยธรรมในเด็กอาจดูได้จากการเล่น ของเด็กโดยเริ่มจากการเล่น โดยไม่มีกฎเกณฑ์ ใช้ตนเป็นใหญ่มุ่งเอาแต่ชัยชนะเพื่อตนเพียง อย่างเดียวต่อมาจึงเกิดความร่วมมือระหว่างเพื่อนเล่นด้วยกัน จนกระทั่งสามารถทำตามเกณฑ์ ตามความรู้สึกรับผิดชอบของตน พ็อลเจท์

ได้สรุปว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กน่าจะแบ่งได้เป็น 2 ชั้นใหญ่ คือ

1. ระยะเวลาที่เด็กยึดกฎเกณฑ์จากผู้อื่น (Heteronomous) ซึ่งมีอายุประมาณ 0-8 ปี เป็นระยะที่บิดามารดาหรือผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อเด็กในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมชัดเจน เด็กจะนับถือความถูกต้อง ความดี ความไม่ดี ในลักษณะตายตัว (Fix Rule) ถ้าทำผิดต้องได้รับโทษ โดยไม่คำนึงถึงแรงจูงใจหรือสาเหตุในการกระทำ

2. ระยะเวลาที่เด็กมีกฎเกณฑ์ของตนเอง (Autonomous) เป็นระยะที่เด็กเริ่มพัฒนาจริยธรรมขึ้นสู่ความคิดที่เป็นของตนเอง ใช้เหตุผลโดยคำนึงถึงความยุติธรรม และพิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำด้วย ซึ่งพัฒนาที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับสติปัญญา และอายุ

พื่อเจท์ ตั้งจรรยาวิพากษ์ 6 เกณฑ์

1. การตัดสินจากเจตนา (Intentionality in Judgement) เด็กอายุน้อยๆ จะตัดสินพฤติกรรมว่าดีหรือไม่นั้นมักจะตัดสินจากปริมาณของความเสียหายที่เกิดขึ้น ส่วนเด็กโตนั้นจะตัดสิน โดยดูจากความตั้งใจหรือเจตนาในการกระทำที่ไม่ดีของบุคคลนั้น ว่ามีเจตนาของการกระทำไม่ดีหรือเปล่า

2. การตัดสินจากความเกี่ยวข้อง (Relativism in Judgement) เด็กอายุน้อยจะตัดสินความถูกต้องหรือผิดว่าต้องเป็นทางหนึ่งทางใดและในลักษณะเด็ดขาด (Absolute) ทุกคนต้องเห็นเหมือนกันและถือว่าความเห็นของผู้ใหญ่ย่อมถูกต้องเสมอ ส่วนเด็กโตจะตัดสินจากสถานการณ์และความเกี่ยวข้องสภาพการณ์หรือความเกี่ยวข้องของเหตุการณ์นั้นกับบุคคล

3. การตัดสินเหตุการณ์เป็นอิสระจากการลงโทษ (Independence of Sanction) เด็กอายุน้อยตัดสินเหตุการณ์เป็นอิสระจากการลงโทษ แต่เด็กโตจะตัดสินการกระทำว่าไม่ดีเพราะการกระทำนั้นขัดต่อกฎเกณฑ์ หรือก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น

4. การตัดสินจากการใช้ระบบตาต่อตา (Use of Reciprocity) เด็กอายุน้อย อายุ 4 ปี จะใช้ระบบตาต่อตาน้อยกว่าเด็กอายุ 7-10 ปี เด็กอายุ 11-13 ปี จะเริ่มมองเห็นสิ่งที่เห็นวัฒนธรรมกว่าระบบตาต่อตา เช่น ความเห็นใจกัน ความกตัญญู หรือความรักความเข้าใจ

5. การตัดสินใจจากการลงโทษเพื่อตัดสินนิสัย (Use of Punishment as Restitution and Reform) เด็กอายุน้อยจะมีการสนับสนุนให้มีการลงโทษอย่างหนักเพื่อตัดสินนิสัยผู้ทำผิด ส่วนเด็กโตจะมีการตัดสินใจเช่นนี้น้อยลง

6. การตัดสินใจจากการยึดหลักของ โชคชะตา (Naturalist Views of Misfortune) เด็กอายุน้อยจะมีความเชื่อว่าการบาดเจ็บหรือการทำความผิดเกิดขึ้นโดยบัญชาของพระเจ้าหรือเกิดด้วยโชคชะตามากกว่าเด็กโต

2.3.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ลีวัน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 170-175) แนวคิดของโคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดพัฒนาการทางจริยธรรมของ พิวาเจท์ ในปี 1958 ชื่อเรื่องว่า “The Development of Modes of Thinking and Choices in Years 10 to 16” ศึกษาโดยการสัมภาษณ์วัยรุ่นอเมริกัน โดยมีข้อปัญหา 9 ข้อ เป็นเหตุการณ์ที่ต้องใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตอบ ทำให้เกิดทฤษฎีนี้ขึ้น

โคลเบอร์ก เชื่อว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับการบรรลุวุฒิภาวะเชิงจริยธรรม พร้อมกับการพัฒนาด้านอื่นๆ ด้วย ระดับของอายุเด็กจึงมีความสำคัญอย่างมาก จากการสัมภาษณ์เด็กวัยรุ่นอเมริกัน โคลเบอร์ก ศึกษาผลการตอบปัญหาทางจริยธรรม แล้วจัดเป็นลำดับขั้นของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral – Reasoning Hierarchy) เริ่มแรกการจัดลำดับขั้นมี 6 ขั้น ปัจจุบันนิยมใช้วัดเพียง 5 ขั้นเท่านั้น ลำดับขั้นเหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 6 มี ดังนี้

1. ระดับก่อนจริยธรรม (Preconventional Level หรือ Premoral Level)

ในระดับนี้บุคคลจะทำความดีหรือความเลวขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมที่ทำมาหรือผู้ใหญ่ เป็นผู้กำหนด แต่ผลของการกระทำนั้นเพื่อความพอใจหรือความสุขของตนเองเป็นส่วนใหญ่ (Hedonistic Consequences) นั่นคือเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์สุขของตนเองโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น (Stage)

ขั้นที่ 1 เน้นการลงโทษและการเชื่อฟัง (Punishment and Obedience Orientation) การกระทำในขั้นนี้จะดีหรือเลวขึ้นอยู่กับผลการลงโทษหรือรางวัล เด็กจะทำตามเกณฑ์เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ เด็กจะสังเกตว่าถ้าสิ่งไม่ดีผู้ใหญ่จะไม่เห็นด้วย อาจโดนดูค่าหรือถูกทำโทษเด็กยอมทำตามคำสั่งของผู้มีอำนาจคือผู้ใหญ่ ขั้นนี้กลุ่มเด็กอายุ 2 – 7 ปี

ขั้นที่ 2 การเลือกทำเพื่อความพอใจของตน (Naive Instrumental Hedonism) ขั้นนี้ทารกกระทำใดๆ ที่ว่าเป็นการกระทำตามความพอใจหรือต้องการของตนเอง และบางโอกาสเป็นความต้องการของผู้อื่น ความยุติธรรมเป็นลักษณะ “ถ้าคุณต้องการฉัน ฉันจะช่วยคุณเป็นทำนองอื่นหมุนอื่นแนว คือช่วยกันไปช่วยกันมามีส่วนร่วมที่เท่าเทียม เด็กในขั้นนี้ไม่มีความจงรักภักดี ความกตัญญูหรือความยุติธรรม ขั้นนี้กลุ่มเด็กอายุประมาณ 7-10 ปี

2. ระดับปฏิบัติตามแบบกฎเกณฑ์จริยธรรม (Morality of Conventional Role Conformity) ระดับนี้คนจะปฏิบัติตามสิ่งที่คาดหวังไว้ของครอบครัว กลุ่มหรือประเทศชาติและสนับสนุนกฎเกณฑ์ในสังคมที่มีอยู่ บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับนี้ยังต้องการควบคุมจากภายนอก เอาใจเขามาใส่ใจเรา ประพฤติปฏิบัติความดีละเว้นความไม่ดีตามที่สังคมยึดถือ ในระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 3 หลักจริยธรรมเด็กดีตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (Good-boy Morality of Maintaining Good Relations Approved by Others) ชั้นนี้บุคคลจะกระทำหรือปฏิบัติทุกอย่างเพื่อช่วยเหลือหรือเห็นใจผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นยอมรับ ชั้นนี้การตัดสินใจเชิงจริยธรรมเจตนาที่มีความสำคัญมาก นั่นคือคู่ได้จากเจตนาของผู้กระทำ ชั้นนี้เด็กอายุประมาณ 10-13 ปี

ชั้นที่ 4 หลักจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ (Authority Maintaining Morality) ชั้นนี้บุคคลจะทำถูกหรือดีเมื่อเขาทำตามหน้าที่ เชื่อฟังกฎหมายและธรรมเนียมทางศาสนา นั่นคือเขาจะประพฤติดำเนินการตามกฎเกณฑ์และระเบียบของสังคมที่ตั้งไว้ ชั้นนี้เด็กอายุประมาณ 13-16 ปี

3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์หรือยึดหลักจริยธรรมประจำใจตนเอง (Postconventional, Principled or Autonomous Level) ในระดับนี้การตัดสินใจกระทำของบุคคลหนึ่ง ยึดหลักจริยธรรมสากล โดยไม่คำนึงถึงกฎเกณฑ์ของผู้มีอำนาจ หรือกลุ่มที่ยึดถือว่ามีคุณค่า การตัดสินใจจะใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของส่วนตัวที่ยึดถือคุณธรรมประจำใจ จะถือปฏิบัติมากกว่าการคล้อยตามสังคม บางทีการกระทำนั้นเป็นขั้นอุดมการณ์ ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 5 หลักการกระทำตามสัญญาของสังคม (Social-Contract Orientation) ในขั้นนี้พฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลอยู่ในกรอบของสิทธิส่วนบุคคลที่ทุกสังคม ได้ตกลงยอมรับกัน เขาจะเคารพต่อคำมั่นสัญญาและกฎหมาย ยอมรับค่านิยมที่ว่าบุคคลเกิดมามีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางกฎเกณฑ์หรือกฎหมายทั้งหลายทำไปเพื่อประโยชน์ของสังคม ชั้นนี้เด็กอายุประมาณ 16 ปีขึ้นไป

ชั้นที่ 6 ถือหลักจริยธรรม หลักธรรมแบบสากล (Universal-Ethical-Principle Orientation) ชั้นนี้ถือเป็นขั้นสูงสุดเป็นการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของบุคคลโดยขึ้นอยู่กับหลักคุณธรรม หลักความยุติธรรม หลักความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชน และหลักความเคารพในความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล เป็นการใช้นิยามขั้นอุดมการณ์ในการพิจารณาคัดเลือกปฏิบัติทางจริยธรรมตามหลักสากล

3. กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

สมบัติ บุญประคม (2545 : 6 – 8) กล่าวว่ากระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตามขั้นตอนของ Kemmis and McTaggart ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นวางแผน (Plan) เริ่มต้นจากผู้วิจัยหรือครูผู้สอนสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาสำคัญเพื่อนำมาแก้ไข ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น การสำรวจข้อมูลในลักษณะรูปก้างปลา (Fish Bone) สำรวจพฤติกรรมของผู้เรียนการสังเกตของครูข้อประเมินจากการประเมินของผู้เกี่ยวข้องเป็นต้น

2. ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action) เป็นการนำแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมในขั้นวางแผนมาดำเนินการ ในขั้นนี้ครูผู้วิจัยจะต้องพบปัญหาในการวิจัยมากมายแผนที่วางไว้ จะกำหนดให้สามารถยืดหยุ่นได้ เปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสม โดยกำหนดให้สอดคล้องกับการปฏิบัติจริงในห้องเรียน

3. ขั้นสังเกตผล (Observe) เป็นการสังเกตเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งสังเกตกระบวนการของการปฏิบัติการ (The Action Process) และผลของการปฏิบัติงาน (The Effect of Action) พร้อมทั้งจดบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวัง การสังเกตนี้หมายถึงการรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ โดยจากการเห็นด้วยตาการฟัง และการใช้เครื่องมืออาจเป็นแบบทดสอบวัดผลที่ออกมาเป็นตัวเลข แบบสอบถามที่ต้องการทราบถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในขณะที่ดำเนินการวิจัยควบคู่ไปกับการสังเกตผลการปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีหลายวิธี ผู้ทำวิจัยต้องเลือกให้เหมาะสม พิจารณาข้อดีข้อเสียของเครื่องมือแต่ละชนิด เพื่อรวบรวมข้อมูลให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection) ขั้นสุดท้ายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ ตรวจสอบกระบวนการแก้ปัญหา หรือสิ่งที่เป็อุปสรรคต่อการปฏิบัติการ ผู้วิจัยจะต้องตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่างๆ ตามสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยหรือกิจกรรมที่กำลังศึกษาโดยผ่านกระบวนการอภิปรายปัญหา การประเมินโดยกลุ่มให้ได้แนวทางการพัฒนาขั้นตอนดำเนินกิจกรรม และเป็นพื้นฐาน ข้อมูลที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและการวางแผนการปฏิบัติต่อไป

เคอร์ท เลวิน (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. 2537 : 87-98 ; อ้างอิงมาจาก Kurt Lewin. 1946 : 88) ผู้ซึ่งได้ใช้เวลาหลายปีในการพัฒนาและประยุกต์วิธีการ จากชุดของการทดลองอย่างต่อเนื่องในชุมชนหลังสงครามโลกในอเมริกา วิธีการนี้ได้นำมาทดลองใช้ในบริบทต่างๆ ทางสังคม เช่น การจัดแหล่งที่อยู่อาศัยสำหรับคนอเมริกันเชื้อชาติต่างๆ ให้อยู่ในละแวกเดียวกัน การให้ความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับพิจารณาเข้าทำงาน สาเหตุและการเหยียด (หมายถึงการทำให้สถานการณ์ดีขึ้น) เกี่ยวกับอคติต่อเด็กที่มีเชื้อชาติต่างกัน การปรับตัวให้เข้ากับสังคมของกลุ่มวัยรุ่นข้างถนนและวิธีการที่คิดว่าในการศึกษาความเป็นผู้นำให้คนรุ่นหนุ่มสาว จากงานของเลวิน มีแนวคิดที่สำคัญอยู่ 2 แนวคือ แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจของกลุ่มและการยื่นหยัดที่จะให้มีการพัฒนาปรับปรุงคุณสมบัติของการวิจัยปฏิบัติการที่แตกต่างจากการวิจัยแบบอื่นก็คือการวิจัยปฏิบัติการนั้นจะเน้นผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนอันเนื่องมาจากการวิจัย ซึ่งถือเป็นหน้าที่แรกของการวิจัยปฏิบัติการ ในอันที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและใช้ในการประเมินผลการกระทำที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นการวิจัยปฏิบัติการจึงเป็นกิจกรรมของกลุ่ม

การวิจัยปฏิบัติการสามารถพิจารณาว่าเป็นวิธีการทำงานสำหรับกลุ่มของผู้ปฏิบัติงานทางการศึกษากลุ่มผู้ปกครองของนักเรียนและบุคคลอื่นๆ ที่มีชีวิตอยู่กับความซ้ำซ้อนของประสบการณ์จริงและในขณะที่เดียวกันก็มุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งเป็นวิธีการจัดการกับเหตุการณ์ที่ซับซ้อนอย่างมีวิจารณญาณและโดยปฏิบัติจริง วิธีการที่เลวินพัฒนาขึ้นมาได้ทดลองและปรับปรุงในสถานการณ์ทางสังคมที่มีความยุ่งยาก และมีแรงกดดันด้านความขัดแย้งทางสังคมอีกด้วย ในการพัฒนารูปแบบการวิจัยนี้ สามารถยึดหยุ่นวิธีการในการปรับปรุงโรงเรียน โดยใช้วิจารณ์ญาณที่จะดำเนินและสะท้อนผลของการปฏิบัติในสถานการณ์จริงที่ซับซ้อนมักจะสับสน นอกจากนั้นยังมีปัญหาขัดแย้งต่างๆ อีกด้วย ซึ่งเป็นลักษณะของการเรียนสมัยใหม่ การวิจัยแบบนี้จะให้กรอบงานเกี่ยวกับการการรับรู้แนวคิดในความเป็นจริงของโรงเรียน โดยนำแนวคิดนั้นไปปฏิบัติในสภาพการณ์จริงๆ ด้านหนึ่งและอีกด้านหนึ่งจะให้วิธีการที่เป็นรูปธรรมที่จะดำเนินการให้เกิดผลทางการปฏิบัติและทำให้กลมกลืนกันระหว่างแนวคิดทางการศึกษาและการปฏิบัติจริงทางการศึกษานั้นๆ

วิธีการวิจัยการปฏิบัติของเลวิน

เลวิน อธิบายวิธีการของการวิจัยปฏิบัติการ ด้วยขั้นตอนของการดำเนินงานในลักษณะของการหมุนรอบตัวแบบเกลียวสว่าน ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมินผลของการปฏิบัติในการดำเนินการจริงๆ นั้น วิธีการวิจัยจะเริ่มด้วยแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงที่ต้องการการตัดสินใจว่าจะเริ่มปรับปรุงที่ไหน

โดยคณะผู้ดำเนินการกำหนดขอบเขตของกลุ่มปัญหาสำคัญร่วมกันในการทำงานกลุ่มจะจัด
 แนวการแก้ปัญหาในรูปแบบของแนวคิดที่สนใจร่วมกัน (The Matic Concern) กลุ่มจะตัดสินใจว่า
 จะเริ่มปฏิบัติการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ณ จุดใด โดยศึกษาจากเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วตัดสินใจว่า
 ที่จุดใดที่น่าสนใจจะได้รับผลการดำเนินการ นั่นก็คือการสำรวจสภาพการณ์ต่างๆ ไปใน
 ขณะนั้นและสืบหาความจริงเกี่ยวกับสภาพการณ์นั้น ๆ ซึ่งในการสำรวจและกำหนดการ
 เบื้องต้นนี้ เป็นความต้องการหรือความประสงค์ของคณะผู้ปฏิบัติการเองที่มีจุดมุ่งหมายจะ
 ปฏิบัติการแก้ไขสภาพงานของตนเองในลักษณะของการปรับปรุงงาน

ในการแบ่งแผนดำเนินการทั่วไปเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ที่สามารถจะดำเนินการให้
 สัมฤทธิ์ผลลงไปได้ นั้นนักวิจัยปฏิบัติการจะเน้นการขั้นแรกให้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่
 เพียงแต่ปรับปรุงงานเท่านั้นแต่จะกำหนดให้มีผลงานที่ดีกว่าเดิมอีกด้วย ก่อนที่จะทำการในขั้น
 ที่หนึ่งนี้ กลุ่มผู้ดำเนินการจะต้องตรวจสอบในทุกๆ ด้าน อย่างรอบคอบเช่นเดียวกับจุดจุด
 ด้อยของการดำเนินการเป็นการวางแผนกำหนดแก่นนำสำคัญของผลการดำเนินงานในขั้นแรก
 นี้ และกำหนดยุทธวิธีการดำเนินงานให้อยู่ในแนวทางของการปฏิบัติจริงให้มากที่สุด ทั้งนี้โดย
 เน้นศึกษาสภาพการทำงานจริงในสนามให้มากที่สุด และเมื่อเริ่มปฏิบัติการแล้ว ข้อมูลใหม่ ก็
 จะเริ่มเก็บเข้ามากิจกรรมทั้ง 3 อย่างก็จะดำเนินไปพร้อมๆ กันคือ การวางแผนการปฏิบัติการ
 และการประเมินผลผลการปฏิบัติ การปฏิบัติการของกลุ่มและการปฏิบัติการของแต่ละคนใน
 กลุ่มจะต้องนำมาศึกษาและตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน ถึงผลของการกระทำในปัจจุบันเพื่อ
 วางแผนการดำเนินการใหม่ ในระยะต่อไปซึ่งแผนการดำเนินงานจะต้องปรับปรุงโดยอาศัย
 ข้อเสนอแนะจากการ ปฏิบัติอย่างเป็นปัจจุบันอยู่เสมอแผนการดำเนินงานขั้นที่สองจะต้องกำหนด
 ขึ้นโดยอาศัยข้อมูลในขั้นแรกพร้อมกับแผนหลักในการดำเนินงานที่เหมาะสม และในการ
 ดำเนินงานขั้นตอนที่สองก็จะกระทำต่อไปโดยมีกิจกรรมหลักสามประการเช่นเดิม คือ
 ดำเนินงาน ควบคุมการปฏิบัติงาน และประเมินผล ลักษณะการทำงานก็จะดำเนินการ ไปเรื่อยๆ
 ในลักษณะของการหมุนเป็นเกลียวเจาะลึกลงไปทุกทีคล้ายเกลียวสว่านคือการปฏิบัติงานโดยมี
 การควบคุมให้ดำเนินการไปตามที่กำหนดไว้ มีการประเมินและการวางแผนใหม่ต่อไปอย่าง
 ต่อเนื่อง

วงจรวิธีการของเลวินเน้นความจำเป็นของการวางแผนการดำเนินงานที่จะต้อง
 ยืดหยุ่นได้และมีการตอบสนองวิธีการนี้ยอมรับว่าในสภาพการจริงทางสังคมที่ซับซ้อนนั้น
 ในทางปฏิบัติไม่ว่าใครก็ตามย่อมไม่สามารถที่จะดำเนินการทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นไปตามที่
 ต้องการได้ เลวินเน้นให้มีการเกี่ยวเนื่องกันระหว่างการปฏิบัติและผลสะท้อนที่ทำให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงในแผนการดำเนินงาน โดยอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเองกล่าว
ง่าย ๆ ก็คือการวิจัยปฏิบัติการเป็นวิธีการที่กลุ่มคนจัดระบบสถานการณ์จากสิ่งที่เขาเรียนรู้จาก
ประสบการณ์ของตัวเอง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เหล่านี้กับบุคคลอื่นๆ ด้วย ถึงการ
กำหนดแนวคิดที่สนใจร่วมกัน ของกลุ่มจะต้องกำหนดตามหลักเกณฑ์พื้นฐานสี่ประการของ
การวิจัยปฏิบัติการซึ่งหลักเกณฑ์ทั้งสี่นี้จะเกี่ยวข้องกันและพัฒนาต่อเนื่องเป็นวงจรและหมุน
เป็นวงกลมเจาะลึกเข้าไปแบบสว่านในการทำวิจัยปฏิบัติการกลุ่มและสมาชิกจะต้องปฏิบัติดังนี้

1. แผน คือ โครงการสร้างกิจกรรมหรือการปฏิบัติและตามคำจำกัดความ แผน
คือ แนวทางปฏิบัติซึ่งจะต้องมองไปในอนาคตข้างหน้าโดยจะต้องระลึกอยู่เสมอว่าเหตุการณ์
ทางสังคมนั้น ไม่สามารถทำนายหรือกำหนดล่วงหน้าได้และจะต้องมีการเสี่ยงต่อการไม่
แน่นอนอยู่บ้างคร่าหนดแผน โดยทั่วไปจึงจะต้องมีความยืดหยุ่นพอสมควรเพื่อจะสามารถ
ปรับให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงและความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น ได้กิจกรรมหรือการปฏิบัติที่
กำหนดไว้ในแผนจะต้องมี 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับความเสี่ยงอัน
เนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในสภาพจริง เช่น
เกี่ยวกับสภาพของสิ่งต่างๆ และการเมือง ลักษณะที่ 2 กิจกรรมที่ถูกเลือกมากำหนดในแผน
จะต้องได้รับเลือกมาเนื่องจากกิจกรรมนั้นสามารถปฏิบัติได้ดีกว่ากิจกรรมอื่นๆ สามารถลด
ความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น ได้และช่วยให้เกิดพลังปฏิบัติที่เหมาะสมกว่า และมีประสิทธิภาพสูง
กว่าในการปฏิบัติทางการศึกษาในแง่ทฤษฎีและการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการวิเคราะห์และปรับปรุง
การกำหนดแผนงานที่สามารถปฏิบัติได้จริงในสภาพการที่เป็นอยู่
2. การปฏิบัติเป็นการดำเนินการที่เกิดจากแผนที่ได้พิจารณาไตร่ตรองแล้ว
อย่างรอบคอบเป็นการปฏิบัติงานจากแนวคิดให้เป็นการกระทำและการปฏิบัตินี้เป็นฐานการ
พัฒนาการกระทำในขั้นตอนต่อไปทั้งนี้จะเน้นความละเอียดถี่ถ้วนและความตั้งใจในการกระทำ
การปฏิบัติดำเนินตามแนวที่ได้วางแผนไว้อย่างมีเหตุผลและมีความควบคุมอย่างสมบูรณ์แต่การ
ปฏิบัติจากแนวทางที่วางไว้นี้มีโอกาสของการเสี่ยงอยู่ด้วยเนื่องจากเป็นสิ่งทำให้เกิดขึ้นจริง
ตามเหตุการณ์ทางการเมืองและสภาพการจริงดังนั้น แผนที่วางไว้สำหรับการปฏิบัติจะต้อง
สามารถแก้ไขได้โดยการกำหนดให้มีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงการให้ข้อมูล
จากกิจกรรมก่อนหน้านั้นจะต้องต่อเนื่องและนำมาใช้ในกิจกรรมต่อไป แต่การทำงานที่ผ่านๆ
มาไม่จำเป็นจะต้องนำมาเป็นแนวทางสำหรับปัจจุบันเสมอไป การปฏิบัติจะต้องเปลี่ยนรูปไป
หรือปรับปรุงไปได้เรื่อยๆ ตามผลการตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำนั้นๆ การนำแนวทางปฏิบัติ
ไปใช้ตามแผนนั้นจะต้องเป็นไปตามคุณลักษณะของสิ่งที่อยู่ตามสภาพสังคม และการเมืองโดย

การเน้นการปรับปรุง การต่อรอง และการประนีประนอมเป็นสิ่งที่จำเป็นเมื่อเกิดความเห็นไม่ตรงกันทุกฝ่าย การดำเนินการในสายกลางจะช่วยได้มากในกรณีที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นอย่างไรก็ตามการพิจารณา ข้อมูลเพื่อปฏิบัติการขั้นต่อไปจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการกระทำที่ผ่านมาแล้ว

3. การสังเกต ทำหน้าที่เก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลวิกฤตจากการปฏิบัติงาน การสังเกตจะช่วยมองไปข้างหน้า โดยเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะสะท้อนเหตุการณ์ในปัจจุบันในลักษณะของเหตุการณ์ในอนาคตอันใกล้ที่ดำเนินการต่อเนื่องในเหตุการณ์ปัจจุบัน การสังเกตอย่างรอบคอบและระมัดระวังเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากการกระทำนั้นจะต้องมีเขตจำกัดโดยการบีบบังคับจากสภาพความเป็นจริงและข้อขัดข้องนี้จะไม่ชัดเจนในการดำเนินการ การสังเกตจะต้องมีการวางแผนเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นเรื่องราวสะท้อนต่อเนื่องและสอดคล้องต่อกัน ไม่เฉยจนเกินไป ข้อมูลจากการสังเกตจะต้องเปิดกว้างคือจะต้องมองหลายแง่หลายมุมในทุกๆ ด้าน ประเภทของการสังเกตที่วางแผนไว้ล่วงหน้านั้นไม่เป็นการเพียงพอ ผู้สังเกตจะต้องมีความไวในการจัดภาพ หรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นซึ่งนอกจากจะสังเกตข้อมูลที่วางแผนเอาไว้แล้วยังต้องมีความยืดหยุ่นที่จะจัดเก็บข้อมูลในลักษณะที่ไม่คาดคิดมาก่อนด้วยนักวิจัยปฏิบัติการจะต้องรายงานผลการสังเกตอย่างครบถ้วน

4. การสะท้อนผลของการกระทำ คือ การแสดงออกที่สังเกตได้ ซึ่งจะสะท้อนออกมาในรูปของกระบวนการปัญหาและแนวทางการกระทำ การสะท้อนจะเป็นลักษณะของความเป็นไปได้ของสถานการณ์ทางสังคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่ปฏิบัติลงไป การสะท้อนภาพจะพิจารณาโดยใช้การอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ร่วมงาน โดยวิธีนี้จะช่วยให้เกิดภาพสะท้อนของกลุ่มที่จะนำไปสู่การปรับสถานการณ์ทางสังคมและการปรับปรุงโครงการการสะท้อนภาพจะมีลักษณะเป็นการประเมินอย่างหนึ่งซึ่งผู้ศึกษาปฏิบัติการจะต้องตัดสินใจจากประสบการณ์ของตนว่าผลของการปฏิบัติ (หรือผลที่เกิดขึ้น) นั้น เป็นสิ่งที่ต้องประสงค์หรือไม่ และให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไป นอกจากนั้นการสะท้อนภาพยังหมายถึงการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นก่อนที่จะดำเนินการจริงอีกด้วยการสะท้อนข้อมูลนี้จะช่วยในการวางแผนการดำเนินการในขั้นต่อไปที่จะเป็นไปได้สำหรับกลุ่มและสำหรับแต่ละบุคคลในโครงการในการที่จะยอมรับจุดมุ่งหมายของการดำเนินการของกลุ่มด้วย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการที่เคลื่อนหมุนไปในสภาวะต่างๆ 4 จุด ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจว่าทั้ง 4 จุดนี้ จะมีการเคลื่อนไหว ไม่อยู่นิ่ง และไม่จบในตัวของมันเอง แต่จะอยู่ในสภาพการณ์ขณะใดขณะหนึ่งของการวิจัยปฏิบัติการที่จะมีการเคลื่อนไหวใน

ลักษณะของเกลียวสว่างระหว่างการวางแผน การปฏิบัติการการสังเกต และการสะท้อน การปรับปรุงในขั้นแรก เพื่อให้หลักการพื้นฐานที่จะปฏิบัติชัดเจนแจ่มแจ้งเข้าใจง่ายขึ้น ซึ่งหลักการพื้นฐานนั้นจะพัฒนาโดยการทดสอบกับกลุ่มผู้ที่ปฏิบัติโดยใช้วิธีการทดสอบระหว่างหลักการพื้นฐานกับแนวปฏิบัติและระหว่างหลักการพื้นฐานด้วยกัน โดยทั่วไปสิ่งที่เสนอเป็นหลักการพื้นฐานนี้จะพัฒนาโดยอาศัยคำวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับหลักการและการปฏิบัติทางด้านการศึกษาโดยตรง ประกอบกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างไร และระบบข่าวสารในโรงเรียน (หลักสูตร ระบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล) ที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดความหมายกับผู้เรียน

ความสำคัญของกลุ่มในการวิจัยปฏิบัติการไม่ควรจะถูกทะเลาะเลยไป กิจกรรมใดๆ ที่กระทำโดยบุคคลเพียงคนเดียวผ่านวงจรของการวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกต และการสะท้อน ไม่ถือว่าเป็นการวิจัยปฏิบัติการ การวิจัยปฏิบัติการไม่ใช่กิจกรรมของเอกัตบุคคล การกระทำโดยบุคคลคนเดียวจะทำลายระบบการเปลี่ยนแปลงของพลังของกลุ่มที่สำคัญยิ่ง ซึ่งเป็นการกระทำที่เสี่ยงมาก การปฏิบัติการด้านการศึกษาจะไม่ดำเนินการโดยคนเดียว แต่จะต้องเน้นการปฏิบัติจริง กลุ่มซึ่งจะช่วยให้กระทำใดๆ มีการพินิจพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยกลุ่ม

การวิจัยปฏิบัติการตระหนักดีว่า มนุษย์เราแต่ละคนเป็นสัตว์สังคมและเป็นสมาชิกของกลุ่มปฏิบัติการในการดำรงชีวิต โดยมีกระบวนการเสริมสร้างโครงสร้างของภาษาในการติดต่อสื่อสารการปฏิบัติงานและสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในสังคมในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของกลุ่มเราจะเปลี่ยนแปลงตัวเราเองกับคนอื่น ๆ โดยการสร้างรูปแบบและกระบวนการใช้ภาษา การปฏิบัติกิจกรรมและความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะของกิจกรรมร่วมกัน ในการวิจัยปฏิบัติการเราเน้นที่จะดำเนินการเช่นนี้อย่างต่อเนื่องและร่วมมือระหว่างบุคคลต่าง ๆ และอาศัยกลุ่มเป็นผู้ตัดสินใจ

การพัฒนาการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ จะเน้นการวิเคราะห์และสืบเสาะหาความเปลี่ยนแปลงทั้งในส่วนบุคคลและวัฒนธรรมของกลุ่ม การเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งหมด กลุ่มจะทำงานด้วยกันเพื่อเปลี่ยนแปลงภาษาของเขา เปลี่ยนแปลงการดำเนินการและเปลี่ยนแปลงสัมพันธ์ภาพในสังคมในลักษณะเฉพาะของกลุ่มของเขา ปฏิสัมพันธ์ในระบบที่กว้างของสังคมและวัฒนธรรม ทั้งที่มีคำขวัญกล่าวไว้เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมว่า คิดให้กว้างระดับโลก ปฏิบัติแคบระดับห้องถิ่น

การวิจัยเชิงปฏิบัติการผู้ทำวิจัยต้องตระหนักอยู่เสมอ คือ กลุ่มมีความสำคัญต่อการดำเนินการวิจัยไม่ควรทำคนเดียว การวิจัยควรดำเนินการตามวงจร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติจริง การสังเกตและการสะท้อนการปฏิบัติ การกระทำซ้ำๆ ใช้วิธีการตามวงจรจนกว่าจะได้ผลการปฏิบัติงานตามจุดมุ่งหมายสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ใช้วิธีของการวิจัยเชิงคุณภาพหรือการแจกแจงข้อมูลที่ค้นพบที่สำคัญในเชิงอธิบายความ ซึ่งจะนำไปสู่การสรุปเป็นงานวิจัย และแสดงให้เห็นแนวทางหรือรูปแบบการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องราวของสิ่งที่ศึกษานั้น (สมบัติ บุญประคม. 2545 : 28)

สรุปหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นความพยายามปรับปรุงการศึกษา โดยการเปลี่ยนแปลงการศึกษานั้น และการเรียนรู้ลำดับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงนั้น
2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการทำงานเป็นกลุ่ม (Participatory) และให้การปรึกษาหรือร่วมมือกันทำงาน (Collaboration) ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการฝึกปฏิบัติตามแนวที่กลุ่มกำหนด
3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการใช้สะท้อนการปฏิบัติ (Reflection) โดยการประเมินตรวจสอบในทุกๆ ขั้นตอน เพื่อปรับปรุงการฝึกหรือการปฏิบัติให้เป็นไปตามจุดหมาย
4. การเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีระบบ (Systematic learning process) โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องนำความคิดเชิงนามธรรมมาสร้างเป็นข้อสมมติฐาน ทดลองฝึกปฏิบัติและประเมินผลการปฏิบัติ ซึ่งเป็นการทดสอบว่าสมมติฐานของแนวคิดนั้น ผิดหรือถูก
5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ (Start Small) อาจจะเริ่มต้นจากบุคคล (ครู / ผู้วิจัย) ที่พยายามดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงบางสิ่งบางอย่างทางการศึกษาให้ดีขึ้น โดยขณะที่ปฏิบัติต้องปรึกษาหารือข้อคิดเห็นและอาศัยการร่วมปฏิบัติจากผู้เกี่ยวข้องการวิจัยเชิงปฏิบัติการสร้างความรู้ใหม่ที่ทำให้แนวทางปฏิบัติเชิงรูปธรรมจากการบินที่ก (Records) พัฒนาการของกิจกรรมที่ เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เห็นกระบวนการเข้าสู่ปัญหาการแก้ปัญหาการปรับปรุง และได้ผลสรุปที่สมเหตุสมผลในขณะที่เดียวกันสามารถนำปรากฏการณ์ที่ศึกษามาประมวลเป็นข้อเสนอเชิงทฤษฎีได้

นอกจากนี้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ยังเป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีเป้าหมายภายใต้กรอบการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน (Planning) ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action) ขั้นสังเกต (Observation) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection)

4. บริบทโรงเรียนคำบางพิทยาคม

ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนคำบางพิทยาคม

ที่ตั้ง โรงเรียนคำบางพิทยาคม ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 บ้านคำบาง ตำบลคำบาง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ห่างจากตัวจังหวัดกาฬสินธุ์ 52 กิโลเมตร มีพื้นที่ติดต่อหมู่บ้านใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ จด บ้านคำม่วง บ้านปลาขาว
 ทิศใต้ จด บ้านหนองอีบุตร บ้านร่องคำหมี
 ทิศตะวันออก จด บ้านนิคม ๓ หมู่ 1 บ้านโนนสวนแก้ว
 ทิศตะวันตก จด บ้านโคกสี บ้านหนองมะง

สีประจำโรงเรียน สีน้ำเงิน กับ สีเหลือง

ปรัชญาของโรงเรียน ปญญา นรานิ รตุนิ (ปัญญาเป็นดวงแก้วของนรชน)

คติพจน์ของโรงเรียน ประพฤติดี เรียนดี มีวินัย ใฝ่คุณธรรม นำชุมชน

เขตบริการ

ระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

ระดับช่วงชั้นที่ 3

1. บ้านคำบางหมู่ 1,8,11,15	1. บ้านคำบางทั้ง 4 หมู่	5. บ้านร่องคำหมี
2. บ้านร่องคำหมี	2. บ้านโคกสี	6. บ้านโนนสวนแก้ว
3. บ้านโนนสวนแก้ว	3. บ้านปลาขาว	7. บ้านหนองมะง
	4. บ้านคำม่วง	8. บ้านน้ำคำ

วิสัยทัศน์ (Vision) โรงเรียนนำอยู่ มุ่งความรู้ คู่คุณธรรม

วัตถุประสงค์ (Objectives)

1. เพื่อเป็นหน่วยงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่บริการอย่างทั่วถึง
2. เพื่อเป็นหน่วยงานจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรก่อนประถมศึกษาอย่างมีคุณภาพ

3. เพื่อพัฒนาศักยภาพครู-อาจารย์ ให้เป็นครูมืออาชีพและมีจรรยาบรรณวิชาชีพที่ยั่งยืน

จุดมุ่งหมาย (Goal) เพื่อให้ประชากรในวัยเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง นักเรียนทุกคนมีความรู้ทางวิชาการและทักษะในการประกอบอาชีพ ได้รับสนับสนุนส่งเสริมจนถึงความเป็นเลิศ เพิ่มพูนประสบการณ์จริงจากการเรียนรู้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีคุณภาพ และสามารถใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ในการเสาะแสวงหาความรู้ได้อย่างกว้างขวาง มีคุณธรรม จริยธรรม สืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย สร้างสรรค์สิ่งดีงามให้กับสังคม

ภารกิจ (Assign mission) จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชากรในวัยเรียนในเขตพื้นที่บริการอย่างทั่วถึง เสมอภาค และมีคุณภาพตามมาตรฐาน

พันธกิจ (Mission Statement) โรงเรียนคำบงพิทยาคม มีพันธกิจดังนี้

1. โรงเรียนและชุมชนร่วมมือกันสนับสนุนเด็กในวัยเรียนให้เข้ารับการศึกษาระดับชั้นทุกคน
2. โรงเรียนและชุมชนร่วมกันจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่ตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียน และมีเนื้อหาหลักสูตรที่พัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
3. พัฒนาทักษะการเรียนการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์เน้นวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยี ระบบเครือข่ายสารสนเทศ
4. พัฒนาการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในบทเรียน
5. โรงเรียนและชุมชนร่วมกันวางแผนดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง
6. โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลตามสภาพที่เป็นจริง โดยจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของผู้บริหาร ครู และนักเรียน และเครื่องมือประเมินต่างๆ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. ทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหา พัฒนา และปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ ดำเนินการเป็นขั้นตอนตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

8. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มีความปลอดภัย และห่างไกลจากสิ่งเสพติด สิ่งมอมเมาต่างๆ

9. พัฒนาคู-อาจารย์ให้เป็นผู้มีคุณภาพทั้งด้านวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป รวมทั้งมีขวัญกำลังใจที่ดีในการพัฒนาวิชาชีพครู อย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์โรงเรียนค่านงพิทยาคม

กลยุทธ์ที่ 1 ประกันโอกาสและคุณภาพการศึกษา

1. เร่งประสานและร่วมมือดำเนินการจัดการศึกษาภาคบังคับให้ ครอบคลุมประชากรวัยเรียนทุกกลุ่มรวมทั้งการศึกษาปฐมวัย

1.1 ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาจนจบหลักสูตรภาคบังคับ

1.2 ประชาชนทั่วไปและกลุ่มมีความต้องการพิเศษ คือ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น และได้รับการพัฒนาตาม ศักยภาพ

1.3 ประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปีได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่าง ทั่วถึง

2. พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนว ปฏิรูปการเรียนรู้โดยให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น โดยเน้นการพัฒนา อย่างหลากหลาย เติบโตตามศักยภาพ และรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

2.1 นักเรียนมีคุณภาพ

2.2 นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข

2.3 นักเรียนสามารถศึกษาต่อและประกอบอาชีพได้

3. พัฒนามาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาที่เชื่อมโยง โดยใช้ การประเมินคุณภาพระดับชาติเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ประชากร วัยเรียนมีคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ

4. พัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมตามแนวทาง ปฏิรูปการเรียนรู้เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและมี ศักยภาพเพียงพอ สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

4.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความพร้อมต่อการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพ

มาตรฐานวิชาชีพ

4.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาผ่านการประเมินตามเกณฑ์

4.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

5. ระดมทรัพยากรจากบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน ทั้งภาครัฐ และเอกชน มาใช้ในการจัดและพัฒนาการศึกษา

5.1 โรงเรียนพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ได้ดี

5.2 โรงเรียนมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ดี

5.3 โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมสูง

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาโรงเรียน

1. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความสามารถ

ปฏิบัติการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

2. ปรับปรุงพัฒนาและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ รวมทั้ง

อาคาร สถานที่ ในโรงเรียนให้เพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ส่งเสริมและพัฒนา ประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียนสามารถ

สนับสนุนส่งเสริมครู จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 3 ก้าวทันเทคโนโลยี

1. พัฒนาบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์และระบบการสื่อสาร เทคโนโลยี

ทางการศึกษาส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ทุกคน

พัฒนาระบบสื่อสารและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย

2. การปรับปรุง พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การจัดเก็บข้อมูล

สารสนเทศเป็น ไปอย่างมีระบบ รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นปัจจุบันสามารถนำไปใช้บริหารและ

วางแผน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 อนุรักษ์สืบสานประเพณี วัฒนธรรม

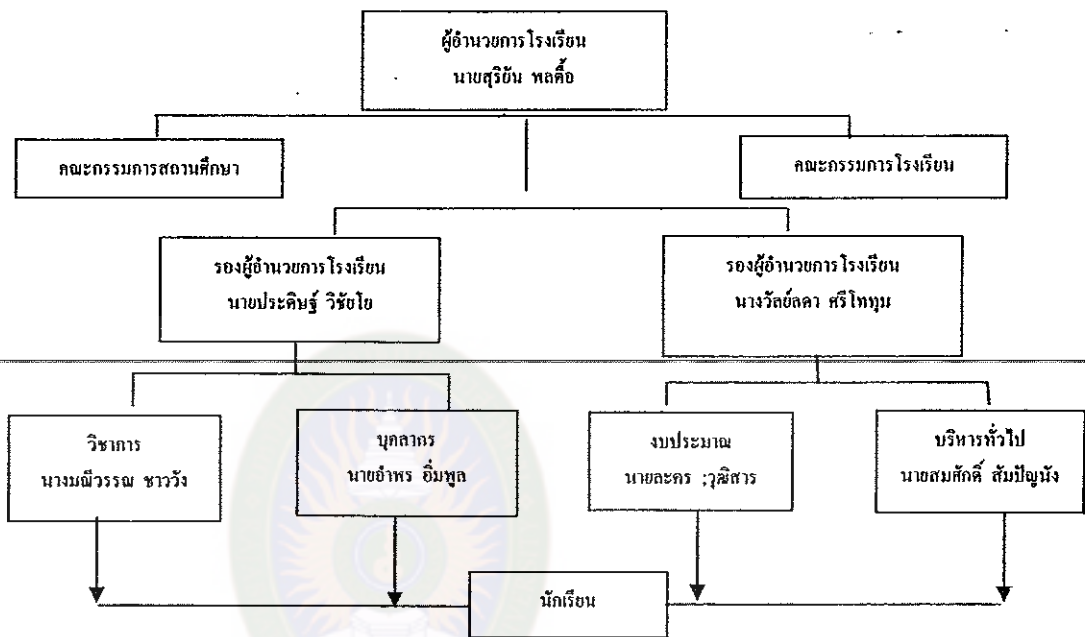
1. รักษาศิลปวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น

1.1 ส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามด้วย

การปฏิบัติจริงให้รู้คุณค่าและนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

1.2 ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมและเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนา

2. บูรณาการทางการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม คนตรี และกีฬา ในการให้การศึกษากับเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความสามารถพิเศษในด้านดนตรี กีฬา และฝึกความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีร่างกายสมบูรณ์จิตใจอ่อนโยนและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ภาพประกอบที่ 5 แผนผังการบริหารโรงเรียนคำบงพิทยาคม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ถาวร วิชาผง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานปกครองของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนสตรีศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการวางแผนงานปกครองนักเรียนปัญหาที่พบ คือ บุคลากรบางคนไม่เข้าใจการเขียนแผนงาน/โครงการ การเก็บข้อมูลสถิติไม่เป็นปัจจุบัน เนื่องจากมีเวลาน้อย บุคลากรมีงานอื่นที่ปฏิบัติมาก โรงเรียนแก้ไขปัญหาโดยให้บุคลากรมีภาระงานที่เหมาะสม และดำเนินการประชุมชี้แจงการเขียนแผนงาน/โครงการทุกแผนแก่บุคลากร

2. ด้านการบริหารงานปกครองนักเรียน พบปัญหาในการปฏิบัติงาน คือ บางอย่างไม่สามารถดำเนินการตรวจตรา จับกุม เมื่อพบว่ามึนักเรียนประพฤติผิดระเบียบวินัย การปฏิบัติ หน้าที่เวรประจำวันไม่ครอบคลุมบริเวณโรงเรียน สาเหตุมาจากครู-อาจารย์มีเวลาน้อยเกินไป แก้ไขปัญหา โดยการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบเมื่อพบว่านักเรียนมั่วสุมตาม แหล่งต่างๆ

3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม และจริยธรรม ปัญหาที่พบคือ การจัดกิจกรรมดำเนิน ไปไม่ทั่วถึง ซึ่งเกิดจากงบประมาณมีน้อย ไม่เพียงพอ ขาดวัสดุ อุปกรณ์และ มีจำนวนมาก แก้ไขปัญหาโดยการจัดงบประมาณเพิ่มเติม และของบสนับสนุน จากสมาคมผู้ปกครองและ ครู โรงเรียนสตรีศึกษา

4. ด้านการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ปัญหาที่พบคือ การติดตามดูแลพฤติกรรมและการจัดเก็บข้อมูล ไม่เป็นปัจจุบัน นักเรียนขาดความเอาใจใส่ในการที่ พบอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ แก้ไขปัญหาโดยมอบหมายให้ ฝ่ายปกครองติดตามผล การปฏิบัติงานครู-อาจารย์ที่ปรึกษา และที่ประชุมแจ้งให้ครู-อาจารย์ทุกคนรับทราบและมอบหมายให้ปฏิบัติ ต่อนักเรียนทุกคนอย่างเป็นธรรม

5. ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียน ปัญหาที่พบคือ เกิดจากสาเหตุ ที่ไม่มีมาตรการและแรงจูงใจ แก้ไขปัญหาโดยปรับแผนงาน/โครงการให้ยืดหยุ่นตาม ความเหมาะสม สร้างมาตรการ แรงจูงใจ ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญ ของการ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

6. ด้านการประเมินผลการปกครองนักเรียนปัญหาที่พบคือ เครื่องมือ ไม่ครอบคลุมเนื้อหาเท่าที่ควรเนื่องจากผู้รับผิดชอบมีเวลาดำเนินงานน้อย แก้ไขปัญหาโดยการ กระจายงานและเปิด โอกาสให้ครู-อาจารย์ทุกคน ได้ทำงานเท่าเทียมกัน แล้วมอบหมายให้ผู้มี ความรู้ความชำนาญมาดำเนินการด้านนี้

กองพล สารานุกรม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาบทบาทของเจ้าหน้าที่ ตำรวจที่มีต่อการป้องกันและการแก้ปัญหา การระบาดของสารเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น การวิจัยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการระบาดและการป้องกันสารเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อการป้องกันและแก้ปัญหา สารเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่นกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ 92 คน และบุคลากร ใน โรงเรียน 243 คน ผลการวิจัย ผลการสำรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่า ผู้

ที่ติดหรือเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย เป็นนักเรียนชาย สาเหตุจากการอยากลอง เพื่อนชักชวน และปัญหาทางครอบครัว สารเสพติดที่นักเรียนและบุคคลภายนอกนำเข้ามา คือ ยาบ้า บุหรี่ สารระเหย และเหล้าเมื่อทางเจ้าหน้าที่จับได้ก็ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย กิจกรรมต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจัดขึ้นเพื่อรณรงค์ในการต่อต้านป้องกันและปราบปรามนั้น ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสาร และอบรมนักเรียน ในโรงเรียนให้ทราบถึงโทษภัยและอันตรายในสารเสพติด

วิศิษฐ์ หมายดี (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ในด้าน การวางแผนงานปกครองนักเรียนพบว่า โรงเรียนยึดนโยบายและข้อบังคับของกรมสามัญศึกษาเป็นหลัก โดยให้ความรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติ ปัญหาสำคัญที่พบคือ ครูไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เนื่องจากมีภาระ รับผิดชอบค่อนข้างมาก โรงเรียนมีวิธีการแก้ปัญหาด้วยการจัดครูเวรประจำวันและนักศึกษาวิชาทหาร คอยสอดส่องดูแล รายงานคณะกรรมการปกครองนักเรียนขึ้นมาชุดหนึ่ง มีผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนเป็นประธาน และวางระบบการทำงานที่ชัดเจนแต่ยังมีปัญหาในด้านการประสานงานและการติดตามดูแลอย่างทั่วถึงเนื่องจากมีบุคลากรน้อย โรงเรียนแก้ปัญหาโดยการมอบให้ครูทุกคนช่วยทำหน้าที่เป็นครูผู้ปกครองนักเรียน และให้นักศึกษาวิชาทหาร มีส่วนร่วมในด้านการส่งเสริมพัฒนา นักเรียนที่มีวินัย คุณธรรม และจริยธรรม โรงเรียนเน้นการสร้างวินัย ในตนเองจัดกิจกรรมส่งเสริมการแสดงออก แต่ยังคงพบว่าขาดวินัยและความประพฤติไม่เหมาะสมอันมีสาเหตุมาจากปัจจัยทางสังคม โรงเรียนแก้ปัญหาโดยการจัดกิจกรรมปลูกฝังวินัยให้เกิดเป็นนิสัย ในด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อต้านกฎข้อบังคับของโรงเรียน โรงเรียนใช้วิธีการว่ากล่าวตักเตือน และลงโทษพร้อมเปิดโอกาสให้แก้ไขด้วยตนเอง ในด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ได้จัดให้มีคณะกรรมการนักเรียนมีการจัดการเลือกตั้ง จัดกิจกรรมส่งเสริมบรรยากาศประชาธิปไตย ปัญหาที่พบคือ นักเรียนยังขาดความเชื่อมั่นในการแสดงออก โรงเรียนแก้ปัญหาโดยการจัดกิจกรรมเสริมประสิทธิภาพตามที่นักเรียนสนใจส่วนด้านการประเมินผลงานปกครองนักเรียน โรงเรียนจัดให้มี คณะกรรมการประเมินผลเพื่อทำหน้าที่เก็บข้อมูลวิเคราะห์และประเมินผลงานปกครองนักเรียน ปัญหาที่พบคือ ยังขาดระบบในการ

รวบรวมข้อมูลที่ตีเนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะ โรงเรียนแก้ปัญหาโดยการสรุปผลการดำเนินแต่ละโครงการมอบหมายให้หัวหน้างานและแผนงาน

เทอดเกียรติยศ คำโสภา (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานปกครองนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา 10 รวมทุกขนาด โรงเรียนและรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามขนาด โรงเรียน พบว่า โรงเรียนทุกขนาดมีปัญหางานปกครองนักเรียนทุกด้านและในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลางแต่ละขนาด โรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดของปัญหา คือ โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหา ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาด้านการวางแผนงานปกครองนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาด้านการบริหารงานปกครองนักเรียน

นิกร จันทระ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงาน ปกครองนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย ดังนี้

1. รวบรวมและจัดทำเอกสารคู่มือ ระเบียบวินัย ข้อบังคับที่เกี่ยวกับ การปกครองนักเรียน เอกสารส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร การปฏิบัติงาน เอกสารวิเคราะห์การประเมินผลงาน เป็นการประชาสัมพันธ์ให้ทราบ โดยทั่วกัน และจัดข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติ ระเบียบวินัย การบำเพ็ญประโยชน์การปฏิบัติตามกฎหมาย จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่าและสรวัดรนักเรียน ให้มีบทบาทหน้าที่และร่วมมือหาแนวทางแก้ไข พฤติกรรมของนักเรียน
3. จัดแบ่งหน้าที่สายงานปกครองนักเรียนให้ชัดเจน ให้ครู อาจารย์ดูแลนักเรียนในเรื่องความปลอดภัย และจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิดจัดสวัสดิการและบริการ ด้านต่างๆ แก่นักเรียนอย่างเพียงพอ ตลอดจนการจัดการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน
4. จัดประชุมสัมมนาให้ความรู้ด้านการวัดผลประเมินผล แก่ครู-อาจารย์ เพื่อติดตามวิเคราะห์ผลแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นรูปธรรม

สังัด หงส์พันธ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยปัญหาการขาดวินัยในตนเองด้านการตรงต่อเวลาของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ใน 3 ด้าน คือด้านการมาโรงเรียนทันเวลา การทำงานเสร็จให้ทันตามเวลานัดหมายและการเข้าเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 วงรอบ ผลการวิจัยพบว่า

ก่อนการดำเนินการพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนมาเรียนไม่ทันเวลากิจกรรมตอนเช้า การทำงานเสร็จทันกำหนดเวลา ที่มอบหมายและการเข้าชั้นเรียนในภาคบ่ายผู้เรียนขาดความกระตือรือร้น ในการร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยใช้กลยุทธ์ การประชุมสัมมนา การจัดกิจกรรมสอดแทรกความมีวินัยในตนเองและการนิเทศการสอน หลังจากการดำเนินในวงรอบที่ 2 พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจสามารถจัดการสอนสอดแทรกความมีวินัยขณะสอนได้ ทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความมีวินัย 3 ด้าน คี้นงานเป็นที่พอใจของผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล

ปรีชา ริโยธา (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเพื่อหาแนวทางจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้โครงการพัฒนาจิต ในโรงเรียนบ้านแฝกโนนสำราญ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม มีกลุ่มผู้ร่วมวิจัย 5 คน กลุ่มเป้าหมาย 84 คน ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วงรอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยแบบบันทึกประชุม แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน แบบบันทึกการสังเกต แบบไม่มีส่วนร่วม แบบสัมภาษณ์ พบว่า

1. สภาพปัจจุบันปัญหา นักเรียนขาดวินัยเพราะครูขาดทักษะด้านเทคนิควิธีการและกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม หลังจากที่ได้ดำเนินกิจกรรมครบทั้ง 2 รอบแล้ว ทำให้นักเรียนมีวินัยและมีคุณธรรมจริยธรรมดีขึ้น
2. ผลเกี่ยวกับการพัฒนาโดยการอบรมธรรมสวนะ พัฒนาจิตให้ฟังธรรมสวนะทุกวันพระ และกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม ทำให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในคุณธรรมจริยธรรมด้านการมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง การมีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อส่วนรวมและการรู้จักประหยัดคอดออมมากยิ่งขึ้น

โกเมน ก้วสิทธิ์ (2546 : 79) ได้ศึกษาการพัฒนาส่งเสริมวินัยนักเรียนด้านการประหยัด โรงเรียนชุมชนนาจารย์วิทยา ด้วยกลยุทธ์การนิเทศแบบกัลยาณมิตร พบว่า การสรุปผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า จากการพัฒนาวินัยนักเรียนด้านการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และได้ทำการพัฒนาใหม่ในวงรอบที่ 2 โดยมีการจัดกิจกรรมการประกวดสุดยอดนักประหยัด โรงเรียนชุมชนนาจารย์วิทยา จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพตามกรอบการประหยัด 2 ด้านพอสรุปได้ดังนี้ ด้านการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการดำเนินงานในการพัฒนาวินัยนักเรียนด้านกิจกรรมสุดยอดนักประหยัด นักเรียนส่วนใหญ่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ดี เช่น มีหนี้ออกนอกห้องเรียนไป

ไม่แอ่นเล่นกันในชั่วโมงทำงาน และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ แต่จะมีเพียง 2 คนที่ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ กล่าวคือ ยังมีการเล่นในชั่วโมงเรียนหรือชอบเข้าห้องเข้าด้านการประหยัคทรัพย์ สิ่งของเครื่องใช้ การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมสร้างวินัยในด้านนี้ประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างมาก นักเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายสามารถมีเงินออม ใช้สิ่งของอย่างประหยัด สมุดจดงานสะอาดเรียบร้อย ไม่ฉีกขาด และนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมที่ปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีทุกคน สรุปการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โรงเรียนชุมชนนาจารย์วิทยา จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านประหยัดเวลาอย่างมีประสิทธิภาพและประสพผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ มัสเสน (Mussen; อ้างถึงใน ธนวุฒิกเกียรติไพบูรณ์. 2542 : 21) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผู้ปกครองว่ามีส่วนที่สำคัญที่จะให้ความร่วมมือในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนพบว่า การฝึกวินัยให้แก่เด็กนักเรียนโดยการให้ความรักจะส่งเสริมพัฒนาการของความรู้สึกรับผิดชอบ พ่อแม่จะต้องควบคุมให้เด็กปฏิบัติตามระเบียบวินัย จะต้องชี้แจงเหตุผลเมื่อเด็กกระทำผิดอันจะช่วยให้เด็กเข้าใจและรับฟัง นอกจากนี้ มัสเสนยังได้เสนอแนะว่าการฝึกวินัยโดยการให้ความรักควรจะใช้จนเด็กเลิกพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กไม่ได้รับความรักความอบอุ่นแต่ถูกควบคุมอย่างเดียวจะทำให้เกิด ความวิตกกังวลการอธิบายให้เหตุผลช่วยให้เด็กสามารถนำไปประเมินการกระทำของเขาเองได้ด้วย

สุพจน์ คำหงษา (2546 : 102) ได้ศึกษาปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยม สังกัดสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า ครูอาจารย์ โดยส่วนรวม และจำแนกตามสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียนเอกชน ที่ตั้งอยู่ในภาคใต้ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครู-อาจารย์ โดยส่วนรวมในภาคเหนือ ภาคกลาง มีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมวินัย 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นปัญหาในด้านการลงโทษ อยู่ในระดับปานกลาง ละครู-อาจารย์ในโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาอีก 2 ด้าน อยู่ในระดับมาก คือด้านความประพฤติ ด้านความรับผิดชอบ

งานวิจัยต่างประเทศ

โบลลิงเกอร์ (Bollinger. 2002 : 2052-A) ได้ศึกษาผลกระทบของการแต่งกายด้วยเครื่องแบบนักเรียนในโรงเรียนต่างๆ ไปและพฤติกรรมด้านระเบียบวินัยของนักเรียนในโรงเรียนในเมือง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายกระทบของนโยบายการแต่งกายด้วยเครื่องแบบนักเรียนในโรงเรียนต่างๆ ไป กับระเบียบวินัยของนักเรียนในเรียนในเมือง กลุ่มตัวอย่างคือ ครู

พ่อแม่ จากโรงเรียนในเมืองในรัฐเท็กซัส โดยรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสำรวจและบันทึกเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียนทั้งสองโรงเรียน ผลงานศึกษาพบว่า

1. ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในโรงเรียนต่างๆ ไป
2. ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในโรงเรียนต่างๆ ไป ในเขตเมืองที่แต่งตัวเครื่องแบบนักเรียน และไม่ได้แต่งเครื่องแบบนักเรียน
3. ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างข้อมูลทางระเบียบวินัยของโรงเรียนจากทั้งสองโรงเรียนในปีการศึกษา 2000, 2001 และ 2002 ความหมายโดยนัยของการวิจัยคือ จะไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของนักเรียนในเรื่องของการปรับปรุงนโยบายการแต่งเครื่องแบบระหว่างระหว่างโรงเรียน แต่ก็มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องการปรับปรุงนโยบายการแต่งเครื่องแบบระหว่างโรงเรียนในโรงเรียนเดียวกัน

ฮีเธอร์ (Heather, 2001 : 209) ได้วิจัยเกี่ยวกับเหตุผลทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากพื้นฐานการศึกษาที่หลากหลาย การวิจัยมุ่งประเด็นการศึกษาที่ว่า การจัดการศึกษาสองโรงเรียน Waldorf ส่งผลต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของนักเรียนอย่างไร และระยะเวลาการวิจัยอยู่ระหว่างที่ข้อมูลด้านจริยธรรมของนักเรียนกำลังตกต่ำ และไม่เห็นด้วยกับวิธีการที่กำลังดำเนินการอยู่ การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสำรวจการพัฒนาเหตุผลทางจริยธรรมของนักเรียน แบบสำรวจมีชื่อว่า แบบทดสอบปัญหาทางจริยธรรม และได้ใช้ผลคะแนนเปรียบเทียบของโรงเรียน 3 แห่งในเมือง Waldorf คือ โรงเรียนที่มีการสอนคุณธรรมทางศาสนา และคะแนนจากโรงเรียนที่อยู่นอกเมือง Waldorf ที่เป็นโรงเรียนเอกชน มีการทดสอบกลุ่มนักเรียนกลุ่มที่ 4 ที่มีนักเรียนไม่มากนักต่างหาก ซึ่งเป็นนักเรียนที่จบจากโรงเรียนในเมือง Waldorf และมาเข้าเรียนในโรงเรียนใหม่ที่เป็นโรงเรียนเอกชน ผลจากข้อมูลเชิงคุณภาพ นักเรียนของโรงเรียนในเมือง Waldorf มีคะแนนทางด้านจริยธรรมสูงกว่านักเรียนโรงเรียนอื่นที่มีการสอนคุณธรรมทางศาสนา แต่นักเรียนชาย และนักเรียนหญิงมีคะแนนเหตุผลทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

แลนแคสเตอร์ และคณะ (Lancastre and Others; อ้างถึงใน ปฏิภา ขพานนท์. 2544 : 46) ได้ทำการวิจัยเรื่อง วินัยและความประพฤติในสถานศึกษา พบว่า เกิดความหย่อนยานของผู้รับผิดชอบ ผู้บริหาร และสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนประกอบ ดังนั้น ผู้บริหารและฝ่ายรับผิดชอบเกี่ยวกับความประพฤติของนักศึกษาจะต้องร่วมมือกัน ร่วมใจกัน และต้องตั้ง

กฎเกณฑ์เพื่อหามาตรการแก้ไข อย่างไรก็ตาม สมาชิก 327 คน ได้ให้ข้อเสนอแนะว่ากฎจะเกิดขึ้นได้จะต้องมาจากมติของกรรมการนักศึกษาจึงจะถูกต้อง

ฟรีเซน (Friesen; อ้างถึงใน ธนู วุฒิเกียรติไพบูรณ์. 2542 : 23) ได้ศึกษาเจตคติและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อระเบียบวินัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อระเบียบวินัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง เกี่ยวกับกฎระเบียบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันการมีส่วนร่วมและการได้รับแจ้งก่อนการลงโทษนักเรียน ความรุนแรงของการทำผิดและการลงโทษ ความเหมาะสมการลงโทษต่อความผิดแต่ละกรณีผลการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบของโรงเรียนสำหรับบุตรหลานของตนและต้องการให้ทางโรงเรียนแจ้งทางโทรศัพท์ให้ทราบเป็นทางการเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือความสามารถในการเรียนยอมรับการลงโทษทางร่างกายเป็นวิธีการสุดท้าย โดยการกักบริเวณ และขณะเดียวกันและในขณะเดียวกัน ก็เห็นควรให้การยกเลิกการลงโทษวิธีนี้ การนำความเสื่อมเสียชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน โดยการใช้อาวุธ คุกคาม สาธยาย และการแสดงความป่าเถื่อนมีอันตรายความรุนแรงมากที่สุดการลงโทษทางร่างกายเป็นการตัดสินใจการลงโทษที่รุนแรงที่สุด สำหรับนักเรียนที่ประพฤติผิดด้านการต่อต้านสังคม ความสัมพันธ์ทางเพศ การละเมิดสิทธิของผู้อื่น ทางโรงเรียนควรแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ

ฮอลล์ (Hall; อ้างถึงใน สุรนันทา จันทร์แดง. 2542 : 54) ได้ทำการวิจัยเรื่องลักษณะการเสี่ยงของนักเรียน ที่ย้ายข้ามกลุ่มเสี่ยงนักเรียนอเมริกันจำนวน 1 ใน 3 ของทั้งหมดเสี่ยงต่อการล้มเหลวในโรงเรียนนักเรียนเหล่านี้มีลักษณะร่วมกัน เช่น เชื่อชาติ ความยากจน ครอบครัวที่มีเฉพาะพ่อหรือแม่เพียงคนเดียว ความสามารถทางภาษาที่จำกัด หรือปัจจัยอื่นๆ ทางวัฒนธรรม และการศึกษา นักเรียนเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังคงมีความเสี่ยงต่อการล้มเหลวต่อการเล่น

คาร์ (Karr; อ้างถึงใน คำเกิง วงศ์กาฬสินธุ์. 2542 : 49) แห่งมหาวิทยาลัยออกเบิร์น ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักการควบคุมนักเรียนอย่างเคร่งครัดและการใช้อำนาจของอาจารย์ใหญ่ที่มีความพึงพอใจในงานของครู-อาจารย์ ซึ่งการวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการที่เคร่งครัดเกี่ยวกับการควบคุมนักเรียน การใช้อำนาจของครูอาจารย์ใหญ่และความพึงพอใจของครู อาจารย์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ชนิด คือ แบบหลักการควบคุมนักเรียน อย่างเคร่งครัดใช้ศึกษาหลักการของครู-อาจารย์ แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อำนาจ ศึกษาการใช้อำนาจของอาจารย์ใหญ่ และดัชนีเชิง

พรรณนาเกี่ยวกับงานใช้วัดความพึงพอใจในงานของครู-อาจารย์ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครู-อาจารย์ จำนวน 175 คน ในเขตโรงเรียนชานเมืองในภาคตะวันออกเฉียงใต้เครื่องมือทั้ง 3 ชนิด ได้ศึกษาผลการใช้หลักการอย่างเคร่งครัด และผลการใช้อำนาจของอาจารย์ใหญ่ ที่มีต่อความพึงพอใจในงานของครู-อาจารย์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างการจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ของครู-อาจารย์ กับความ พึงพอใจในงานครู-อาจารย์
2. ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนปีที่มีประสบการณ์ในการทำงานของครู-อาจารย์กับความพึงพอใจในงานของครู-อาจารย์
3. ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างจำนวนปีที่มีประสบการณ์ในการทำงานของครู-อาจารย์ที่อยู่ร่วมกัน อาจารย์ใหญ่คนปัจจุบันกับความพึงพอใจในงานครู-อาจารย์
4. ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างหลักการควบคุมอย่างเคร่งครัดกับการใช้อำนาจของอาจารย์ใหญ่
5. มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างการใช้อำนาจของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจในงานของครู-อาจารย์
6. ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างหลักการควบคุมนักเรียนอย่างเคร่งครัดกับความพึงพอใจในการทำงาน

โคล (Cole; อ้างถึงใน คำชัย จำสูงเนิน. 2543 : 70) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การรับรู้หน้าที่ของผู้ช่วยครูใหญ่ในด้านการดูแลวินัยนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่ในโรงเรียนของรัฐจอร์เจีย การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ช่วยครูใหญ่ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสมในการจัดกลุ่มนักเรียน ที่จะรวมกลุ่มกันกระทำความคิดหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างแขกผู้มาเยือน โรงเรียนกับบุคลากรของโรงเรียน ควบคุมการเข้าชั้นของนักเรียน และประสานงานกับหน่วยงานสนับสนุนกิจกรรมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีการรับรู้เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบเบื้องต้นของผู้ช่วยวินัยนักเรียนแตกต่างกันในเรื่องดังต่อไปนี้ การเสริมสร้างบรรยากาศโรงเรียน ให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม การรวบรวมเกี่ยวกับความคิดทางวินัยของนักเรียน เป็นผู้ประสานงานภายนอก การที่บุคลากรมาร่วมทำงาน และการบริหารงานงบประมาณ ตั้งแต่สองกลุ่มมีการรับรู้เรื่องอื่นๆ อีกจำนวนมากไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็น ได้ว่าการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นงานที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจที่หนักของโรงเรียน ที่จะต้อง

ปฏิบัติงานให้ได้มาตรฐาน แต่จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานปกครองนักเรียนของฝ่ายปกครองในโรงเรียนมัธยมศึกษา ยังมีปัญหาทั้งด้านการวางแผนงานปกครองนักเรียน การบริหารงานปกครอง การส่งเสริมพัฒนาวินัย คุณธรรมและจริยธรรม การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การดำเนินการส่งเสริม ความมีประชาธิปไตยและการประเมินผลงานปกครองแตกต่างกันไปตามขนาดของโรงเรียน และปัจจัยอื่นๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
2. ขั้นตอนการวิจัย
3. เครื่องมือ และขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มผู้ร่วมวิจัย กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย
  - 1.1 ผู้ร่วมวิจัย 13 คน
    - 1.1.1 ผู้วิจัย (รองผู้อำนวยการ) จำนวน 1 คน
    - 1.1.2 ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน
    - 1.1.3 ครูช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 11 คน
  - 1.2 กลุ่มเป้าหมาย นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 221 คน
  - 1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่
    - 1.3.1 นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 221 คน
    - 1.3.2 ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน
    - 1.3.3 ครูช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 11 คน
    - 1.3.4 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 20 คน

1.3.5 วิทยากร จำนวน 5 คน

ขั้นตอนการวิจัย

ระยะที่ 1 สํารวจสภาพปัจจุบันปัญหาคุณธรรมจริยธรรม

1. วัตถุประสงค์ เพื่อทราบสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
2. เป้าหมาย
  - 2.1 ทราบสภาพปัจจุบันปัญหาและประเด็นปัญหาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
  - 2.2 ออกแบบเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพคุณธรรมจริยธรรม
3. เครื่องมือในการดำเนินการ
  - 3.1 แบบสังเกต
  - 3.2 แบบสอบถาม
4. ระยะเวลา 1 เดือนมิถุนายน 2550
5. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 221 คน
6. วิธีดำเนินการ
  - 6.1 ประชุมปรึกษาหารือร่วมกับผู้ร่วมวิจัย รวบรวมข้อมูล ประเด็นปัญหา
  - 6.2 ศึกษาหลักการและทฤษฎีด้านคุณธรรมจริยธรรม
  - 6.3 สร้างเครื่องมือ หาคุณภาพเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการดังนี้
    - 6.3.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
    - 6.3.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือ แบบสังเกต และแบบสอบถาม
    - 6.3.3 สร้างแบบสังเกต แบบสอบถามฉบับร่างโดยประยุกต์จากงานสุเทพ ทองประดิษฐ์และคณะ (สุเทพ ทองประดิษฐ์และคณะ. 2545 : 84) ตามกรอบแนวคิดในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนทั้ง 5 ด้าน คือ (1) ความซื่อตรงต่อหน้าที่ (2)

7. ผลลัพธ์ที่ได้ คือ ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม
นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

ระยะที่ 2 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

1. วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

2. เป้าหมาย นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำนวน 221 คน

3. เครื่องมือ

3.1 แบบสังเกต

3.2 แบบสอบถาม

3.3 แบบสัมภาษณ์

3.4 บันทึกการประชุม

3.5 กล้องถ่ายรูป

3.6 เครื่องบันทึกเสียง

4. ระยะเวลา 3 เดือน จากเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน 2550

5. วิธีดำเนินการ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ใช้ 4 ขั้นตอน ตามแนวคิดของเคมมิสและแม็คแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart, 1988 : 11-15) มีรายละเอียดในการปฏิบัติดังนี้

5.1 ขั้นวางแผน (Planning)

5.1.1 เตรียมความพร้อมผู้ร่วมวิจัย โดยแนะนำให้ความรู้ ความเข้าใจ
ประชุมปรึกษาหารือ หาข้อตกลง แนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และกำหนดยุทธศาสตร์
การพัฒนา กำหนดประเด็นที่จะต้องพิจารณาและหาแนวทางในการพัฒนา

เนื่องจากประเด็นปัญหาทั้ง 5 ด้าน มีตัวชี้วัดหลายตัวเพื่อให้มีความเหมาะสมกับ
บริบท ดังนั้น ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันพิจารณาประเด็นและตัวชี้วัดเพื่อพัฒนาคุณธรรม
จริยธรรม โดยได้เลือกพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตัวชี้วัดที่มีปัญหาร้ายแรงที่สุดของแต่ละ
ประเด็นมาพัฒนา ผลการพิจารณาสรุป ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แผนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ประเด็นหลักและตัวชี้วัดที่ศึกษา

ประเด็นปัญหาหลักและตัวชี้วัด	ตัวชี้วัดที่ได้พิจารณา คัดเลือกเพื่อพัฒนา
<p>1. ด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - รู้หน้าที่และปฏิบัติตามหน้าที่ - ซื่อตรงต่อตนเอง - ซื่อตรงต่อผู้อื่น - ตรงต่อเวลา 	<p>1. ซื่อตรงต่อตนเอง</p>
<p>2. ด้านค่านิยมในการแต่งกาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ถูกต้องตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการและข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนด - ไว้ทรงผมถูกต้องตามระเบียบของนักเรียน - แต่งกายเหมาะสมถูกกาลเทศะกับการเป็นนักเรียน - แต่งกายถูกต้องตามชุดที่โรงเรียนกำหนดทั้ง 5 วัน 	<p>2. แต่งกายเหมาะสม</p> <p>ถูกกาลเทศะกับการเป็นนักเรียน</p>
<p>3. ด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นผู้ประหยัด เก็บออม - เก็บรักษาอุปกรณ์การเรียนเมื่อใช้เสร็จแล้ว - ดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม - เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้สิ่งของและทรัพย์สิน 	<p>3. ดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม</p>
<p>4. ด้านความรับผิดชอบ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย - ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและส่งงานตามเวลาที่ครูกำหนด - ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความละเอียดรอบคอบถูกต้องและแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเต็มใจ - ยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ 	<p>4. ยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็นปัญหาหลักและตัวชี้วัด	ตัวชี้วัดที่ได้พิจารณา คัดเลือกเพื่อพัฒนา
5. ด้านการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข - เมื่อเก็บสิ่งของคนอื่นได้แล้วนำแจ้งครู - ไม่เบียดเบียน ช่มเหง รังแกผู้อื่น - รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส - รู้จักตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ	5. เมื่อเก็บสิ่งของ คนอื่นได้แล้ว นำแจ้งครู

หลังจากผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกตัวชี้วัดที่มีปัญหามากที่สุดของแต่ละประเด็นแล้ว จึงได้ประชุมวางแผนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ตัวชี้วัดดังกล่าว ที่ประชุมได้มีข้อตกลงให้ใช้โครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 6 กิจกรรม ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แผนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ตัวชี้วัดที่มีปัญหามากที่สุดของแต่ละประเด็น

ประเด็นปัญหา ตัวชี้วัดที่เลือก พัฒนา	โครงการ-กิจกรรม ที่สนับสนุน	ระยะเวลา	วิธีการเก็บ ข้อมูล	ผู้รับผิดชอบ โครงการ
1. ความซื่อตรง ต่อตนเอง	1. นั่งสมาธิก่อนเรียน วันละ 10-15 นาที	ภาคเรียนที่ 1 ปี 2550 2 เดือน มิ.ย-ก.ค	1. การสังเกต 2. สัมภาษณ์ 3.แบบสอบถาม	1. นายสมศักดิ์ 2. นายอริยพล 3. นางลัดดา 4. ผู้วิจัย
2. การแต่งกาย เหมาะสมถูก กาลเทศะกับการ เป็นนักเรียน	2. คนดีศรีคำบาง	ภาคเรียนที่ 1 ปี 2550 1 เดือน มิ.ย	1. การสังเกต 2. สัมภาษณ์ 3.แบบสอบถาม	1. นางศิริวรรณ 2. นางราวัน 3. ผู้วิจัย

ตารางที่ 5 (ต่อ)

3. การดูแลทรัพย์สิน สมบัติของ ส่วนรวม	3. รากแก้ว มาตุภูมิ เก็บหอม เพื่อชาติ วันละ 1 บาท	ภาคเรียนที่ 1 3 เดือน ก.ค-ก.ย	1. การสังเกต 2. สัมภาษณ์ 3.แบบสอบถาม	1. นายละคร 2. นายอรุญ 3. ผู้วิจัย
4. ขอมรับผลงาน ที่ตนเองปฏิบัติ	4. กิจกรรมวัน สำคัญ 5. กิจกรรม ลูกเสือ	ตลอดปี	1. การสังเกต 2. สัมภาษณ์ 3.แบบสอบถาม	1.นางสาว สุวคนธ์ 2. นายอดิสร 3. ผู้วิจัย
5. เมื่อเก็บสิ่งของ คนอื่น ได้นำแจ้ง ครู	6. เข้าค่าย คุณธรรม จริยธรรม	มิ.ย - ก.ย 2550	1. การสังเกต 2. สัมภาษณ์ 3.แบบสอบถาม	1. นางรัชณี 2. นางวชิรดา 3. ผู้วิจัย

5.2 ขั้นปฏิบัติการ (Action)

5.2.1 ลงมือดำเนินการตามแผนและโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
นักเรียนที่กำหนดไว้

5.2.1.1 เสนออนุมัติโครงการ

5.2.1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการและผู้รับผิดชอบ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
ประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาผู้รับผิดชอบ งานตามความเหมาะสมแล้วขอเสนอแต่งตั้งต่อ
ผู้บริหาร โรงเรียน

5.2.1.3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

5.2.2 กำกับ ติดตามการดำเนินงาน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้ประชุม
ปรึกษาหารือเพื่อหาวิธีการกำกับ ติดตามการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยได้จัดกลุ่มนักเรียน
ระดับช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 221 คน แบ่งเป็น 11 กลุ่ม แล้วมอบหมายให้ผู้ร่วมวิจัย ซึ่งเป็น
ครูที่ทำการสอนช่วงชั้นที่ 3 เป็นที่ปรึกษากลุ่มละ 1 คน ให้กำกับติดตาม ช่วยเหลือผู้สังเกต
และบันทึกการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนในกลุ่มที่รับผิดชอบ

5.2.3 การประเมินผลและสรุปรายงานผล ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมกัน
เก็บรวบรวมข้อมูล ผลการดำเนินงานตามแผนทุกโครงการเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการ

ต่อไป โดยใช้แบบสอบถามที่ใช้สำรวจในการวิจัย เพื่อยืนยันผลการพัฒนาคุณธรรม

ธรรมนักเรียน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปสำรวจอีกครั้งหนึ่ง

5.3 การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการ

ปฏิบัติงาน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเกตและบันทึกภาพกิจกรรมการปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3 ผู้ปกครอง

เรียน และ วิทยากร

5.4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

5.4.1 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทำความเข้าใจโดยคณะกรรมการร่วมกับ

ผู้ร่วมวิจัย

5.4.2 ประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเพื่อวิพากษ์วิจารณ์กิจกรรมการดำเนินงาน

5.4.3 ปรับปรุงแผนการดำเนินงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้อง

กับบริบทของโรงเรียนให้มากที่สุด

6. ผลลัพธ์ที่ได้จากการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3

โรงเรียน ค่ายงพิทยาคม มีคุณธรรมจริยธรรมดีขึ้น

เครื่องมือ และขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสังเกต

แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการ

การยึดพฤติกรรม

2. นิยามตัวแปรเพื่อสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสังเกต แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมตัวแปรที่

กำหนดไว้ในการวิจัย

4. นำแบบสอบถามฉบับร่างปรึกษาอาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ

ความสมบูรณ์และความถูกต้อง ทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อหา และภาษาที่ใช้

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน

ตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

6. นำแบบสังเกต แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงและแก้ไขแล้ว ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบพิจารณา

7. นำแบบสอบถาม แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียดของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในภาคผนวกแล้ว

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

2. สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3

4. สํารวจ โดยจัดทำแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องจำนวน 258 คน

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้จัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4

ขั้นตอน (PAOR) ซึ่งแสดงในตาราง

ตารางที่ 6 แสดงขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้น	ข้อมูลที่ต้องการ	เครื่องมือที่เก็บ ข้อมูล	ผู้รับผิดชอบ (ระบุชื่อสมมติ)	แหล่งข้อมูล (ระบุแหล่ง)	ช่วงเวลา ที่เก็บ
P	สภาพปัจจุบันและ ปัญหา	แบบสังเกต แบบสอบถาม	ผู้วิจัย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 37 คน	1-30 มิ.ย 50
A	วิธีการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์	ผู้วิจัย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย	กลุ่มผู้ร่วมวิจัย กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	ก.ค-ต.ค 50 ต.ค 50 ก.ค-ต.ค 50
O	วิธีการพัฒนากำกับ ติดตาม	แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์	ผู้วิจัย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย	กลุ่มผู้ร่วมวิจัย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	ก.ค-ต.ค 50
R	ผลการพัฒนา ข้อเสนอแนะ ปัญหา และอุปสรรค	แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์	ผู้วิจัย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	ก.ย-ต.ค 50

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาเรียบร้อยแล้ว ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

1.2 ทำการบันทึกแบบสอบถามแต่ละฉบับ ของแต่ละคน เพื่อนำไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การให้คะแนนตามลำดับ 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามแบบลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) ดังนี้

5 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก

3 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย

1 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.3 สำหรับเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย (Mean) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแบ่งช่วงชั้นเท่ากัน ดังนี้

4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) (สุภาวศ์ จันทวานิช, 2547 : 38) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การตรวจสอบข้อมูลด้านข้อมูล (Data Triangulation) ตรวจสอบว่า ความแตกต่างด้านเวลา ด้านสถานที่ และด้านบุคคล ทำให้ข้อมูลเปลี่ยนไปหรือไม่

2.2 การตรวจสอบข้อมูลด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ในกรณีที่ไม่มั่นใจในตัวผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบโดยเปลี่ยนผู้สังเกต อาจเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย หรือ วิทยากร เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้เหมือนกันหรือไม่

2.3 การตรวจสอบข้อมูลด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) ตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีที่แตกต่างกัน คือ จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการบันทึกข้อมูล

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
2. ข้อมูลที่ได้จาก แบบสังเกต ใช้วิธีการหา ค่าความถี่แล้วคิดเป็นร้อยละ ของข้อมูลที่ได้รับและทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอในรูปตารางและความเรียง

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ (Percentage)
2. การปฏิบัติของนักเรียน ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการดำเนินงานเป็น 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3

การดำเนินการในระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม โดยใช้แบบสังเกตและแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 5 ด้านของนักเรียน ผลการศึกษาผู้วิจัยขอนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการสังเกต จากการสังเกตสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมของนักเรียนโดยส่วนมากต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมทั้ง 5 ด้านคือ (1) ความซื่อตรงต่อหน้าที่ (2) ค่านิยมในการแต่งกาย (3) การใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า (4) ความรับผิดชอบ และ (5) ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ซึ่งถือว่าเป็นคุณธรรมระดับพื้นฐานที่จะเป็นเครื่องชักนำคุณธรรมด้านอื่นๆ ของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้นตามไปด้วย มีตัวอย่างการสังเกตของผู้สังเกตดังตัวอย่างของผู้สังเกตได้แสดงความคิดเห็นจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ดังนี้

“สังเกตเห็นว่า นักเรียนจำนวนหนึ่งค่อนข้างมากไม่ค่อยแต่งกายตามระเบียบและ
ข้อบังคับที่ทางโรงเรียนกำหนดให้ สมควรหาทางปรับปรุงแก้ไขรีบด่วน”

(ผู้บริหาร รหัส M1 2 มิถุนายน 2550 : สังเกต)

“สังเกตเห็นว่า นักเรียนจำนวนหนึ่งมาโรงเรียนไม่ทันเช้าแถวหน้าเสาธงตอนเช้า
หลบเลี่ยงไม่เข้าร่วมกิจกรรมเคารพธงชาติ แต่งกายไม่เรียบร้อย เคยตักเตือนแล้วไม่ได้ผล”

(ครูฝ่ายกิจกรรม รหัส M2 2 มิถุนายน 2550 : สังเกต)

“สังเกตเห็นว่า นักเรียนส่วนมากมีความเห็นแก่ตัว ชอบหยิบฉวยของใช้ของคน
อื่นไปใช้แล้วไม่ส่งคืน ไม่รู้จักช่วยกันรักษาสมบัติของส่วนรวม ชอบทำลายโต๊ะ เก้าอี้เรียน
ฝาผนังห้องเรียน การใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร”

(ครูที่ปรึกษา รหัส M5 2 มิถุนายน 2550 : สังเกต)

“สังเกตเห็นว่า นักเรียนส่วนมากชอบคุยกันเวลาครูสอน ให้การบ้านและงานก็ไม่
ค่อยทำ ชอบลอกการบ้านเพื่อน ไม่ค่อยคิดเอง เวลาทำอะไรผิดก็จะโยนความผิดว่าเป็นของ
คนอื่น ไม่ค่อยยอมรับง่ายๆ”

(ครูผู้สอนประจำวิชา รหัส M8 2 มิถุนายน 2550 : สังเกต)

“สังเกตเห็นว่า นักเรียนมัธยมศึกษาบางคน ชอบรังแกรุ่นน้องๆ ชอบเอารัศเอา
เปรียบ ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เวลาเก็บสิ่งของมีค่าของคนอื่นได้ก็เอาไปใช้เป็นของตนเอง”

(ครูผู้ร่วมวิจัย รหัส M6 2 มิถุนายน 2550 : สังเกต)

“สังเกตเห็นว่า นักเรียนช่วงนี้กำลังเข้าสู่วัยรุ่น มักนิยมเลียนแบบคารา แฟชั่น คน
ดัง ไม่ค่อยใส่ใจในด้านคุณธรรมจริยธรรม มักคิดว่าเป็นสิ่งล้ำสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแต่ง
กายไม่ดูกระชับและไม่เหมาะสมกับการเป็นนักเรียน ชอบไว้ผมยาวและข้อมือ ทาเขล ทั้ง
นักเรียนหญิงและนักเรียนชายให้เห็นอยู่ทุกวัน”

(ผู้วิจัย 2 มิถุนายน 2550 : สังเกต)

2. ผลการสำรวจข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหาโดยใช้แบบสอบถาม

2.1 ส่วนที่ 1 สถานภาพผู้ให้ข้อมูล

2.1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน

2.1.2 ครูช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 11 คน

2.1.3 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 20 คน

2.1.4 วิทยากร จำนวน 5 คน

2.1.5 นักเรียน จำนวน 221 คน

2.2 ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานพบเห็นอยู่ในปัจจุบันทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล (ข้อ 2.1) ปรากฏผลดังตารางที่ 7 - 12 ต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม โดยภาพรวม

ข้อ	พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระดับปัญหา (N = 258)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1.	ด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่	3.76	0.44	มาก
2	ด้านค่านิยมในการแต่งกาย	4.13	0.47	มาก
3	ด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า	3.84	0.56	มาก
4	ด้านความรับผิดชอบ	4.01	0.57	มาก
5	ด้านการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข	4.15	0.43	มาก
โดยรวม		3.98	0.38	มาก

จากตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากลำดับมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ($\bar{X} = 4.15$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.43) ด้านค่านิยมในการแต่งกาย ($\bar{X} = 4.13$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.47) และด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.01$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.57)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรม ด้านค่านิยม
ในการแต่งกายของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบางพิทยาคม

ข้อ	พฤติกรรมด้านค่านิยมในการแต่งกาย	ระดับปัญหา (N = 258)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	ถูกต้องตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการและ ข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนด	4.08	0.64	มาก
2	ไว้ทรงผมถูกต้องตามระเบียบของนักเรียน	4.00	0.62	มาก
3	แต่งกายเหมาะสม ถูกกาลเทศะกับการเป็นนักเรียน	4.22	0.71	มากที่สุด
4	แต่งกายถูกต้องตามชุดที่โรงเรียนกำหนดทั้ง 5 วัน	4.22	0.58	มากที่สุด
โดยรวม		4.13	0.47	มาก

จากตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาคุณธรรม
จริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบางพิทยาคม ด้านค่านิยมในการแต่งกาย
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.47) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และระดับมาก 2 ข้อ เรียงจากลำดับ
มากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ แต่งกายเหมาะสม ถูกกาลเทศะกับการเป็นนักเรียน ($\bar{X} =$
4.22) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.71) แต่งกายถูกต้องตามชุดที่โรงเรียนกำหนดทั้ง 5
วัน ($\bar{X} = 4.22$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) และถูกต้องตามระเบียบของ
กระทรวงศึกษาธิการและข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนด ($\bar{X} = 4.08$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(S.D. = 0.64)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรม ด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สินของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม

ข้อ	พฤติกรรมด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สิน อย่างคุ้มค่า	ระดับปัญหา (N = 258)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	เป็นผู้ประหยัด เก็บออม	3.73	0.69	มาก
2	เก็บรักษาอุปกรณ์การเรียนเมื่อใช้เสร็จแล้ว	3.86	0.67	มาก
3	ดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม	3.97	0.76	มาก
4	เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้สิ่งของและทรัพย์สิน	3.78	0.71	มาก
โดยรวม		3.84	0.56	มาก

จากตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม ด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากลำดับมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม ($\bar{X} = 3.97$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.76) เก็บรักษาอุปกรณ์การเรียนเมื่อใช้เสร็จ ($\bar{X} = 3.86$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.67) และเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้สิ่งของและทรัพย์สิน ($\bar{X} = 3.78$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.71)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรม
ด้านมีความรับผิดชอบของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม

ข้อ	พฤติกรรมด้านมีความรับผิดชอบ	ระดับปัญหา (N = 258)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	ตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	4.05	0.74	มาก
2	ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและส่งงานตามเวลาที่ ครูกำหนด	3.97	0.73	มาก
3	ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความละเอียดรอบคอบถูกต้องและ แก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเต็มใจ	3.87	0.70	มาก
4	ยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ	4.11	0.66	มาก
โดยรวม		4.01	0.57	มาก

จากตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาคุณธรรม
จริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม ด้านมีความรับผิดชอบ โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากลำดับมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ
ยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.11$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.66) ตั้งใจ
ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.05$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.74) และ
ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและส่งงานตามเวลาที่ครูกำหนด ($\bar{X} = 3.97$) ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D. = 0.73)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรม
ด้านการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนคำบางพิทยาคม

ข้อ	พฤติกรรมด้านการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข	ระดับปัญหา (N = 258)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	เมื่อเก็บสิ่งของคนอื่นได้แล้วนำแจ้งครู	4.27	0.65	มากที่สุด
2	ไม่เบียดเบียน ช่มเหล รังแกผู้อื่น	3.97	0.65	มาก
3	รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส	4.22	0.48	มากที่สุด
4	รู้จักตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ	4.14	0.63	มาก
โดยรวม		4.15	0.43	มาก

จากตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบางพิทยาคม ด้านการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และระดับมาก 2 ข้อ เรียงจากลำดับมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ เมื่อเก็บสิ่งของคนอื่นได้แล้วนำแจ้งครู ($\bar{X} = 4.27$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.65) รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส ($\bar{X} = 4.22$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.48) และรู้จักตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ ($\bar{X} = 4.14$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.63)

สรุปผลการดำเนินงานในระยะที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหาที่มีเป้าหมายเพื่อศึกษาสภาพที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนคำบางพิทยาคม ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล พบว่านักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบางพิทยาคม มีปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีปัญหามากเรียงลำดับดังนี้ คือ

1. ด้านการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข
2. ด้านคำนิยมในการแต่งกาย
3. ด้านความรับผิดชอบ
4. ด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า

5. ด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่

จากนั้นผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันพิจารณาประเด็นและตัวชี้วัด เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเนื่องจากแต่ละประเด็นมีตัวชี้วัดหลายตัว ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยจึงได้ประชุมกันเพื่อพิจารณาคัดเลือก ตัวชี้วัดที่มีปัญหามากที่สุดต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วนของแต่ละประเด็นที่ประชุมได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในแต่ละประเด็นดังนี้

1. ด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่ ที่ประชุมได้อภิปรายให้เห็นความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนา อาทิเช่น

“สาเหตุที่นักเรียนไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่ เนื่องจากนักเรียนไม่ซื่อตรงต่อตนเอง สมควรพัฒนาให้นักเรียนมีความซื่อตรงต่อตนเองก่อน แล้วเรื่องอื่นๆ ก็จะดีขึ้น”

(ครูผู้ร่วมวิจัยประจำรายวิชาพระพุทธศาสนา รหัส. M 7 14 มิถุนายน 2550.

อภิปราย)

“นักเรียนบางคนแม้แต่ตัวเองก็ยังไม่เชื่อในตนเอง แล้วจะไปซื่อตรงต่อหน้าที่และผู้อื่นได้อย่างไร”

(ครูผู้ร่วมวิจัย รหัส. M 9 14 มิถุนายน 2550. อภิปราย)

“นักเรียนบางส่วนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ชอบทำตามเพื่อน แม้แต่การมาเรียนต้องคอยตามหลังเพื่อน ทำให้มาร่วมกิจกรรมต่างๆ ไม่ตรงเวลา ดังนั้นควรหาทางพัฒนาให้นักเรียนส่วนนี้มีความเชื่อมั่นและเกิดความซื่อสัตย์ต่อตนเองก่อน”

(ครูผู้ร่วมวิจัย รหัส. M 10 14 มิถุนายน 2550. อภิปราย)

สรุป ด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่

สรุปผลจากการอภิปรายของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้มีข้อคิดเห็นตรงกันว่าในประเด็นความซื่อตรงต่อหน้าที่ จากตัวชี้วัด 4 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีปัญหามากที่สุดต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน และเมื่อพัฒนาแล้วจะส่งผลดีต่อตัวชี้วัดอื่นด้วยคือ ความซื่อตรงต่อตนเอง

2. ด้านค่านิยมในการแต่งกาย ที่ประชุมได้อภิปรายให้ข้อคิดเห็นความสำคัญและจำเป็นหลากหลายในตัวชี้วัดที่ต้องพัฒนาเร่งด่วน อาทิเช่น

“นักเรียนบางส่วนไม่แต่งกายตามข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดให้ทั้ง 5 วัน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกายของนักเรียนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ การเป็นนักเรียนของเรา ควรช่วยกันหาทางปรับปรุงแก้ไขก่อน”

(ผู้บริหาร รหัส. M 1 14 มิถุนายน 2550. อภิปราย)

“นักเรียนบางส่วนชอบแต่งกายแตกต่างจากเพื่อน เพื่อสร้างจุดเด่นในทางที่ไม่ถูกไม่ควร ควรหาทางแก้ไขด่วน”

(ครูผู้ร่วมวิจัย รหัส. M 10 14 มิถุนายน 2550. อภิปราย)

สรุป ด้านค่านิยมในการแต่งกาย

สรุปผลจากการอภิปรายของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ในประเด็นนี้จากตัวชี้วัด 4 ตัวชี้วัด ได้มีข้อคิดเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่มีปัญหามากที่สุดต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน และเมื่อพัฒนาแล้วจะส่งผลดีต่อตัวชี้วัดอื่นๆ ด้วยคือ การแต่งกายเหมาะสม ถูกกาลเทศะกับการเป็นนักเรียน

3. ด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า ที่ประชุมได้พิจารณาและอภิปรายตัวชี้วัดที่จำเป็นและต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน อาทิเช่น

“นักเรียนส่วนมากไม่รู้จักประหยัดคอคอคอม ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่รู้จักคุณค่าของทรัพย์สิน รู้จักแต่ใช้ไม่รู้จักดูแลรักษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาธารณสมบัติ สมควรหาทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สร้างจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นคุณค่าของสาธารณสมบัติก่อนอื่นใด”

(ครูผู้ร่วมวิจัย รหัส M 11 2 มิถุนายน 2550. อภิปราย)

“มีนักเรียนบางคนแอบไปทำลายสาธารณสมบัติของหมู่บ้าน เช่น เอาหนังสือไปยิงหลอดไฟฟ้าสาธารณะตามถนนรอบหมู่บ้าน มีชาวบ้านมาแจ้งหลายครั้งว่าเป็นนักเรียน จึงควรหาทางแก้ไขโดยด่วน”

(ผู้ให้ข้อมูล กำนัน รหัส M 13 2 มิถุนายน 2550. อภิปราย)

“ปรากฏว่ามีนักเรียนบางคน ชอบทำลายทรัพย์สินของโรงเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ฝาผนัง ป้ายนิเทศในห้องเรียนและนอกห้องเรียน จะถูกทำลายบ่อยๆ เคยสอบสวนหาผู้ทำลายหลายครั้งก็ไม่มีคนรับผิดชอบ”

(ครูที่ปรึกษา รหัส M 10 2 มิถุนายน 2550. อภิปราย)

สรุป ด้านการใช้สิ่งของ ทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า

สรุปผลจากการอภิปรายของผู้วิจัย ในประเด็นนี้จากตัวชี้วัด 4 ตัวชี้วัด ได้มีข้อคิดเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่มีปัญหามากที่สุด ต้องคือ การรู้จักรักษาดูแลสมบัติของส่วนรวม

4. ด้านมีความรับผิดชอบ ที่ประชุมได้พิจารณาจากตัวชี้วัดที่เป็นปัญหา 4 ตัวชี้วัดและอภิปรายหาตัวชี้วัดที่จำเป็นต้องพิจารณาเร่งด่วน อาทิเช่น

“นักเรียนบางคนไม่มีความสนใจและตั้งใจเรียน มาเรียนแบบเล่นๆ ขอบใจที่มอบหมายงานให้ก็ไม่เคยทำส่งเลย บางคนก็ลอกๆเพื่อนมาพอให้ได้ส่งครู ไม่เคยคิดเอง ทำเองเลย”

(ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ม. 2 รหัส M 10 2 มิถุนายน 2550. อภิปราย)

“นักเรียนบางคนไม่พยายามปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ชอบโยนความผิดที่เกิดขึ้นให้เพื่อนคนอื่นเสมอ”

(ครูที่ปรึกษาม.1 รหัส M 12 2 มิถุนายน 2550. อภิปราย)

สรุป ด้านความรับผิดชอบ

สรุปผลจากการอภิปรายของผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยในประเด็นนี้จากตัวชี้วัด 4 ตัวชี้วัด ได้มีข้อคิดเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่มีปัญหามากที่สุดต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน และเมื่อพัฒนาแล้วจะส่งผลดีต่อตัวชี้วัดอื่นๆ ด้วยคือ นักเรียนรู้จักยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ

5. ด้านการปรารถนาให้คนอื่นมีความสุข ที่ประชุมได้พิจารณาจากตัวชี้วัดที่เป็นปัญหา 4 ตัวชี้วัด และอภิปรายหาตัวชี้วัดที่จำเป็นต้องพัฒนาเร่งด่วน อาทิเช่น

“มีนักเรียนมาแจ้งว่าทำของหาย และรู้ทีหลังว่ามีเพื่อนเก็บไว้แต่ไม่คืนให้”

(ครูที่ปรึกษาม.1 รหัส M 13 2 มิถุนายน 2550. อภิปราย)

“นักเรียนที่โตและแข็งแรงกว่า ชอบรังแกเพื่อนและมักหยิบสิ่งของเพื่อน ไม่ใช่เสร็จแล้วไม่ยอมส่งคืนเจ้าของ”

(ครูที่ปรึกษาม.3 รหัส M 10 2 มิถุนายน 2550. อภิปราย)

“เคยวางสิ่งของไว้ในห้องเรียน เช่น ปากกา เครื่องเขียนกระดาษ ไม้บรรทัด พอกลับไปจะหาไม่พบ สอบถามนักเรียนในชั้นก็ไม่มีใครเห็นคนเอาไป”

(ครูวิชาการงาน รหัส M 6 2 มิถุนายน 2550. อภิปราย)

สรุป ด้านปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข

สรุปผลจากการอภิปรายของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ในประเด็นนี้จากตัวชี้วัดทั้ง 4 ตัวชี้วัด ได้มีข้อคิดเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่มีปัญหามากที่สุดต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน และเมื่อพัฒนาแล้วจะส่งผลดีต่อตัวชี้วัดอื่นๆด้วย คือ เมื่อเก็บสิ่งของของคนอื่น ได้แล้วนำแจ้งครู

และในที่สุดผลการพิจารณาของที่ประชุมได้ข้อยุติและคัดเลือกตัวชี้วัดที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ดังรายละเอียดผลการพิจารณาปรากฏในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงตัวชี้วัดที่พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ประเด็นหลัก	ตัวชี้วัด	ตัวชี้วัดที่พัฒนา
1. ด้านความ ซื่อตรงต่อหน้าที่	1. รู้หน้าที่และปฏิบัติตนตาม หน้าที่ 2. ซื่อตรงต่อตนเอง 3. ซื่อตรงต่อผู้อื่น 4. ตรงต่อเวลา	1. ซื่อตรงต่อตนเอง
2. ด้านค่านิยมใน การแต่งกาย	5. ถูกต้องตามกฎ ระเบียบของ โรงเรียนและข้อบังคับของ กระทรวงศึกษาธิการ 6. ไว้ทรงผมถูกต้องตาม ระเบียบของโรงเรียน 7. แต่งกายเหมาะสม ถูกกาลเทศะกับการเป็น นักเรียน 8. แต่งกายถูกต้องตามชุดที่ โรงเรียนกำหนดทั้ง 5 วัน	2. แต่งกายเหมาะสม ถูกกาลเทศะกับการเป็นนักเรียน
3. ด้านการใช้สิ่งของ และทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า	9. เป็นผู้มีความประหยัด เก็บออม 10. เก็บอุปกรณ์การเรียนเมื่อใช้ เสร็จแล้ว 11. ดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของ ส่วนรวม 12. เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ สิ่งของและทรัพย์สิน	3. ดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของ ส่วนรวม

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ประเด็นหลัก	ตัวชี้วัด	ตัวชี้วัดที่พัฒนา
4. ด้านความ รับผิดชอบ	13. ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย 14. ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายและส่งงานตามเวลา ที่ครูกำหนด 15. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ละเอียดรอบคอบ ถูกต้องและ	4. ยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ
	แก้ไขข้อบกพร่องด้วยความ เต็มใจ 16. ยอมรับผลงานที่ตนเอง ปฏิบัติ	
5. ด้านการปรารถนา ให้ผู้อื่นมีความสุข	17. เมื่อเก็บสิ่งของคนอื่นได้แล้ว นำแจ้งครู 18. ไม่เบียดเบียน ช่มเหง รังแก ผู้อื่น 19. รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมี โอกาส 20. ตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ	5. เมื่อเก็บสิ่งของคนอื่นได้แล้ว นำแจ้งครู

ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

หลังจากได้กำหนดประเด็นที่จะพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ตามความจำเป็นเร่งด่วนของสถานศึกษาจำนวน 5 ประเด็นแล้ว ผู้วิจัยได้ลงมือปฏิบัติการพัฒนาร่วมกับครูผู้ร่วมวิจัยตามกระบวนการของวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผลของการพัฒนาปรากฏผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อตรงต่อ

ตนเอง

1.1 การวางแผนพัฒนาความซื่อตรงต่อตนเอง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ทางเลือกในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้วางแผนในการการพัฒนา คือ การปลูกฝัง

คุณธรรมจริยธรรม โดยการนั่งสมาธิก่อนเรียน วันละ 10 – 15 นาทีและฝึกความซื่อตรงต่อตนเอง โดยการเน้นการปฏิบัติจริง โดยให้ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินเป็นระยะ ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและแบบสัมภาษณ์จากผู้ปกครองนักเรียน

1.2 การปฏิบัติและการสังเกตการพัฒนาความซื่อตรงต่อตนเอง โดยการประสานงานกับคณะครูในโรงเรียน ตรวจสอบ การประพฤติตนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นที่ยอมรับของเพื่อน คณะครูและผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินคุณธรรมจริยธรรมเป็นระยะ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและแบบสอบถามจากผู้ปกครอง

1.3 การสะท้อนผล จากแบบสังเกตพฤติกรรม ตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมด้านความซื่อตรงต่อตนเองดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งผู้เกี่ยวข้องได้แสดงความเห็นไว้หลากหลาย อาทิเช่น

“การที่นักเรียนได้ฝึกนั่งสมาธิก่อนเรียนวันละ 15 – 20 นาที เป็นการฝึกให้นักเรียนมีความอดทน อดกลั้น รู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบในการส่งเสริมนักเรียนให้เป็นคนดีต่อไป”

(ครูผู้สอน รหัส M 4 14 กันยายน 2550. สัมภาษณ์)

“การนำนักเรียนไปร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ให้ได้มีโอกาสฟังพระเทศก์ ธรรมะข้อคิด คิดเตือนใจบ่อยๆ ก็น่าจะเป็นการสร้างนิสัยความซื่อตรงต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อหน้าที่ที่ได้ดี”

(ครูผู้สอน รหัส M 5 30 ตุลาคม 2550 : บันทึก)

ดังผลปรากฏจะเห็นได้จาก

- รูปภาพ
- คำสัมภาษณ์
- ใบประกาศเกียรติบัตร

(รายละเอียดได้เสนอไว้ในภาคผนวก ก)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านการแต่งกายเหมาะสม

ถูกกาลเทศะกับการเป็นนักเรียน

2.1 การวางแผนพัฒนาด้านการแต่งกายเหมาะสม ถูกกาลเทศะกับการเป็นนักเรียน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้วิเคราะห์ทางเลือกในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้วางแผนในการการพัฒนา โดยการฝึกระเบียบวินัยในการแต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะและระเบียบของโรงเรียน คือ กิจกรรมคนดีศรีคำบาง

2.2 การปฏิบัติและการสังเกตการพัฒนาการด้านการแต่งกายเหมาะสม ถูกกาลเทศะกับการเป็นนักเรียน โดยการประสานงานกับคณะครูในโรงเรียน ตรวจสอบดูแลการแต่งกายของนักเรียนถูกต้องตามระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียน การประพฤติตนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นที่ยอมรับของเพื่อน คณะครูและผู้ปกครอง เพื่อรับใบประกาศนียบัตรคนดีศรีคำบาง

2.3 การสะท้อนผล จากแบบสังเกตพฤติกรรมและแบบสัมภาษณ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมด้านการแต่งกายเหมาะสมถูกต้องตามระเบียบสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็นและนักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้องประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์สามารถนำไปพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

“นักเรียนแต่งกายได้ถูกต้องตามระเบียบ สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้พบเห็นและนักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติตนในการแต่งกายให้ถูกต้องและเหมาะสมตามกาลเทศะต่อไปในอนาคต”

(ครูผู้สอน รหัส M 6 14 กันยายน 2550. สัมภาษณ์)

“การส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมส่งผลให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น โดยที่นักเรียนมีความกระตือรือร้นในอันที่จะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียนมากขึ้น”

(ผู้บริหารสถานศึกษา รหัส M 1 25 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“นักเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น เช่น การแต่งตัวถูกระเบียบของโรงเรียน

การช่วยเหลือเพื่อนๆ ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ”

(ครูผู้สอน รหัส M 11 29 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

ผลปรากฏจะเห็นได้จาก

- รูปภาพ
- คำสัมภาษณ์
- ใบประกาศเกียรติบัตร

(รายละเอียดได้เสนอไว้ในภาคผนวก ค)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านนักเรียนรู้จักดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม

3.1 การวางแผนพัฒนาด้านด้านนักเรียนรู้จักดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้วิเคราะห์ทางเลือกในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้วางแผนในการการพัฒนา โดยครู ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือในการเป็นแบบอย่างที่ดี ในการให้การอบรมชี้แนะ การรู้จักประหยัด และเพื่อปลูกฝังให้ นักเรียนได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงได้ใช้กิจกรรมรอกแก้วมาตุภูมิ เก็บออมเพื่อชาติวันละ 1 บาท

3.2 การปฏิบัติและการสังเกตการพัฒนาการด้านนักเรียนรู้จักใช้สิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า โดยใช้กิจกรรมรอกแก้วมาตุภูมิ เก็บออมเพื่อชาติ วันละ 1 บาท โดยผู้วิจัยได้รับการประสานงานกับพระมหาอุทัย ภูมิเมธี วัดระฆังโฆสิตาราม คณะ 7 ศิริราช บางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700 ผู้ประสานงานโครงการ “รอกแก้วมาตุภูมิ” เพื่อมาอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนและแจกกระปุกออมสินนักเรียนคนละ 1 กระปุก และคณะครูในโรงเรียน ในการฝึกนิสัยการรู้จักเก็บหอมรอมริบ การอดออมเงินเพื่อใช้ในวันหน้า การฝึกนิสัยไม่ฟุ่มเฟือยของนักเรียน ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด เพื่อเป็นการฝึกนิสัยที่ดีและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยให้ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินเป็นระยะ โดยใช้แบบสังเกตการมีส่วนร่วม ของนักเรียนและแบบสัมภาษณ์จากผู้ปกครองนักเรียน

3.3 การสะท้อนผล จากผลการพัฒนานักเรียนด้านนักเรียนรู้จักใช้สิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างคุ้มค่าตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองนักเรียนตามแบบสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของนักเรียนและแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนรู้จักการอดออม ความมีวินัยในตนเอง สามารถใช้ทรัพย์สินอย่างคุ้มค่าเป็นที่ยอมรับของคณะครูและผู้ปกครอง

“นักเรียนรู้จักช่วยเหลืองานบ้าน และใช้สิ่งของต่างๆ อย่างรู้คุณค่า เช่น

นำเงินไปซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและการเรียนหนังสือ ไม่ใช่จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยเหมือนที่ผ่านมา เป็นที่พอใจเป็นอย่างมาก”

(ผู้ปกครอง รหัส M 17 29 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“เพื่อนๆ ทุกคนรู้จักใช้สิ่งของหรือทรัพย์สินร่วมกัน มีความรักและสามัคคีกันดีขึ้น เพราะทุกคนมีส่วนร่วมในสิ่งของและทรัพย์สินของโรงเรียนและส่วนรวม ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนน่าอยู่และน่าเรียนมากขึ้น”

(นักเรียน นางสาวกัลยาภรณ์ โลหะพรหม 29 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

ผลปรากฏจะเห็นได้จาก

- รูปภาพ
- คำสัมภาษณ์

(รายละเอียดได้เสนอไว้ในภาคผนวก ก)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านการยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ

4.1 การวางแผนพัฒนาในด้านด้านการยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้วิเคราะห์ทางเลือกในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ได้มีแนวทางการวางแผนพัฒนา โดยใช้กิจกรรมวันสำคัญ และลูกเสือ-เนตรนารี

4.2 การปฏิบัติและการสังเกตการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านการยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ โดยใช้กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมวันสำคัญ โดยการประสานงานกับครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 3 ทุกคน กำกับติดตาม การร่วมกิจกรรมของนักเรียน กิจกรรมวันสำคัญ โดยการจัดปายนิเทศ การจัดนิทรรศการ การนำพานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน โดยผู้บริหาร โรงเรียน คณะครูในโรงเรียนและผู้ปกครอง ได้มีส่วนร่วมในการประเมินเป็นระยะ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียน และประเมินผลงานของนักเรียน

4.3 การสะท้อนผล จากผลการพัฒนานักเรียนด้านการยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองนักเรียนตามแบบสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของนักเรียนและการประเมินผลงานนักเรียน พบว่า นักเรียนรู้จักการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่องานและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน นักเรียนส่วนมากยอมรับตนเองและยอมรับผู้อื่นมากขึ้น

“การพัฒนาด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น เช่น การยอมรับผลงานของตนเอง และกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ และมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น”

(ผู้บริหารสถานศึกษา รหัส M1 29 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“การเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เป็นการฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวันและเป็นคนดีของสังคมในโอกาสต่อไป”

(ครูผู้สอน รหัส M2 14 กันยายน 2550. สัมภาษณ์)

“นักเรียนได้ทราบความเป็นมาและประวัติความสำคัญของวันสำคัญต่างๆ โดยนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ให้เหมาะสมกับตนเองในการดำรงชีพอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข”

(ครูผู้สอน รหัส M4 14 กันยายน 2550. สัมภาษณ์)

“นักเรียนมาโรงเรียนแต่เช้าและตั้งใจทำกิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายด้วยการเอาใจใส่และใส่ใจมากขึ้น”

(ครูผู้สอน รหัส M9 25 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

ผลปรากฏจะเห็นได้จาก

- รูปภาพและกิจกรรม
- คำสัมภาษณ์
- ใบประกาศเกียรติบัตร

(รายละเอียดได้เสนอไว้ในภาคผนวก ค)

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านนักเรียนเมื่อเก็บสิ่งของคนอื่นได้แล้วนำแจ้งครู

5.1 การวางแผนพัฒนาด้านนักเรียนเมื่อเก็บสิ่งของคนอื่นได้แล้วนำแจ้งครู ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้วิเคราะห์ทางเลือกในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีแนวทางในการวางแผนพัฒนา โดยใช้ครอบครัว ครู ให้ความรักความอบอุ่น และคอยช่วยเหลือนักเรียนด้วยความจริงใจ และใช้กิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม

5.2 การปฏิบัติและการสังเกตการพัฒนาการด้านนักเรียนเมื่อเก็บสิ่งของคนอื่นได้แล้วนำแจ้งครู โดยใช้กิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม โดยการประสานงานกับวิทยากรในโรงเรียนและพระสงฆ์ที่มีความรู้ ในการนำวิธีการ ความรู้ หลักธรรมคำสอน มา

ใช้เป็นแนวทางสำหรับการประพฤติ ปฏิบัติตนของนักเรียน ฝึกความซื่อตรงต่อตนเองและต่อผู้อื่น ในการประเมินผลการพัฒนาโดยผู้บริหารโรงเรียน คณะครูในโรงเรียนและผู้ปกครอง ได้มีส่วนร่วมในการประเมินเป็นระยะ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนเอง

5.3 การสะท้อนผล จากผลประเมินผลการพัฒนานักเรียนด้านนักเรียนเมื่อเก็บสิ่งของคนอื่นได้แล้วนำแจ้งครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองนักเรียน แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ พบว่า นักเรียนเมื่อเก็บสิ่งของคนอื่นได้แล้วนำแจ้งครู ในระดับการพัฒนาที่ดีขึ้น จึงควรมีการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง

“กิจกรรมต่าง ๆ เน้นการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ และลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมและประเทศชาติ”

(ผู้บริหารโรงเรียน รหัส M 1 14 กันยายน 2550. สัมภาษณ์)

“พฤติกรรมของนักเรียนที่เคยเป็นปัญหาในหมู่บ้านได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งมีผลสืบเนื่องมาจากการที่นักเรียนได้รับการเสริมสร้างให้มีคุณธรรมจริยธรรม ทำให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองและมีระเบียบวินัยที่ดี”

(ผู้นำชุมชน รหัส M 19 29 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

ดังปรากฏจะเห็นได้จาก

- รูปภาพ
- คำสัมภาษณ์
- ใบเกียรติบัตร

(รายละเอียดได้เสนอไว้ในภาคผนวก ค)

หลังจากผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ทั้ง 5 ด้านแล้ว จึงได้สำรวจข้อมูลการพัฒนา โดยใช้แบบสอบถามชุดเดิมอีกครั้งหนึ่งแล้วนำค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมาเปรียบเทียบกับผลการสำรวจข้อมูลก่อนการพัฒนา ซึ่งปรากฏผล ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบางพิทยาคม

พฤติกรรมคุณธรรม	ระดับปัญหา ก่อนพัฒนา		ระดับปัญหา หลังการพัฒนา		หมายเหตุ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่	3.76	0.44	1.32	0.37	
1. รู้หน้าที่และปฏิบัติตามหน้าที่	3.84	0.69	1.35	0.54	
2. ซื่อตรงต่อตนเอง	3.89	0.46	1.27	0.45	
3. ซื่อตรงต่อผู้อื่น	3.65	0.59	1.32	0.48	
4. ตรงต่อเวลา	3.68	0.63	1.32	0.48	
ด้านค่านิยมการแต่งกาย	4.13	0.47	1.40	0.38	
1. ถูกต้องตามระเบียบของ กระทรวงศึกษาธิการและข้อบังคับที่ โรงเรียนกำหนด	4.08	0.64	1.35	0.48	
2. ไว้ทรงผมถูกต้องตามระเบียบ ของนักเรียน	4.00	0.62	1.38	0.55	
3. แต่งกายเหมาะสม ถูกกาลเทศะ กับการเป็นนักเรียน	4.22	0.71	1.38	0.55	
4. แต่งกายถูกต้องตามชุดที่ โรงเรียนกำหนดทั้ง 5 วัน	4.22	0.58	1.49	0.65	
ด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สิน อย่างคุ้มค่า	3.84	0.56	1.41	0.40	
1. เป็นผู้ประหยัด เก็บออม	3.73	0.69	1.41	0.60	
2. เก็บรักษาอุปกรณ์การเรียนเมื่อใช้ เสร็จแล้ว	3.86	0.67	1.46	0.56	
3. ดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม	3.97	0.76	1.46	0.51	

ตารางที่ 14 (ต่อ)

พฤติกรรมคุณธรรม	ระดับปัญหา ก่อนพัฒนา		ระดับปัญหา หลังการพัฒนา		หมายเหตุ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
4. เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ สิ่งของและทรัพย์สิน	3.78	0.71	1.32	0.48	
ด้านมีความรับผิดชอบ	4.01	0.57	1.31	0.38	
1. ตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมาย	4.05	0.74	1.30	0.46	
2. ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และส่งงานตามเวลาที่ ครูกำหนด	3.97	0.73	1.35	0.59	
3. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความละเอียด รอบคอบถูกต้องและแก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความเต็มใจ	3.87	0.70	1.32	0.58	
4. ยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ	4.11	0.66	1.27	0.51	
ด้านปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข	4.15	0.43	1.32	0.43	
1. เมื่อเก็บสิ่งของคนอื่นได้แล้วนำ แจ้งครู	4.27	0.65	1.38	0.59	
2. ไม่เบียดเบียน ช่มเหง รังแกผู้อื่น	3.97	0.65	1.32	0.53	
3. รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส	4.22	0.48	1.30	0.52	
4. รู้จักตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ	4.14	0.63	1.27	0.45	
รวม	3.98	0.38	1.35	0.23	

จากตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.35$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยที่สุดทุกด้าน เรียงจากลำดับน้อยไปมาก 3 อันดับแรก คือ ด้าน ความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 1.31$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.38) ด้านความซื่อตรงต่อ หน้าที่ ($\bar{X} = 1.32$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.37) และด้านการปรารถนาให้ผู้อื่นมี ความสุข ($\bar{X} = 1.32$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.43)

สรุปผลการดำเนินงานในระยะที่ 2 การดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียน

จากการที่ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ มาเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาด้วยกลยุทธ์อย่าง หลากหลาย คือ วิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียน การวิเคราะห์ทางเลือกในการพัฒนา กำหนดวิธีการพัฒนา ดำเนินการพัฒนาตาม วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน (PAOR) ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นสังเกต และ ขั้นสะท้อนผล ครอบคลุมกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ คือ ด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่ ตัวชี้วัด คือความซื่อตรงต่อตัวเอง ด้านค่านิยมในการแต่งกาย ตัวชี้วัดคือการแต่งกายเหมาะสมถูก กาลเทศะกับการเป็นนักเรียน ด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า ตัวชี้วัดการดูแล รักษาสมบัติของส่วนรวม ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ตัวชี้วัดคือการยอมรับผลที่ตนเอง ปฏิบัติ และด้านการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ตัวชี้วัดคือเมื่อเก็บสิ่งของคนอื่นได้แล้วนำ แจ้งครู โดยความร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติอย่างจริงจัง รวมไปถึงการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง ที่ดี และการติดตามดูแลจากครู พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้นำชุมชน อย่างใกล้ชิด ส่งผลให้การ ดำเนินงานประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมของนักเรียน ขณะที่อยู่ ในโรงเรียนพบว่านักเรียนจะแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนมากขึ้น นักเรียน ส่วนมากให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการทำเวร ประจำวันทั้งในและนอกห้องเรียน การทำกิจกรรมหน้าเสาธง มีความเชื่อมั่นและยอมรับใน ตนเอง ผลงานที่ตนเองปฏิบัติมากขึ้น รู้จักเก็บออม รู้จักคุณค่าสมบัติส่วนรวม รวมไปถึงการ ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับเพื่อน ในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเป็นอย่างดี แต่ถึงอย่างไรก็ตามยังมีนักเรียนบางส่วน ซึ่งมีจำนวนน้อยต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มอีกต่อไป และเนื่องจากการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องของการสร้างจิตสำนึก ต้องใช้เวลาพัฒนา

ยาวนานพอสมควร ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นการศึกษาในเวลาจำกัดก็
ได้ผลการพัฒนาเป็นที่น่าพอใจ

ส่วนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการวิจัยคือ การรวบรวมข้อมูลค่อนข้างล่าช้า
เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีหลายกลุ่มบุคคล จึงต้องใช้เวลาในการดำเนินการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนคำบงพิทยาคม ตั้งกีดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผล ได้ตามขั้นตอน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

2. กรอบการวิจัย

2.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย

2.2 กลุ่มเป้าหมาย

2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.5 วิธีการวิจัย

2.6 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

2.7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.8 กลยุทธ์ที่ใช้ในการวิจัย

2.9 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

3. สรุปผล

4. อภิปรายผล

5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
2. เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

กรอบการวิจัย

1. ผู้ร่วมวิจัย 13 คน

1.1 ผู้วิจัย (รองผู้อำนวยการ) จำนวน 1 คน

1.2 ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน

1.3 ครูช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 11 คน

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียน
คำบงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2550 จำนวน 221 คน

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 258 คน ได้แก่

3.1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม จำนวน

221 คน

3.2 ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน

3.3 ครูช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 11 คน

3.4 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 20 คน

3.5 วิทยากร จำนวน 5 คน

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหาในการพัฒนาครั้งนี้ มุ่งพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนคำบง
พิทยาคม ช่วงชั้นที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผู้วิจัยมุ่งพัฒนา 5 ด้าน
ดังนี้

4.1 ความซื่อตรงต่อหน้าที่

4.2 ค่านิยมในการแต่งกาย

4.3 การใช้สิ่งของทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า

4.4 ความรับผิดชอบ

4.5 ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข

5. วิธีการวิจัย

ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research Principle) (สุวิมล ว่องวาณิช.
2544 : 13) ประกอบด้วย ขั้นตอนวางแผน (Planning) ขั้นตอนปฏิบัติการตามแผน (Action) ขั้นตอนการ
สังเกต (Observation) และขั้นตอนสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection)

6. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย เดือนมิถุนายน ถึงเดือนกันยายน 2550

7. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
  - 7.1 แบบสังเกต
  - 7.2 แบบสอบถาม
  - 7.3 แบบสัมภาษณ์
  - 7.4 บันทึกการประชุม
  - 7.5 กล้องถ่ายรูป
  - 7.6 เครื่องบันทึกเสียง
8. กลยุทธ์ที่ใช้ในการวิจัย
  - 8.1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

นักเรียน

- 8.2 การวิเคราะห์ทางเลือกในการพัฒนา
- 8.3 กำหนดวิธีการพัฒนา
- 8.4 ดำเนินการพัฒนาตามวิธีการ
- 8.5 นิเทศ ติดตามและประเมินผล
- 8.6 สรุปผลและรายงาน
9. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
  - 9.1 ใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล โดยอาศัยเทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique)
  - 9.2 ใช้สถิติพื้นฐานประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งประกอบด้วย
    - 9.2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
    - 9.2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 สามารถสรุปผลตามการพัฒนาในแต่ละระยะ ได้ดังนี้

การดำเนินงานในระยะที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหาที่มีเป้าหมายเพื่อศึกษาสภาพที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม เพื่อเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือประกอบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยปรึกษาหารือ

ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนคำบงพิทยาคมระดับช่วงชั้นที่ 3 เปรียบเทียบกันระหว่างก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนา นักเรียนมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีขึ้น คังผลของระดับปัญหาหลังการพัฒนาตกลงอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับระดับปัญหาก่อนการพัฒนา ทั้งทางด้านการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ด้านค่านิยมในการแต่งกาย ด้านความรับผิดชอบ ด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า และด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่

อภิปรายผล

จากผลการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจ อภิปรายมี ดังนี้

1. การสำรวจสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนคำบงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จากการสำรวจสภาพปัญหาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม พฤติกรรมของนักเรียนโดยส่วนมากต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ด้านค่านิยมในการแต่งกาย ด้านความรับผิดชอบ ด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า และด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่ ซึ่งถือว่าเป็นคุณธรรมระดับพื้นฐานที่จะเป็นเครื่องชักนำคุณธรรมด้านอื่น ๆ ของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมพร ประเสริฐนอก (2549 : 105) พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคูใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม คือ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ และสมนึก ดอบขุนทด (2547 : 84) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัย ด้านความรับผิดชอบต่อของนักเรียน โรงเรียนโคกเจริญมัธยมศึกษาอำเภอบ้านหมี่จังหวัดชัยภูมิ พบว่า สภาพปัญหาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัย เนื่องมาจากครูประจำชั้น และครูเวรขาดการแนะแนวการปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน การทำงานไม่เป็นระบบ การเรียนการสอนไม่สอดคล้องเรื่องระเบียบวินัย และเฉลิมชัย ชันทรนิยะ, ร.ด. (2549 : 93) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อ โรงเรียนบ้านนาวิทยาคม กิ่งอำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์คุณลักษณะที่พึงประสงค์เนื่องมาจากสาเหตุจาก

การที่นักเรียนมาโรงเรียนสาย ขาดความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบ ขาดความตระหนัก คุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กร กองสุข (2548 : 91 – 92) ได้ศึกษาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนสามัคคีพิทยาคม อำเภอ โนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า นักเรียนขาดวินัยด้านการศึกษาล่าเรียน ได้แก่การมาโรงเรียนสาย การขาดเรียน การหนีเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม พบว่า นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณสถานที่ที่รับผิดชอบ

2. การดำเนินการพัฒนาคุณภาพคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบง พัทธาคม ทั้ง 5 ตำบล ที่เป็นปัญหามากที่สุดของ 5 ประเด็นหลักที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันดำเนินการพัฒนาการโดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ปรากฏผลดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ด้านความซื่อตรงต่อตนเอง โดยใช้กิจกรรมพัฒนา การนั่งสมาธิก่อนเรียนวันละ 10 – 15 นาที เพื่อให้ นักเรียนได้เกิดจิตสำนึก เห็นคุณค่าของตนเองและให้รู้จักสร้างตัวเองให้มีคุณค่า ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น ให้รู้จักคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็น คิดทำสิ่งใดต้องทำให้สำเร็จลุล่วง จากการประเมินผลหลังการพัฒนาโดยใช้การสังเกต แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนาแล้ว ปรากฏว่านักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม ได้มีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อตรงต่อตนเอง ซึ่งยังส่งผลดีต่อคุณธรรมตัวชี้วัดอื่นๆ ด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่ได้ดี อยู่ในระดับน่าพอใจของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย แต่ยังมีนักเรียนจำนวนน้อยที่ต้องหาทางพัฒนาต่อไป

2.2 ด้านการแต่งกายเหมาะสมถูกกาลเทศะกับการเป็นนักเรียน โดยใช้กิจกรรม “คนดีศรีคำบง” มุ่งเน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้านการแต่งกายดี สะอาด เรียบร้อยถูกต้องตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการและข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนด ตลอดทั้งเหมาะสมกับกาลเทศะเป็นที่ยอมรับของชุมชน โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันควบคุม กำกับ ติดตามการแต่งกายของนักเรียนทุกวันในเวลา 1 เดือน จากการสะท้อนผลการพัฒนา ปรากฏว่านักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ได้มีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านการแต่งกายเหมาะสมถูกกาลเทศะกับการเป็นนักเรียนดีขึ้นมากเป็นที่น่าพอใจ

2.3 ด้านการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม โดยใช้กิจกรรม “รากแก้ว มาตุภูมิ” เก็บออมเพื่อชาติวันละ 1 บาท มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าของทรัพย์สิน ทั้งที่เป็นของส่วนรวมและของตนเอง วิธีดำเนินการ คือ สร้างความตระหนักโดยนิมนต์พระมหา

อุทัย ภูริเมธี จากวัดระฆังโฆสิตาราม คณะ7กรุงเทพมหานคร มาให้ความรู้แก่นักเรียนและ
ผู้ปกครอง เกี่ยวกับโครงการนี้เสร็จแล้วแจกกระปุกออมสินให้นักเรียนคนละ 1 กระปุก
นำไปหยอดเงินสะสมวันละอย่างน้อย 1 บาท เมื่อครบเวลา 1 ปี ให้นักเรียนเปิดกระปุก
ตรวจเช็คดูเงิน ให้แบ่งใช้ส่วนตัว 3 ส่วน และบริจาคให้พัฒนาโรงเรียน 1 ส่วน จากการ
สะท้อนผลหลักการพัฒนา โดยการสังเกต สัมภาษณ์ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ปรากฏว่า
นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมด้าน
การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ห้องเรียน สายไฟฟ้า และสาธารณูปโภค
ต่างๆ ในท้องถิ่นดีขึ้นมากเป็นที่น่าพอใจของผู้วิจัยและ ผู้ร่วมวิจัย

2.4 ด้านการยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ โดยใช้กิจกรรม “วันสำคัญและ
กิจกรรมลูกเสือ- เนตรนารี” เพื่อมุ่งพัฒนาความรู้สึกลำบากในจิตใจนักเรียน เมื่อทำอะไรหรือมี
บทบาทหน้าที่อะไรแล้วต้องทำให้สำเร็จและต้องยอมรับผลที่เกิดขึ้นทั้งผิดและชอบ วิธีการ
พัฒนากิจกรรมวันสำคัญต่างๆ เช่น วันไหว้ครู วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันเฉลิมฯ
โดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มมอบหมายงานให้รับผิดชอบ เช่น จัดป้ายนิเทศวันสำคัญ จัดตกแต่ง
พานไหว้ครู การจัดนิทรรศการ การจัดทำโครงการวันสำคัญ เป็นต้น ส่วนกิจกรรมลูกเสือ-
เนตรนารี มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกการยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ และใน
ขณะเดียวกันก็ให้ยอมรับความสามารถของบุคคลอื่นด้วย หลังการพัฒนาปรากฏว่านักเรียน
ช่วงชั้นที่ 3 มีพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านการยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติดีขึ้นมาก
อย่างน่าพอใจ การสังเกต การสะท้อนผลการดำเนินการ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนา ก็ปรากฏว่าสภาพปัญหา
ลดลงจากก่อนพัฒนาอยู่ในระดับมาก และหลังพัฒนาในระดับปัญหาน้อยที่สุด

2.5 ด้านเมื่อเก็บสิ่งของคนอื่นได้แล้วนำแจ้งครู โดยใช้กิจกรรมเข้าค่าย
คุณธรรมจริยธรรม เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาจิตใจของนักเรียนให้มีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น ไม่ให้
เกิดความโลภคิดอยากได้ของคนอื่นมาเป็นของตน และให้มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นด้วย
ความจริงใจ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้นำพานักเรียนไปเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ที่วัด
ประสิทธิ์โพธิ์ชัย บ้านคำบง เป็นเวลา 2 คืน 3 วัน โดยนิมนต์พระสงฆ์ที่มีความเชี่ยวชาญ
เป็นคณะวิทยากรเพื่ออบรมพัฒนาจิต จากการสังเกตและการสะท้อนผลการดำเนินการปรากฏ
ว่าหลังการพัฒนา นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้มีพฤติกรรมด้านเมื่อเก็บสิ่งของคนอื่นได้แล้วนำแจ้ง
ครูดีขึ้นมาก และยังส่งผลให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมด้านปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข
ตัวชี้วัดอื่นดีขึ้นมากด้วยอย่างน่าพอใจ

สรุปผลการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนคำบงพิทยาคม 5 ตัวชี้วัด ที่มีความร้ายแรงที่สุดของ 5 ประเด็นหลัก คือ (1) ความซื่อตรงต่อตนเอง (2) การแต่งกายเหมาะสมถูกกาลเทศะกับการเป็นนักเรียน (3) การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม (4) การยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ (5) เมื่อเก็บสิ่งของของคนอื่นได้แล้วนำแจ้งครู โดยใช้กิจกรรมในการพัฒนา 6 กิจกรรม คือ (1) กิจกรรมนั่งสมาธิก่อนเรียน 10-15 นาที (2) กิจกรรมคนดีศรีคำบง (3) กิจกรรมรากแก้วมาตุภูมิ เก็บออมวันละ 1 บาท (4) กิจกรรมวันสำคัญ (5) กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี และ (6) กิจกรรมเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้วยกระบวนการพัฒนาวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน สามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียน คำบงพิทยาคมได้อย่างน่าพอใจทุกด้าน การพัฒนาตัวชี้วัดทั้ง 5 ตัวชี้วัด ส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 5 ประเด็นหลักเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจข้อมูล โดยการสังเกต แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาก่อนการพัฒนา โดยภาพรวมทั้ง 5 ประเด็น ค่าเฉลี่ย 3.98 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38 แปลค่าระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก และหลังการพัฒนาระดับปัญหาลดลงเหลือค่าเฉลี่ย 1.35 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.23 แปลค่าระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แต่ยังมีปัญหาในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนบางส่วนที่เป็นส่วนน้อยที่มีการพัฒนาน้อยหรือพัฒนาช้า เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น ปัญหาเกิดจากสภาพครอบครัวขาดความอบอุ่น บิดา มารดาหย่าร้าง หรือบิดา มารดาไปทำงานต่างจังหวัด ไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน และสภาพสังคมแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สื่อต่างๆ ซึ่งทางโรงเรียนคำบงพิทยาคมต้องหาทางพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ก่อนการพัฒนากลุ่มเป้าหมายจะมีสภาพปัญหาและความจำเป็นด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนคำบงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ครูผู้สอนของแต่ละช่วงชั้นควรนำยุทธศาสตร์ดังกล่าว ไปประยุกต์ใช้ประกอบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 เพื่อเป็นการพัฒนานักเรียนโรงเรียนคำบงพิทยาคมทั้งระบบ อันจะทำให้ นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมอย่างยั่งยืนในพฤติกรรม

1.2 โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียนทุกระดับชั้นด้วยวิธีการที่หลากหลายและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมทางด้านการปฏิบัติและเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับของครู ผู้ปกครอง และชุมชนต่อไป

1.3 โรงเรียนควรขอความร่วมมือจากบุคลากรและองค์กรทุกฝ่าย เพื่อร่วมเป็นคณะทำงานในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมอย่างยั่งยืนและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม

1.4 โรงเรียนควรส่งเสริมการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมกีฬาสัมพันธ์ และกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีในการพัฒนานักเรียนอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับกรวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ครั้งต่อไป ควรดำเนินการไปพร้อมๆ กันทุกช่วงชั้นในโรงเรียน โดยให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้า

2.2 โรงเรียนควรกำหนดระยะเวลาในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนให้มากกว่านี้ ซึ่งจะเกิดผลต่อสภาพความเป็นจริง

2.3 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ควรมีการพัฒนาให้ครบทุกด้านอย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้เกิดการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานอย่างยั่งยืน

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
Abstract	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ปัญหาการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	9
ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม	11
ความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	13
ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	17
เทคนิคการปรับปรุงพฤติกรรมที่ควรใช้ในการพัฒนาจริยธรรม	20
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	26

เกณฑ์ในการพิจารณาในการตัดสินในทางจริยธรรม	30
การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนคำบงพิทยาคม	40
ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม	50
กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ	59
บริบทโรงเรียนคำบงพิทยาคม	66
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	70
งานวิจัยในประเทศ	70
งานวิจัยต่างประเทศ	75
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	80
กลุ่มผู้ร่วมวิจัย กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	80
ขั้นตอนการวิจัย	81
เครื่องมือ และขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย	87
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	88
การวิเคราะห์ข้อมูล	89
สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล	90
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	92
ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน	92
ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	104

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	114
วัตถุประสงค์การวิจัย	114
กรอบการวิจัย	115
สรุปผลการวิจัย	116
อภิปรายผล	118
ข้อเสนอแนะ	121
.....	123
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	131
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	131
ภาคผนวก ข บัญชีรายละเอียดผู้เชี่ยวชาญ	165
ภาคผนวก ค เกียรติบัตร	167
ภาคผนวก ง ภาพกิจกรรม	172
ภาคผนวก จ หนังสือราชการ	191
ภาคผนวก ฉ ประวัติของผู้วิจัย	199

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงรายละเอียดกิจกรรม 29
2	แสดงการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 42
3	แสดงการวิเคราะห์ทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 46
4	แผนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ประเด็นหลักและตัวชี้วัดที่ศึกษา 84
5	แผนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ตัวชี้วัดที่มีปัญหามากที่สุด ของแต่ละประเด็น 85
6	แสดงขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล 86
7	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวม 93
8	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ 94
9	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรม ด้านค่านิยมในการแต่งกาย 95
10	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรม ด้านการใช้สิ่งของและทรัพย์สิน 96
11	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรม ด้านมีความรับผิดชอบ 97
12	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรม ด้านการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข 98
13	แสดงตัวชี้วัดที่พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 102
14	ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 110

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2 ขั้นตอนและกิจกรรมสอนเจตคติ	27
3 กระบวนการเรียนรู้เจตคติแบบมีส่วนร่วม	28
4 รูปแบบการดำเนินการวิจัยธรรม	36
5 แผนผังการบริหารโรงเรียนคำบางพิทยาคม	70
6 การประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัย	173
7 การประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัย	174
8 การประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัย	175
9 การประชุมนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3	176
10 การนั่งสมาธิก่อนเรียนวันละ 10-15 นาที	177
11 การตรวจสอบติดตามคุณธรรมจริยธรรม	178
12 การมอบเกียรติบัตรแก่นักเรียน	179
13 การดำเนินการโครงการ “รากแก้วมาตุภูมิ”	180
14 การมอบกระปุกออมสิน	181
15 กิจกรรมวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา	182
16 กิจกรรมวันไหว้ครู	183
17 กิจกรรมวันไหว้ครู	184
18 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	185
19 กิจกรรมวันสำคัญทางลูกเสือ	186
20 กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี	187
21 กิจกรรมเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม	188
22 กิจกรรมเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม	189
23 กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม	190